

OB 20-LETNICI PRVE SLOVENSKEGA PARLAMENTA

V dneh, ko se pripravljajo občina Črnomelj na svoj občinski praznik in ko se hkrati z njo pripravljajo vse slovensko ljudstvo na proslavo 20-letnice prvega zasedanja SNOS — slovenskega parlamenta, ponatiskujemo uvodnik, ki je v našem glasilu izšel pred 10 leti in ga je za naš list takrat napisal tov. Niko Šilih. Iz njegovih besed še danes po 10 letih veje ta ista svežost in prepričljivost, vse navedbe so še danes prav tako pomembne in neomajne kot pred leti.

Ob dnevu vstaje 2. julija bo slovenski narod letos slavil še drug važen dogodek v svoji zgodovini — desetletnico ustanovitve Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta. Svečana proslava tega zgodovinskega dne bo potekla na istem mestu v Črnomlju, kjer je pred 10 leti zasedal SNOS, v centru našega osvobojenega ozemlja NOB in zibelki naše narodne oblasti. Ob tem velikem prazniku vsega slovenskega naroda, še posebno pa naših dolenskih okrajev, kjer se je ljudska oblast na osvobodnem ozemlju najprej začela razvijati, lahko s ponosom gledamo na težko in herojsko pot, ki jo je slovensko ljudstvo v težkih borbah in naporih prešlo v boju za svojo ljudsko oblast. Formiranje SNOS pomeni na tej poti čvrst, s krvjo naših najboljših sinov cementiran temelj vsega našega nadaljnjega razvoja ljudske

oblasti in slovenske državnosti v sklopu federativne Jugoslavije, formiranje SNOS pomeni važen mejnik in temelj naše v najtežjih borbah priborjene ljudske oblasti predvsem zato, ker to obenem pomeni v glavnem že izbojevano osvobodilno borbo in pripravo na nove težke naloge, ki so stale pred slovenskim narodom ob perspektivi skorajšnjega uničenja nemškega fašizma in osvoboditve celotne slovenske domovine.

Graditev naše oblasti pa se ne da deliti od razvoja celotnega narodnoosvobodilnega gibanja v Sloveniji, saj je neprestano vzporedno z borbo rasla tudi oblast. Že leta 1941 je predstavljal Plenum OF sredi okupirane in podjarmljene Slovenije po svoji vsebini poleg političnega vodstva tudi že organ oblasti, ki so ga ljudske množice edino priznavale. To je bil že po svo-

jem sestavu, zakaj Komunistična partija je zbrala okoli sebe vse tiste politične grupacije, ki so ostale na strani ljudstva in se niso hotele vdinjati okupatorju. Voditelji vseh bivših tradicionalnih političnih strank pa so v glavnem, da bi čuvali lastni položaj, postali krvavo orodje okupatorja, kolikor niso že prej pobegnili in čakali trenutka, da bodo lahko ponovno skupno s kolaboracijsko garnituro v domovini zasedli izgubljene položaje. Tako je jasno, da je edino Plenum OF predstavljal dejansko oblast slovenskega naroda že leta 1941.

Vodstvu osvobodilnega gibanja kakor slednjemu borcu, aktivistu in poštenemu Slovencu je bilo jasno, da je osnovna naloga v letih borb izgon okupatorja in osvoboditev domovine. Prav tako pa je bilo vsem jasno, da mora vsa oblast pripadati v bodoče samo nosilcu te težke borbe, to je slovenskemu ljudstvu. Vsi režimi z monarhijo vred so se v svojem protiljudskem delovanju tako zelo kompromitirali, da razen teh režimskih politikov in majhnega kroga njihovih neposrednih pomagačev nihče niti pomislil ni na kakršenkoli povratek na (Nadaljevanje na 2. strani).

STUDIJSKA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

BORIS KIDRIČ o Prvem zasedanju SNOS

Prvo zasedanje SNOS, ki je bilo dne 19. in 20. februarja 1944, je brez dvoma mejnik v razvoju slovenskega narodnega osvobodilnega gibanja. Če so vsa naša večja zborovanja — tudi kočevski Zbor odposlancev slovenskega naroda — doslej pretresala predvsem taka politična vprašanja, ki so značilna za množično gibanje, je prvo zasedanje SNOS neposredno in ustvarjalno razpravljalo zlasti o graditvi narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije, o graditvi naše ljudske demokracije, o gospodarskih vprašanjih, o prosvetnih in kulturnih problemih. Odloki, ki jih je sprejelo prvo zasedanje SNOS in ki jih v celoti vsebuje pričujoča brošura, niso več samo odloki, kakršni so doslej spremljali bolj ali manj samorasi, iz neposredne narodne osvobodilne borbe izvirajoči in neposrednim potrebam narodnega osvobodilnega gibanja ustrezni pohod slovenske narodne oblasti, temveč so že neprimerno več. So temelji naše narodne oblasti in ljudske demokracije v svobodni bodočnosti.

Osrednji dokaz za tako trditev so Deklaracija o vzpostavitvi Nacionalnega komiteja osvoboditve Slovenije, Deklaracija o pravicah in dolžnostih slovenskega ljudstva ter Odlok o razpisu volitev v Narodne osvobodilne odbore.

Nikakor ni slučajno, da je bilo prvo zasedanje SNOS po zgodovinskem drugem zasedanju AVNOJ. Če je kočevski Zbor skupno s podobnimi zbori pri drugih narodih Jugoslavije sodil med temeljne pogoje za drugo zasedanje AVNOJ, pa je drugo zasedanje AVNOJ nujna osnova za sistematično graditev resnične narodne oblasti tako pri slovenskem kakor pri ostalih jugoslovan-

skih narodih. Tudi iz tega je razvidna neizpodbitna resnica, da sta graditev močne Jugoslavije in graditev demokratične oblasti jugoslovanskih narodov isti, popolnoma isti proces, pri katerem se ne moremo odreči prve njegove strani, ne da bi se hkrati odrekli druge, in obratno.

Narodno osvobodilno gibanje je pod genialnim političnim in vojaškim Titovim vodstvom doseglo že svojo višjo stopnjo. Če se je naša politika doslej predvsem ukvarjala z združevanjem vsega pozitivnega, kar narod premore v narodni osvobodilni borbi, se sedaj ukvarja že tudi s problemi graditve, smotrne, načrtne, v perspektivo usmerjene graditve demokracije in narodne oblasti. Če je torej naša politika imela doslej predvsem pečat političnega gibanja, nosi sedaj že tudi državniški pečat. To pa hkrati pomeni, da je naša osvobodilna slovenska politika, ki jo je v svojem referatu na prvem zasedanju SNOS tako izčrpno — s pogledom v preteklost in ustvarjalno bodočnost — analiziral podpredsednik NKOJ in IOOF, naš vodilni tovariš Edvard Kardelj, že pričela roditi sadove, ki jih narod od nje pričakuje — ne le za svojo osvoboditev, temveč tudi za svojo srečno bodočnost.

Včasih smo Slovenci sami sebe imenovali narod — hlapcev. Osvobodilna borba nas je preoblikovala v narod — borcev.

V sedanjem razdobju osvobodilnega boja rastemo hkrati kot — državni narod, ki gradi svojo ožjo slovensko in skupno jugoslovansko narodno oblast v nerazdružljivi povezanosti z enako državnimi narodi — federativne, bratske in pray zato močne Jugoslavije.

To zadnje dejstvo se je kar najpristneje zrcalilo na prvem zasedanju — prvega slovenskega parlamenta.

Letošnji Prešernovi nagrajenci

7. februarja je predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada SR Slovenije dr. Heli Modic podelil letošnje Prešernove nagrade za največje kulturne dosežke v preteklem letu gledališki igralci Štefki Drolčevi, pesniku Edvardu Kocbeku in pisatelju Mišku Kranjcu, akademskemu slikarju Mariju Preglju in Slovenskemu oktetu. Področne komisije in upravni odbor pa so razdelili nagrade iz Prešernovega sklada še trinajstim ustvarjalcem in eni skupini.

Stefanija Drole je bila nagrajena za gledališke stvaritve v letu 1963, ko je dovršeno zaigrala dr. Zahndovo, Plesalco in Kesonijo. Pri tem je posredovala izvirno in moderno dramsko igrano in jo podala dogmami in z visoko zrelostjo. Značilnosti njene igrane so v lepi in umni povezavi naravnega sodobnega igralškega čutenja s strogostjo klasične igrane, v tenkem posluhu za izraz in čisti zamisli igralstva.

Edvard Kocbek je bil nagrajen za pesniško zbirko »Grozna«, katere lirika je nastajala 30 let in je nedvomno umetniško zrela lirčna stvaritev, ki je dosegla vrh v pesniških zvočnih motivih. »Grozna« je tudi osrednja pesniška izpoved pesnika Kocbeka, poleg tega pa tvori svojevrstno

poglavje v sodobni slovenski liriki.

Miško Kranjec je dobil nagrado za roman »Mladost v močvirju«. Delo ni bilo samo najboljši prozni tekst preteklega leta, ampak je zaradi izrednih izpovednih kakovosti trajna vrednota slovenske proze. V njem je pisatelj Kranjec izoblikoval celovito in umetniško prepričljivo podobo rodnega Prekmurja in svojega otroštva. Roman je enovita ponazoritev dolgoletnega pisateljevega pričevanja o Prekmurju in ključ za razumevanje vsega Kranjčevega sveta.

Marij Pregelj je prejel nagrado za slikarske stvaritve, ki jih je lani razstavil v Moderni galeriji v Ljubljani. Izpovedna oblika njegove ilustratorske, slikarske in dekorativno-monumentalne dejavnosti kaže v celoti težnjo po vsestranskem obravnavanju oblikovalnega gradiva. V njegovih delih so skoraj enako prisotni sodobni in antični umetniški elementi, preoblikovani v nove kompozicije.

Slovenski oktet je bil nagrajen za svoje umetniške nastope v preteklem letu. Teh je bilo brez štetja 90. Ome-

nitni je treba zlasti nastope oziroma koncerte na Dubrovniškem festivalu, v Pulju, Mariboru, Trstu, Celovcu, na Dunaju, v ZDA in Kanadi. Do mače in tuje mojstre je oktet predstavil na umetniški ravni in uspel pri občinstvu in kritiki. Njegova dejavnost je pomembna tudi zato, ker je v tujini opravila veliko poslanstvo medsebojnega zblizevanja.

Nagrade Prešernovega sklada so prejeli še: flavtist Boris Campa za solistično reprodukcijo; Jože Falout kot najboljši slovenski solist na rog za solistično reprodukcijo v letu 1963; kipar Stane Jarn iz Kočevja za plastiko »Talec«; Nives Kalin-Vehovar in Franci Vehovar za kvalitetno oblikovanje svetilnih teles iz krivljenih furnirjev; Mile Korun za režijo tragikomedije »Talec«; inž. arh. Stanko Kristl za realizacijo poslovno-stanovanjskega objekta v Velenju; Andrej Kurent za vlogo Einsteina v Dürrenmattovih »Fizikih« in vlogo Kaligule v drami Alberta Camusa; Ivan Minatti za pesniško zbirko »Nekoga moraš imeti rada«; Nace Simončič za vloge, odigrane v ciklu iger v lutkovnem gledališču; France Slana za ciklus umetniških stvaritev z motivih iz porušene Skopja; Gregor Strniša za pesniško zbirko »Odiseje«; Milan Šega za zbirko novel »Deček s piščalko«; Karel Zelenko za grafične stvaritve, ki jih je razstavil lani v Ljubljani in team razvojnega oddelka Tovarne dekorativnih tkanin za kvalitetno oblikovanje kolekcije sodobnega tapniškega volnenega blaga.

VREME

OD 13. DO 23. II. 1964

Protiv sredini in okrog 22. februarja ohladitve z manjšimi snežnimi padavinami. V ostalem suho oziroma jasno in postopno topleje.

Dr. V. M.

OB 20-LETNICI PRVEGA SLOVENSKEGA PARLAMENTA

(Nadaljevanje s 1. strani)
staro. Vsakemu poštemu Slovincu je bilo jasno, da bo nova oblast morala biti ljudska oblast, da bodo morale biti vse pravice odločanja v rokah ljudstva. Zato pa je bilo tudi potrebno v času najhujših borb in največjih naporov organizirati, kolikor je to borba dopuščala, že osnovne organe oblasti. Ti organi — terenski in vaški odbori OF — so se posebno uveljavili kot oblastveni organi že leta 1942, predvsem na osvobojenem, pa tudi na kontroliranem in ponekod celo na okupiranem ozemlju. Ti naši osnovni oblastveni organi so opravljali vse oblastvene naloge, ki jih je narekovala osvobodilna borba in katere je bilo mogoče v danih pogojih opravljati. Tako je v času največjih zmag fašizma že rasla nova ljudska oblast na vsem širšem ozemlju. Delo teh prvih osnovnih oblastvenih organov na osvobojenem in neosvobojenem ozemlju je predstavljalo uveljavljanje silnih ustvarjalnih energij naših ljudskih množic, hkrati pa je predstavljalo tudi dragocene izkušnje za nadaljnje razvijanje naše oblasti.

Kapitulacija fašistične Italije, ki je pomenila za velik del slovenskega naroda konec stalne okupacije in nadaljnji silni razmah osvobodilnega gibanja, je omogočila velik korak v razvijanju naše oblasti. To nam je omogočilo tudi, da so se na osvobojenem ozemlju že sestali izvoljeni odposlanci iz skoraj celotnega ozemlja Slovenije na Kočevskem zboru. Ta zbor je izvolil Slovenski narodnoosvobodilni odbor, sestojel se iz 120 članov. Kočevski zbor je kot voljeni organ slovenskega ljudstva že sprejel nekaj važnih sklepov, predvsem pa se je navdušeno izrekel za novo, demokratsko in na narodni enakopravnosti zgrajeno Jugoslavijo. Sprejel je sklep o predstavnosti in vodstvu slovenske narodnoosvobodilne borbe in začasnih organih ljudske oblasti slovenskega naroda v vojnem razdobju. Izvolil je slovensko zastopstvo za II. zasednje AVNOJ itd. Kočevski zbor, ki je bil sicer še pred II. zasedanjem AVNOJ, je bil v vsem delu in sklepih pov-

sem soglasen z II. zasedanjem AVNOJ. Kočevski zbor voljenih odposlancev in izvolitev Plenuma OF oz. Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora reprezentirajo nadaljnji veliki koraki v razvijanju naše ljudske oblasti v sklopu bratskih narodov federativne Jugoslavije.

Ogromen razmah osvobodilnega gibanja in veliki uspehi v borbi z okupatorjem, pojevanje moči fašistične armade in vse večje simpatije v svetu za odločno borbo jugoslovanskih narodov, vse to je omogočilo že februarja 1944. leta konstituiranje Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta kot prvega predstavniškega organa slovenskega naroda. Ker na Kočevskem zboru niso mogli biti dovolj zastopani vsi predeli Slovenije, je bilo v SNOS izvoljenih še 60 novih članov. Tako je SNOS predstavljalo dejansko predstavništvo vsega slovenskega naroda in hkrati prvi slovenski parlament, ki se je razvijal v pogojih najtežjih borb in deloval v skupni državi federativni Jugoslaviji. Tako je slovenski narod v najtežji dobi svojega obstoja in v času nadelovskih naporov prvič v svoji zgodovini ustvaril v federativni Jugoslaviji svojo lastno državnost in svoj lastni parlament.

Ko danes po desetih letih gledamo na razvoj naše oblasti v tej zgodovinski tako kratki dobi, moramo s ponosom ugotoviti, da smo v vsej tej dobi neprestano razvijali osnovno težnjo osvobodilne borbe, da mora vsa oblast izvirati iz ljudstva in biti v rokah ljudstva. Na tej težki poti, ki smo jo uresničevali v teh 10 letih skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi pod vodstvom tovariša Tita, nas niso nobene ovire in težave mogle zaustaviti...

Na temeljih, ki smo jih postavili leta 1944 in dosledni že tedaj postavljenim načelom razvijanja vedno novih oblik družbenega upravljanja, vzgaja naša socialistična stvarnost neprestano najširše ljudske množice v upravljanju, v gospodarjenju s splošnim ljudskim premoženjem in reševanju vseh problemov, ki se neprestano pojavljajo pred njimi.

Vsa elementarna energija

ljudskih množic, sproščena v dobi osvobodilne borbe, se uveljavlja bolj in bolj. Vse to pa se odraža tudi v razvijanju naše zakonodaje, ki išče neprestano načina, kako uzakoniti vse silne revolucionarne spremembe v naši družbi na poti v socializem. Vse to se kaže v neprestanem razvijanju našega parlamentarnega delovanja, ki je danes že lahko vzor vsem drugim narodom, kako lahko ljudstvo neposredno odloča o vseh vprašanjih.

Takšen razvoj nove socialistične Jugoslavije predstavlja v današnji socialistični stvarnosti na svetu edinstven primer, kako lahko žive pri resnični družbeni ureditvi razni narodi, združeni v borbi za lepše življenje in v borbi za neodvisnost. Zaradi tega tudi mednarodni ugled Jugoslavije stalno raste. Prav tako je socialistična

Drevje ni mestu v okras samo spomladi in poleti, ampak tudi pozimi, kar vidimo tudi na teje sliki, posneti prejšnji teden v Črnomlju

Jugoslavija lahko primer, kako v težnji za ohranjanje lastne neodvisnosti in v obrambi proti agresiji prijateljsko sodeluje tudi z državami različnih družbenih ureditev.

Ko ob 13. obletnici dneva vstaje praznujemo tudi 10. obletnico ustanovitve naše

ljudske skupščine, lahko s ponosom gledamo na ta herojski in politično daljnovidni akt naše osvobodilne borbe. Prav tako lahko s ponosom gledamo na razvoj in napredek naše socialistične domovine v 10 letih, napravljenih na temeljih, sprejetih na I.

zasedanju SNOS in II. zasednju AVNOJ. Ko se pripravljamo na ta praznik, moramo ponovno ugotoviti, da je bila napravljena pot dostojna žrtev, ki smo jih dali zato, da lahko danes živimo v svobodni in neodvisni socialistični Jugoslaviji. NIKO SILIH

Osnutek statuta občine Črnomelj na temo:

OBČAN USTVARJA IN DELI DOBRINE

Franc Štajdohar, Martin Tomc in Janez Kramarič, člani komisije za pripravo osnutka statuta občine Črnomelj, v razgovoru o lastnostih, ki dajejo statutu značaj temeljnega, ustavnega predpisa, namenjenega občanom.

— Ker poteka razgovor v času praznovanja 20. letnice SNOS, ne bo škodil poseg v zgodovino. V čem je podobnost, pa tudi napredek v vrednotenju človeka pred 20 leti in danes?

— Pred 20 leti, torej v času zasedanja SNOS, je naše ljudi združevala želja uspešno izbojevati revolucijo. Danes jih združuje želja po čim večjem ustvarjanju dobrin zase in za družbo, po čim večji proizvodnji, kajti to je pogoj blaginje. Prvi člen osnutka statuta, ki opredeljuje občino, pravi: »Občina Črnomelj je temeljna družbeno-politična in gospodarska skupnost občanov in politično-teritorialna samoupravna organizacija.«

Današnja samouprava je nadgrajena revolucije. Za pred dvema desetletjema, v dneh revolucije in narodnoosvobodilnega boja, se je naš človek kot aktiven bорец, čeprav slabo obločen, slabo opremljen in nepopolno oborožen, boril proti dašč močnejšemu sovražniku in hkrati s tem rušil stari družbeni

red. Čeprav je bila vsa domovina eno samo bojišče, je hkrati s tem, ko je rušil stari družbeno ureditev, gradil novo in sodeloval v takratnih narodnoosvobodilnih odborih, prvih zametkih ljudske oblasti. Iz teh odborov je zrastle poznejša ljudska oblast, ki je prešla svojo razvojno pot vse do sedanje samouprave, kateri daje svojstveno obeležje prav osnutek občinskega statuta.

— Kaj je glavna samoupravna kvaliteta, ki jo občinu zagotavlja osnutek statuta?

— Pri sestavljanju osnutka smo upoštevali dvoje: občinska politika je bila doslej (ne sicer dobesedno, pa vendar) pojem zase, občan pa je bil od nje nekoliko oddaljen. Če upoštevamo stopnjo razvoja, ki jo je dosegla naša socialistična družba, je občan že postal glavni nosilec vseh nalog v občini. Občim neposrednejšega odločanja mora v smislu novih, demokratičnih, socialističnih družbenih odnosov, ki jih uvajamo, imeti tudi pravico čim neposrednejšega odločanja pri delitvi dobrin. Osnutek statuta zatorej obravnava občana kot osebnost s pravicami in dolžnostmi. Občan je dolžan sodelovati v proizvodnji in v bogatenju materialne osnove občine, hkrati s tem pa ima pravico odločati pri delitvi dobrin. Osnutek statuta daje občinu možnost, da neposredno odloča prek zborov občanov, krajevnih skupnosti in referendumov. Posredno odločanje mu omogoča v predstavniških organizacijah, kot so skupščina s svetil in komisijami, upravnimi odbori občinskih skladov ter razni drugi samoupravni organi. Občan ima pravico neposrednega odločanja tudi kot član Socialistične zveze in drugih družbenih organizacij, v katerih razpravlja, odloča in predlaga glede razvoja gospodarstva in drugih področij družbenega življenja.

— Kako opredeljuje osnutek občana kot ustvarjalca dobrin?

— Dobrine ustvarja vsak občan, bodisi delavec v industrijskem ali obrtnem pod-

jetju, bodisi ta, ki dela v kmetijstvu, na področju družbenih služb itd. Dobrine ustvarja zdravnik, ki skrbi za zdravje občanov, ustvarja jih prosvetni delavec, ki izobražuje in vzgaja mladi rod, ustvarja jih kmečki proizvajalec, kdor dela na družbenem in kdor na zasebnem prosvetni delavec, ki izobražuje delovna žena, ki kot gospodinja ali mati v krogu družine skrbi za družinske člane ter daje in vzgaja družbi otroke. Vsak občan je torej res ustvarjalec dobrin, drugače rečeno, ustvarjalec vse večje materialne osnove za razvoj občine, samoupravne skupnosti občanov.

— Povejte kaj več o tem, kako osnutek statuta konkretizira pravice občana?

— Da ne bi govorili o pravicah voliti in biti voljen, ki se nam zdi že nekaj popolnoma umevnega, in da ne bi naštevali členov osnutka, skušajmo občanove pravice naštet kar se da na kratko. Občan ima pravico na zboru predlagati rešitev tega, kar ga teži. O njegovem predložitvi se najprej izreče zbor. Če ga sprejme, prične o njem razglabljati krajevna skupnost. Če gre za vaški vodnjak, za elektrifikacijo, za kulturno dvorano ali karkoli podobnega, ugotovi krajevna skupnost, koliko sredstev je potrebnih za rešitev problema. Če ga lahko odpravi s tem, kar ji je dala v upravljanje občinska skupščina, je v redu, če ne, pa krajevna skupnost išče sredstva najprej v samoprispevku, v darilih in volilih ter prostovoljnem delu prebivalcev na zainteresiranem področju. Če je tudi to premalo, zaprosi krajevna skupnost za pomoč občinske skupščine. Na ta način rešujejo občani svoje probleme v okviru možnosti sami, s svojimi močmi in s pomočjo širše družbene skupnosti.

— Kakšen prostor ima v statutu skrb za občana in njegove potrebe?

— Statut ne gleda občana samo kot osebnost, ki ustvarja in sodeluje pri uresničevanju nalog. V vsaki družbi naletimo na ljudi, ki iz ka-

kršnihkoli vzrokov ne morejo ali pa lahko le v manjši meri sodelujejo v proizvodnem delu.

S skrbjo za človeka začne osnutek že pri mladem rodu. Zagotavlja mu pravico do osemletnega šolanja, do delnega ali popolnega povračila stroškov za prevoz v osemletko in gimnazijo ter pravico do štipendije. Hkrati s tem osnutek statuta ne pozablja na socialno ogrožene občane. V okviru materialnih možnosti jim zagotavlja socialne podpore, posebno skrb posveča borem NOB in invalidom ter staršem padlih borec.

Pravica do zdravstvenega varstva je občanom zagotovljena in opisana v posebnem poglavju. Občan uveljavlja te pravice v socialnem in zdravstvenem zavarovanju, v posebnih primerih pa občinska skupščina pomaga tudi tako, da plačila nezmožnim krije stroške zdravljenja.

— Kaj pa občan v času, ko ni proizvajalec?

— Ze zdaj težimo v proizvodnji za 42-urnim tednikom. Dobro vemo, da občan ni občan samo takrat, kadar dela, ampak tudi v prostem času, ko si nabira moči. Osnutek statuta narekuje hkrati z vsem ostalim tudi razvoj kulturno-prosvetnih in telesnozgodnjih dejavnosti. S tem zagotavlja občanu koristno razvedrilo in sprostitve.

Ker je naš razgovor pri kraju, bi radi posebej poudarili to: želimo, da bi občani razumeli, da je statut jamstvo za njihovo samoupravo. Zdej, ko razpravljajo o njem, ko ga bero in tehtajo, je čas, da si ga napravijo takega, da jim bo kar najbolj služil. Statut naj pripomre, da se bodo vsi občani naše občine počutili kot ena družina, ki ustvarja in deli.

Potem, ko bo statut že sprejet, bodo jalovi izgovori, češ »na občini so tako sklenili, na občini so rekli, občina je kriva« itd. Vsem občanom želimo ob tej priložnosti za občinski praznik, ki ga praznujemo hkrati z 20-letnico I. zasedanja SNOS, kar največ osebnih sreč in delovnih uspehov!

Tako je potekal razgovor. Od leve proti desni sedijo: Martin Tomc, tajnik občinske skupščine Črnomelj, Franc Štajdohar, predsednik občinskega odbora SZDL, in Janez Kramarič, pravni referent občinske skupščine

Kanižarica greje območje med Novim mestom in Karlovcem

»Srečno!«

Tako si pravijo rudarji, ko se spuste v jamo. Srečno! si pravijo pri vsakem zamahu s kopačo 100 ali več metrov pod zemljo.

Srečno, ko mine šihl.

»Na svidenje, srečno!«

Tako si pravijo, ko pridejo iz jame.

»Srečno do jutri!«

Zares srečno, kajti jutri je nov dan.

zda na primer pri transportu premoga, in drugi.

V drugi fazi: 550 milijonov dinarjev za investicije

Za rekonstrukcijo v drugi fazi, ki naj bi bila končana okrog leta 1970, bo rudnik potreboval blizu 550 milijonov

Dober je namreč tudi za kurjenje v gospodinjstvu, ker pri gorenju na zapašča žlindre, ampak samo pepel. Ševeda gre še vedno razmeroma malo premoga za široko potrošnjo. Lani so ga v ta namen namenili komaj deset odstotkov letne proizvodnje. Ostalega izvozijo industriji, s katero sklepa rudnik letne nabavne pogodbe.

Potrebe preraščajo proizvodnjo

Razmere na tržišču so torej precej ugodne, ker je povpraševanje večje, kot mu more zadostiti rudnik v sedanjih razvojni stopnji. Med drugim bi lahko že letos prodali 20.000 ton premoga več, kot ga bodo nakopali. Ta možnost pa je hkrati zelo važna spodbuda, ki še bolj narekuje čim prejšnjo ureditev rudnika. Poleg že omenjenih del po rekonstrukcijskem načrtu bo v prvi polovici letošnjega leta urejen prevoz ljudi v jamo in iz jame. Izmenjevalna naprava je v ta namen že nameščena, manjkajo pa še vernostne naprave. To bo znatno prispevalo k večji delovni storilnosti rudarjev, ki so morali peš celo do globine 250 metrov. Temperaturno povprečje je v rudniku še kar ugod-

Novi izvozni stolp, ki s posebnim mehanizmom pri- naša premog iz jame

jo večerno ekonomsko srednjo šolo oziroma večerno srednjo tehniško šolo. Lani sta dva rudarja končala rudarsko nadzorniško šolo, en uslužbenec pa višjo komercialno šolo. V naslednjih letih bodo podelili še tri štipendi-

v Kanižarici ali pa v Črnomlju. Stroški za gradnjo obeh blokov bodo okrog 100 milijonov dinarjev. Stanovanjsko gradnjo podjetje močno povečuje. To tudi zagotavlja, ker namerava do leta 1970 zaposliti še okrog 100 ljudi.

Izvozni stolp povleče premog iz vpadnika, odkoder ga tekoči trak transportira v separacijo

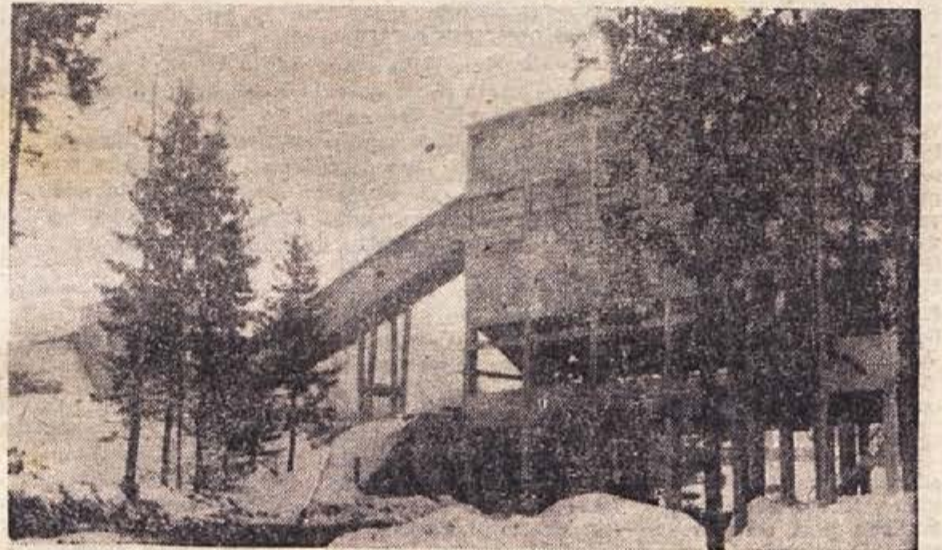
voš rudnika izpred prve svetovne vojne.

Do leta 1970 oziroma po 7-letnem planu bo premogovnik da'al že 150.000 ton letne proizvodnje. Da bo to uresničljivo, bodo dokončno urejeni vsi glavni objekti, od katerih sta separacija in izvozni vpadnik že zgrajena.

Vendar pa čakajo kanižarski rudnik še veliki napori. Med drugim bo potrebno mehanizirati jamska dela in transport od delovišča do separacije ter pripraviti nekaj najnujnejših jamskih objektov. Rudnik sili v mehanizacijo predvsem naslednji činitelji: pomanjkanje rudarjev in vse večje potrebe po premogu. Predvidevajo, da se bo ob tem jamska storilnost povečala za 35 odstotkov, rudniška pa za 50 odstotkov. Razlika v tem povečanju je predvidena zavoljo tega, ker se bo razmerje jamskih in rudniških delavcev povečalo v korist jamskih. Z drugimi besedami: mehanizacija bo omogočila, da bodo šli v jamo vsi tisti delavci, ki so

dinarjev. Dve tretjini te vsote bo rudnik zagotovil sam (iz amortizacije), tretjino sredstev pa bi rad dobil iz posojila. Posojilo bo potreboval zlasti v prvih treh letih druge faze rekonstrukcije.

Del sredstev bo rudnik namenil za nadaljevanje premogovnih ležišč na kanižarskem območju. Potrebne so podrobnejše raziskave premogovnih plasti, treba pa bo tudi ugotoviti, ali ima premog, ki ga bodo začeli kopati na podlagi teh raziskav, tudi dovolj veliko kurilno vrednost. Kot je znano, je kanižarski rjavi premog mlajšega nastanka in zavzema s povprečno kurilno vrednostjo 3600 toplotnih kalorij mesto med lignitom in rjavim premogom starejšega porekla. Vendar je tudi kot tak zelo iskan na trgu. Kurilno vrednost v rudniku ni ravno na pretek. Za jamska dela jih je že dovolj, za ostale dejavnosti v skladu rudnika pa ne. Večja in smotrnejša proizvodnja bo zahtevala sposobne ljudi, ki bodo znali pametno gospodariti in smotno voditi proizvodnjo. Podjetje se je v ta namen odločilo za štipendiranje dveh študentov na rudarski fakulteti in sedmih uslužbencev, ki obiskuje-

Pogled na lani zgrajeno separacijo premoga v premogovniku Kanižarica

no (28 stopinj Celzija), vendar je tu in tam tudi topleje, spričo česar se delovna sposobnost ljudi še zmanjšuje.

Tudi kadri so temelj za dobro gospodarjenje

Skrb za ureditev rudnika in vseh njegovih naprav že resda obeta, da se bo proizvodnja lahko povečala za toliko in toliko, vendar ta skrb še ni odločilna zagotovitev. Vprašanje kadrov je pri tem prav tako važno kot vsa druga. Kadrov v rudniku ni ravno na pretek. Za jamska dela jih je že dovolj, za ostale dejavnosti v skladu rudnika pa ne. Večja in smotrnejša proizvodnja bo zahtevala sposobne ljudi, ki bodo znali pametno gospodariti in smotno voditi proizvodnjo. Podjetje se je v ta namen odločilo za štipendiranje dveh študentov na rudarski fakulteti in sedmih uslužbencev, ki obiskuje-

je kandidatom za rudarsko nadzorniško šolo, po eno štipendijo pa na elektrotehniški in strojni tehniški šoli. Trenutno bi potrebovali v rudniku elektrotehniko in strokovnjaka za kovinsko stroko.

Tudi osnutek statuta podjetja med drugim vsebuje skrb za kadre. Osnutek sicer še ni bil sprejet in tudi ne v javni razpravi, pravijo pa, da bo do roka obravnavan in sprejet.

Zaposlenim streho in dober zaslužek

Med drugim govori osnutek precej obširno o delovnem človeku in skrbi zanj, kar podjetje praktično izvaja že nekaj let. Letos pa bo začelo graditi 12-stanovanjski blok v Kanižarici. V zgradbi bo tudi lokal za prodajo premoga. Prihodnje leto bodo zgradili še eno tako stanovanjsko poslopje, prav tako

Postopno se izboljšujejo tudi osebni dohodki zaposlenih. Lani so napravili nekakšno revizijo osebnih dohodkov in povečali prejemke za okrog 30 odstotkov. Povprečje prejemkov v kanižarskem premogovniku je sicer večje od jugoslovanskega povprečja v ustrezni dejavnosti, vendar manjše od ustreznega slovenskega povprečja. Razveseljivo pa je, da je malo delavcev, ki prejemajo manj kot 25.000 dinarjev, kar je v sedanji akciji za povečanje osebnih dohodkov spodnja meja.

Tako je torej stanje v kanižarskem premogovniku, ki mu strokovnjaki napovedujejo še dolgo življenje. Ob največji letni proizvodnji — ta se bo ustalila okrog leta 1970 — bo rudnik črpal premog še najmanj 100 let.

Ivan Zoran

Pozdrav »Srečno!« so v Kanižarici slišali pred 107 leti. Podatki namreč povedo, da je bilo leta 1857 prvič do- ločeno, da se na zemljišču ki leži v jugozahodni smeri kakšne tri kilometre od Črnomlja, odpre premogovnik. Pri raziskavah, ki so se on- di vrstile ena za drugo, so se ugotovili, da so na tem področju velika ležišča rjave- ga premoga. Rudniku, ki so ga odprli, je bila potemtakem zagotovljena daljša življenjska doba, čeprav so predpo- stavljali, da se bo letni izkop v teku desetletij večkrat po- večal.

Do prve svetovne vojne, ko je bilo rudarstvo na Sloven- skim že znatno razvito, so v Kanižarici postopoma uredili rudnik in letno nakopali celo 20.000 ton premoga. To je bila nekakšna zgornja meja za takratne razmere. Kanižar- ski premog je bil tačas že znan na Slovenskem, ki je do konca prve svetovne vojne spadalo pod avstro-ogrsko ce- sarsko krono, pojavil pa se je tudi v drugih okolišnih de- želah.

Med drugo svetovno vojno je kanižarski premogovnik za- jel požar in uničil vse napra- ve. Škoda je bila izredno ve- lika. Vendar je bil rudnik v zas- toju razmeroma kratek čas. Zaslišno so ga obnovili in še pred dokončno osvobo- ditvijo začeli v njem rudariti domačini, ki so tedaj nosili še partizanske uniforme.

Do leta 1952 premogovni- štvu v Kanižarici ni bistveno napredovalo. Tedaj so začeli v rudarstvo vlagati večje in- vesticije. Boljši proizvodni rezultati pa so se pokazali šele po letu 1954. To je tra- jalo vse do leta 1958, ko so začeli rudnik povečevati. — Uspeh je bil izredno velik in pomemben za kasnejši raz- voj.

Prva faza, polovičen uspeh . . .

V letih 1958 do 1963 se je letna proizvodnja povečala že za 100 odstotkov. Leta 1963 je bila tudi končana pr- va faza rekonstrukcije rudni- ka. Hkrati so ugotovili, da je celotna rudniška zmogljivost že dosegla petkratno zmogljivi-

S takimi tovarnjaki odvažajo premog iz Kanižarice. Vozilo namestijo pod pose- ben lijak, od koder se usuje sortiran premog. Lijak je v separaciji

Občinska skupščina Črnomelj

z vsemi družbenimi in delovnimi organizacijami v občini — čestita vsem občanom za

OBČINSKI PRAZNIK in 20-LETNICO PRVEGA ZASEDANJA SNOS

Družbeni plan — skupne naloge občanov

Preprosti razgovor z navedbo najpotrebnejših števil, ki bo pripomogel k temu, da bodo naloge družbenega plana razumljiveje in da jih bodo občani lažje dojemali. Modernizacija v industriji pomeni večjo proizvodnjo dobrin, lažje delo in večje osebne dohodke zaposlenih. Vsak dinar, ki je v družbenem planu namenjen stanovanjski izgradnji ali komunalni ureditvi, je hkrati s tem namenjen občani, ki bo oboje uporabljal. To velja tudi za šolstvo, za zdravstvo in za ostale družbene službe. Sole so namenjene otrokom, v zdravstvene ustanove se zatekajo vsi občani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, mnogi dela nezmožni občani in takšni, ki so socialno ogroženi, pa so deležni olajšav in podpor družbe.

Vse to smo imeli v mislih v razgovoru o osnutku družbenega plana občine Crnomelj. Načelnik oddelka za gospodarstvo Franc Cimerman in Niko Flajnik sta posredovala podatke.

Praden začnemo z vprašanji in odgovori, velja še enkrat poudariti to, kar postaja očitno zlasti v dneh, ko razpravljamo o občinskem statusu. Občan ustvarja in deli dobrine. Ustvarja jih z delom. Družbeni plan je načrt, ki pripoveduje o tem, kaj delati in kako delati, da bodo uspehi večji in da bo kaj delati. Želje in zahteve občanov so odvisne od materialne osnove, to pa povečujemo in krepimo z delom.

— Kaj boste v občini Crnomelj gradili na novo in kaj dograjevali v industriji?

— Na novo ne bomo v industriji letos nič gradili. V Iskri v Semiču bo letos dograjena nova proizvodna dvorana, kolektiv Zore v Crnomlju bo prav tako dogradil nove prostore in naprave ob železniški progi. Lič pa bo z novo gradnjo povečal svoje zmogljivosti za 100 odst. V Rudniku v Kanižarici so lani dogradili novo separacijo in vpadnik in grede letos v polizkusno proizvodnjo. Belt bo nakupil za 169 milijonov dinarjev nove strojne opreme, vse prej našteje investicije v industriji pa bodo znesle 600 milijonov dinarjev. Približno 25 odst. teh sredstev bo porabljenih za stavbe, 75 odst. pa za strojno opremo.

— Ali ste z investicijskimi naložbami v industriji težili za modernizacijo proizvodnje?

— Da, celo največ pozornosti smo ji posvečali! V rudniku v Kanižarici na primer bo letos prva skrb uvedba strojnega odkopa v jami in maheniziranega transporta premoga. Z opremo, ki bo kupljena letos, bo prihodnje leto rudnik lahko nakopal 150.000 ton premoga. V Zori bodo s sodobnejšo strojno opremo opustili dosedanj polindustrijski način dela in se lotili velikoserijske proizvodnje. Iskra v Semiču bo začela z novimi investicijami uvajati avtomatizacijo, pa tudi Belt bo lahko z novimi stroji uvedel postopke, ki jih do zdaj ni zmogel. Strojna

obdelava bo nadomestila zelo zamudno ročno obdelavo vlitkov.

— Stanovanjska izgradnja je povsod zelo pereča, kako načena družbeni plan to vprašanje?

— Letos bo v občini dograjenih toliko stanovanj kot še

— Prav zanjo nam najbolj primanjkuje sredstev. Za nujna komunalna dela bi potrebovali 161 milijonov dinarjev. Za preureditev vodovoda v Semiču, ki se je začela že lani, potrebujemo 6.300.000 dinarjev, za načrte zbiralnika na Griču v Crnomlju 3.500.000, za načrte za kanalizacijo v Crnomlju pa 2.500.000. Za prvi del kanalizacije v Crnomlju, od Belokranjke do začasnega izliva pri Suhem mostu, bo treba odšteli 8.500.000 dinarjev. Do zdaj imamo okrog 30 milijonov za vsa komunalna dela, upamo pa, da nam bo uspelo najeti kredite in zbrati nekaj iz drugih virov. Potrebe po vodovodih so v občini velike, ker je področje kraško in prebivalci ostajajo poleti marsikje brez vode. Za popravila potov bodo krajevni odbori kot vedno dobili sred-

stinske delavce. V Semiču bomo začeli graditi gostišče s 140 sedeži v sobah in na vrtu in s 16 ležišči, dogradili bomo gostišče v Prelesju ob Kolpi in dokončno uredili taborni prostor ter gostišče na Vinici. Na Mirni gori bomo zgradili vodnjak. Za zimskošportni center v Črmošnjicah so naročeni projekti.

Trgovina v Crnomlju zadošča, čas je, da začnemo misliti na podeželsko. V Semiču, kjer ustvarja Iskra potrošno središče, bo letos urejena sodobna prodajalna tekstila, prodajalne v Kanižarici in v Črmošnjicah pa so svojevrsten problem.

Zdravstvena služba je dobro razvita, saj je bil zdravstveni dom v Crnomlju lani preurejen. V zdravstvu bo treba skrbeti predvsem za kadre: potrebujemo zdravnika, stomatologa, laboranta in višjo medicinsko sestro.

Tudi v šolstvu so potrebe večje od možnosti. Predvsem bomo skušali šolam nuditi sodobnejšo opremo, dogradili bomo šolo na Vinici (okrog 30 milijonov) in v Dragatušu prostore za tehnični pouk.

Detajl črnomaljskega prosvetnega doma, v katerem je pred dvajsetimi leti zasedal SNOS

Kaj in koliko?

● V občini Crnomelj se bo letos povečala vrednost proizvodnje za 20,4 odstotka, ali za 1 milijardo 751 milijonov dinarjev. V industriji bo za 35 odstotkov večja (za 1 milijardo 300 milijonov), v ostalih panogah pa za 3 do 17 odstotkov.

● V občini bo ustvarjenega 4 milijarde 597 milijonov dinarjev narodnega dohodka, ki se bo na prebivalca povečal za 17,9 odstotka ali za 42.000 din.

● Število zaposlenih se bo povečalo od lanskih 2700 na 3115 ljudi.

● Kmetijska proizvodnja bo za 6 odstotkov večja in bo dosegla 2 milijardi 96 milijonov dinarjev vrednosti.

● Za šolstvo bo porabljenih iz občinskega proračuna 193 milijonov, za zdravstvo 26.816.000, za kulturno-prosvetno dejavnost 10.200.000, za socialno skrbstvo 16.320.000, za komunalno ureditev in ceste pa 22 milijonov dinarjev.

nobeno leto po vojni. Lani smo v surovem zgradili 29-stanovanjski stolpič in 6-stanovanjsko stavbo v Crnomlju. Oboje bomo letos dogradili. Poleg tega bo Belt letos dogradil 6 stanovanj, Iskra v Semiču 16 stanovanj (samskih in družinskih), približno 15 milijonov dinarjev pa bo nujen kot soudeležba za zasebne gradnje. Letos bo zgrajenih približno 70 stanovanj, to pa je tudi največ, kar je mogoče zgraditi z razpoložljivimi sredstvi. Rudnik v Kanižarici se pri republikanskem stanovanjskem skladu poteguje za 50 milijonov posojila. Če bodo sredstva odobrena, bo z njimi zgrajenih novih 10 stanovanj.

— Kako je z načrti za komunalno ureditev v letu 1964?

stava iz občinskega cestnega sklada, prebivalci pa bodo priskočili na pomoč s samopriskevkom in s prostovoljnimi delom. V Crnomlju nameravamo začeti urejati okolje stanovanjskih blokov, pa tudi kopališče na Loki bomo vsaj deloma uredili. Elektrifikacija podeželja je malodane že zaključena. Letos bosta dobili električno naseľji Bistrica in Topli vrh, tako da bo ostalo brez nje le 15 hiš v Marindolu, Pavičičih in Zastavi.

— Preostanejo še gostinstvo, turizem, šolstvo in zdravstvo. Kako je s tem?

— V gostinstvu in turizmu nimamo obsežnejših načrtov. Trudili se bomo, da bodo gostišča kar najbolj urejena in da bomo vzgojili dobre go-

Občanom boljšo in hitrejšo pomoč!

Na občnem zboru sindikata uslužbencev javne uprave v Crnomlju so obravnavali delo uslužbencev javne uprave v preteklem letu. Osrednja misel razprave je bila, kako nuditi pomoč občani, da bo lahko najhitreje in najceneje uveljavil svoje zakonske pravice. Občani pogosto obiskujejo pisarne občinske skupščine, čeprav bi lahko svoje zadeve rešili že s tem, da bi vlogo poslali po pošti. Odslej je treba vsaj zagotoviti, da bodo stranke v enem dnevu opravile vse. Seveda morajo priti ob uradnih dnevih. Tedaj morajo biti vsi uslužbenci in referenti v pisarnah. Strankam, ki ne znajo sestaviti prošnje ali pritožbe, morajo pomagati uslužbenci. V ta namen naj bi se stranke posluževale sprejemne pisarne. Uslužbenec, ki je v njej, si bo zapisal njihove ustne vloge. Tu bi moral biti tudi pravnik, ki bi dajal pravno pomoč.

V razpravi so poudarili, da je služba pravne pomoči v občini nujno potrebna. V podjetjih je vrsta nepravilnosti, ker nimajo pravne službe. Zato delajo prekrške in plačujejo kazni. Razumljivo je, da vsako majhno podjetje ne more imeti svojega pravnika, večja pa jih nimajo, ker jih ne dobijo, oziroma jih ne stipendirajo. Vse to vedno bolj narekuje ustanovitev pravne svetovalnice v Crnomlju. Leto bi vzdrževala tudi podjetja.

O tem, kako prihajajo občani zaman v občinske pisarne, pove naslednji primer:

- Starejša žena je prišla iz Dragatuša na odsek za finance, da bi plačala 375 dinarjev davka. Uslužbenka jo je vprašala, če ima morda še kak drug opravilo. »Ne,« je rekla žena, »prišla sem nalašč za to v Crnomelj.« (Zakaj ne bi denarja oddala po pošti v Dragatušu?)

Uslužbenec uprave bi se moral nenehno strokovno izpopoljevati na posebnih seminarjih za reševanje zadev v pravnem postopku, v slovenskem jeziku in proučevanju gospodarstva v občini. Občani bi morali nepravilnosti v poslovanju uprave sporočati upravi skupščine. To bi lahko napravili anonimno ali s podpisom.

Stavba, v kateri je skupščinska uprava, ne ustreza več svojemu namenu. V eni pisarni je celo več referentov. Stranke večkrat pripovedujejo, kakšen živčav je v taki pisarni. Prenekatera stranka si pred tolikimi številom ljudi ne upa povedati vsega, kar jo teži. Kaže pa, da bo tudi to vprašanje rešeno. V izdelavi so že projekti za novo upravno zgradbo občinske skupščine.

Jože Skof

Neverjetno hitro je minilo 20 let

— Spominjam se, da je bila pred dvajsetimi leti mrzla zima, februarja pa je bilo sončno. Prav kot letos. Takrat sem bil predsednik okrožnega odbora ZMS na Belo krajino. Ko se je februar prevesil v drugo polovico, smo stili, da se v Crnomlju nekaj pripravlja. Mladina je skupno z APZ dobila nalogo, naj pripravijo večje število prenočišč na robu mesta, razen tega je bilo treba organizirati prehrano. Mesto so čistili, Sokolski dom pa je bil zaprt. Nismo vedeli, kaj bo, čutili pa je bilo nekaj posebnega. Nekega dne je bil prepovedan vhod v mesto vsem, ki niso imeli posebne dovolilnice.

Menda je bilo 18. februarja, ko so mi rekli, da lahko kot član OO OF za Belo krajino pridem naslednjega dne v Sokolski dom in da bom že videl, kaj bo. Ugibali smo vse mogoče; da bo seja CK, da bo zasedanje AVNOJ, ker smo videli v mestu nekaj članov, pravega pa nismo pogruntali.

19. februarja je bil ves Crnomelj v zastavah. Sokolski dom je bil posebno lepo okrašen, to sem videl takoj, ko sem vstopil. Kmalu so začeli prihajati v dvorano tovariši in tovarišice. Spoznal sem znane obraze s Kočevskega zbora, kjer sem bil tudi jaz poslanec. Ko so v dvorano stopili tovariši Kidrič, Kardelj in drugi, smo jih burno pozdravljali.

Zasedanje se je začelo. Spominjam se, da je tovariš Kidrič, ki je bil tedaj v angleški uniformi, govoril o slovenski državnosti v okviru demokratične federacije Jugoslavije, besede tovariša Kardelja in tega, da je član delovnega predsedstva Marjan Breclj bral odloke in imenovanja. Po vsakem govoru je bilo v dvorani tako plaskanje in navdušenje, da kaj takega ne pomnim.

Zasedanje se je drugi dan nadaljevalo. Zdi se mi, da je bilo ob tej priložnosti tudi veliko množično zborovanje, ki se ga Crnomalci še dobro spominjajo. Govoril je tova-

riš Kidrič, udeležilo pa se ga je okoli 7.000 ljudi, ki so prišli od blizu in daleč. Tudi takrat ni bilo ovacijam ne konca na kraja.

Po nekaj dneh so ugledni gostje odšli, Crnomelj se je spet umiril in prišel v stari tir. Aktivisti pa smo potem sklepe s tega zasedanja tolažili s poslušanjem. Tovarišici Stanki Segedin — zdaj živi v Ljubljani — in meni je bila poverjena skrb za stanke v Počučancu in v Ziljah. Povedala sva, kaj je sklenil SNOS na prvem zasedanju, ljudje pa so spet z velikim navdušenjem vse to sprejeli. O zasedanju in besedah naših odgovornih voditeljev smo aktivisti še dolgo govorili, zato mi je vse ostalo v spominu. Tako je pripovedoval vtise z zgodovinskega prvega zasedanja SNOS tovariš Radko Kordič, sedaj tajnik občinskega odbora ZZB v Crnomlju, in nadaljeval:

— Vesel bom, če bom na letošnji slavnosti spet videl znane obraze izpred dvajsetih let, in sem prepričan, da bo Crnomelj tudi letos lepo sprejel člane bivšega SNOS. Pri zadevah si bomo, da bodo gostje tudi tokrat dobili o našem mestu dober vtis. Marsikateri, ki Crnomlja od tedaj ni videl, pa ga bo težko spoznal leta povojne socialistične graditve so mu vtisnila svoj pečat.

Upravičeno odsoten na zasedanju SNOS

Malo dlje od rudnika Kanižarice je med barakami v boroven gozdiču ob cesti opaziti veliko stavbo. To je opakarna z mogočnim dimnikom in skromno hišico ob strani, kjer je pisarna. Direktorja opekarne Antona Dvojmoča, ki že deset let vodi podjetje, poznajo skoro vsi Belokranjci. Ne zato, ker so morda pri njem kupovali opeko, znan je iz za vojnih časov, ko je kot mlad aktivist in član okrožnega komiteja deloval med ljudmi. Izvoljen je bil za odposlanca Kočevskega zbora, tam pa so ga izvolili v prvi slovenski parlament — SNOS. Kljub temu se tovariš Dvojmoč ni udeležil prvega zasedanja, ki je bilo v Crnomlju pred 20 leti. Bil je upravičeno odsoten, kakor je povedal sam:

— Po Kočevskem zboru sem bil premeščen na SNOS, kjer sem delal kot inštruktor v različnih komisijah in pododborih, po nemški ofenzivi pa sem bil premeščen na Stajer-

ske. Januarja 1944 sem šel kot član oblastnega komiteja čakati 14. divizijo na Bohor. Z njo sem nato odšel na pohod, medtem ko me je iskalo obvestilo za zasedanje SNOS. V Crnomelj sem prišel spet novembra 1944, kmalu nato pa sem bil dodeljen varnostni službi notranjsko ribniškega okraja. 15. februarja 1945 sem bil ranjen.

V Ranjski Reki sva bila s tovarišem v neki hiši, sama

partizana v vasi, ko sem zagledal na cesti Nemce in belogardiste. Skočila sva iz hiše, da bi utekla iz vasi — prepozno. Sovražnikov obroč je bil že sklenjen, tako sva padla v zasedo. Streljala sva, medtem ko sva tekla čez greben v hrib. Oni niso streljali, ker so bili prepričani, da naju bodo ujeli živa. Bilo jih je 15! Seže ko sva bila tik pred gozdom, so vžgali njihovi mlitraljezi. Ranjen sem bil v desno roko, mazen tega mi je krogla prebila kapo. Ušla pa sva le in še poceni sva jo odnesla!

Zaradi rane na roki sem se odpeljal z letalom v Bari na operacijo. Svobode nisem dočkal doma, ker sem se vrnil nekaj dni zatem, mislim, na 15. maja 1945. Po osvoboditvi sem več let živel drugod. Bil sem v različnih odgovornih službah. Najboljše je le doma, zato sem se pred desetimi leti vrnil v Belo krajino, kjer nameravam tudi ostati.

Zdaj je stvar skupščine, ki je z novo ustavo dobila bistveno močnejšo družbeno vlogo in pomembno spremenila strukturo, da prilagodi svojo notranjo organizacijo in metode svojega dela taki svoji vlogi, in strukturi.

Edvard Kardelj na zasedanju Zvezne skupščine 4. februarja

Pravico si ustvarjamo sami

Jože Belač iz nekega podjetja na Dolenjskem, ki ga za zdaj ne homo imenovali, ker tako želi pisec pisma, nas vprašuje: »Kaj naj storimo, da bo imel naš delavski svet veljavo, ki mu gre?« V pismu našteva primere, s katerimi dokazuje, da pri njih še ni vse tako, kot bi moralo biti, in da vodstvo podjetja še precej po svoje gospodari. »Delavci še nimamo pravega občutka,« nadaljuje pisec, »da smo, kot pravijo, svoje sreče kovači. Le redko nas vprašajo, kaj mislimo tudi mi o tem in onem...«

Praden bomo navedli še druge izvlečke iz vsebine Belačevega pisma, je treba reči tole: Nikjer še ni vse tako, kot bi moralo biti. Naše samoupravljajnje je sicer že opravilo zrelostni izpit, kar pa še ne pomeni, da je idealno in da v njegovem razvoju ni več ovir, zlasti še pri nas na Dolenjskem, kjer so težave tudi objektivne — značaja, torej pogojene z nedovoljno materialno razvitostjo. To pa nas ne opravičuje, da se ne bi spoprijemali s temi težavami. Najučinkovitejša rešitev bo seveda hitrejši materialni napredek, ki ga moramo čedalje bolj priganjati, ker je nizka raven proizvodnje glavni vir zaostalosti. Nenehno je treba krepiti zavest ljudi, pa ne le s »prosvetljanjem«, marveč skozi našo najboljšo šolo — samoupravljanje.

Ze začetek vašega pisma, tovariš Belač, razkriva, da še zmeraj gledate na samoupravljanje kot na nekakšen posvetovalni organ, ki naj ga vodstvo podjetja kdaj pa kdaj vpraša za nasvet. V resnici pa v našem sistemu samoupravljanja sploh ne gre za to. Premajhna zavest marsikaterega kolektiva se kaže prav v tem, da sami sebe, svojo vlogo upravljavcev, speljejo na raven posvetovanja, namesto da bi ga dvignili višje — na stopnjo pravega gospodarja, ki sam ustvarja in sam deli, ki torej sam ustvarja pogoje svojega

ki so za to poklicani, dosledno izvrševali. Seveda, paziti morate, da bodo odločitve v skladu z interesi širše skupnosti. Kolektiv podjetja ali pa celo samo posamezniki v njem ne smejo misliti samo nase in na svoje osebne koristi. Vsaka pravica je obenem tudi dolžnost, namreč obveznost spoštovati prav tako pravico drugega. Podjetje je treba upravljati z občutkom pravega gospodarja. Če boste mislili samo na trenutne koristi in pozabili, da bo treba živeti tudi jutri in da morajo živeti tudi drugi kolektivi, vas bo skupnost upravičeno

ODKRIT RAZGOVOR

posvarila: Tovariši, ne delate prav! Kakor ne želite, da bi skupnost okrnjela vašo samostojnost in samoiniciativnost, tako tudi skupnost ne bo dovolila, da bi kolektivi ali posamezniki vsiljevali svojo samovoljo širšim interesom.

Vi imate že pripravljen odgovor: »Dobro, povejte, kako se zoperstavljam samovoljnim odločitvam vodstva podjetja, ko pa že vnaprej vem, da jo bom dobil po glavi...«

Priznamo: tudi to se dogaja. Zakaj lahko pride

Poslanec si bo zagotovil dober pregled nad celotno problematiko v svojem volilnem okraju z aktivnim delom v družbeno-političnih organizacijah, v vodilnih organih samoupravnih delovnih skupnosti. Tako bo poslanec eden izmed nosilcev in pobudnikov sodelovanja ožjih in širših družbeno-političnih skupnosti ter činitelj pri povezovanju posamičnih in splošnih koristi.

Edvard Kardelj na zasedanju Zvezne skupščine 4. februarja

dela. Razumljivo, da mora biti tudi vodstvo, ki operativno usmerja razvoj podjetja, organizira proizvodnjo, skrbi za delovno disciplino in tako dalje, toda to vodstvo ne more biti nad ali izven sistema samoupravljanja. Vodstvo podjetja je sestavni del samoupravljanja. Vodstvo ne more sprejemati življenjsko pomembnih odločitev, ker je to pravica vsega kolektiva in njegovega predstavniškega organa — delavskega sveta. Prav tako pa tudi delavski svet ne more neposredno, operativno izvrševati svojih lastnih odločitev in je zato direktor podjetja nujno potreben član v sistemu samoupravljanja v podjetju.

Zakaj pa vi ne vprašate?

Kaj mislite o tem in onem, morate povedati jasno in glasno, kjer je mesto za to! Le čemu čakate, da vas bo nekdo drugi vprašal? Vprašanja postavljajte vi. Se več: sprejemajte odločitve in terjajte, da jih bodo tisti,

do takih pojavov? Največkrat zaradi pomanjkanja solidarnosti. Kolektiv, ki ve, da so utišali enega izmed članov delavskega sveta samo zato, ker se je zavzel za doslednejše odpravljanje slabosti, se mora zavzeti za takega delavca, ne sme dovoliti, da bi se mu godila krivica. Celo v takem primeru, če je nekdo dobronamerno kritiziral, pa se je izkazalo, da ni imel prav, ker ni bil pravilno poučen o zadevi, se takemu človeku ne sme nič zgoditi. V podjetjih je treba ustvarjati vzdušje sproščenosti in odkritosti. V vsakodnevnem obravnavanju problemov, ki nastajajo in ki jih ne bo nikoli zmanjkalo, je treba razvijati boj mnenj, v katerem bodo prihajale na dan tudi zmote, ob katerih pa se bomo bolj in bolj poglabljali v resnične probleme. Kdor bi rad, da bi v razpravah o življenjskih vprašanjih podjetja govorili v neprestanem strahu, ali bomo povedali prav ali pa ga bomo polomili, ta si v resnici sploh ne želi demokratične, odkrite razprave.

»Želimo praktičen nasvet...«

V nadaljevanju svojega pisma je razkril pisec tudi tole željo: »Želimo vaš praktičen nasvet. Naše podjetje ni kaj prida veliko, zato razprave na sejah delavskega sveta niso parlamentarne. Sejo vodi direktor in računovodkinja. Predsednik delavskega sveta sedi zraven njiju in kdaj pa kdaj prikimava, kakor bi hotel reči: Saj pravim, tako je... Ta-

Občan naj zahteva od poslanca mnogo več kot nekoč. Iz našega političnega življenja je že zdavnaj izginil tip poslanca, ki si je zagotovil glasove s tem, da je razmetaval fraze in obljube, politiko o bistvenih vprašanjih pa je prepuščal vladi in kapitalističnim gospodarjem.

Edvard Kardelj na zasedanju Zvezne skupščine 4. februarja

ko je bilo tudi pred dve-tre tednoma. Najprej nas je direktor obvestil, da o osnutku statuta še ne moremo razpravljati, ker še ni prispelo soglasje komisije. (Nihče ga ni vprašal, kakšne komisije?) Nato je bila na vrsti razprava o plačah vodilnih ljudi. Najprej je spregovorila računovodkinja, ki je prebrala spisek vseh računovodij in računovodkinj v občini in še čez. Pri vsakem imenu je navedla višino plače, nas pogledala in rekla: A, vidite, jaz pa moram delati za tako plačo... Govorila je tudi za direktorja, čes, tudi je on najslabše plačani direktor v občini. Samo tega ni povedala, da delata oba v najmanjšem podjetju v občini in da sodimo vrh tega med tista redka podjetja, ki se najbolj dušijo v težavah. Mislim sem, da bomo brez besed dvignili roke, kakor smo to že večkrat storili, čeprav se nam vse, za kar smo glasovali, ni zdelo vselej najbolj prav. Tokrat pa je bilo drugače. Člani delavskega sveta so se začeli razburjati, nekateri so navajali podatke o najnižjih osebnih dohodkih, o težavah podjetja in tako naprej. Govorili so vsi vprek, tako da na koncu nisi več vedel, kaj kdo hoče. Ne da bi kdo zaključil sejo, smo se razšli. Kaj mislite, ali smo ravnali prav?«

Ne, niste ravnali prav. Res je, da je bilo vodenje seje kaj čudno. S tako prakso, da vodita sejo direktor in računovodja, predsednik delavskega sveta pa jima dela »družbo«, ni mogoče soglašati. Toda tudi vaše ravnanje ni ravno pohvale vredno. Čemu zapuščati sejo? Zakaj ste govorili vsi vprek? Napak ste storili, ko ste šli tako molče mimo direktorjevega pojasnila, da o statutu še ni mogoče razpravljati. To je čudno pojasnilo: Mnilo bo že eno leto, odkar je bilo treba začeti s pripravami za izdelavo statuta, in bliža se rok, ko bo treba dati osnutek statuta v potrditev občinski skupščini, vi pa niti še ne razpravljate o njem. Ali ste sploh kaj razpravljali? Poizvedite tudi, katera je ti-

sta komisija, ki še ni dala svojega »blagoslova«. Da ni morda to komisija »honorarcev«, ki se trudi, da bi namesto vas izdelala statut podjetja? Če ste dovolili kaj takega, potem res ni čudno, če pri vas še ni tako, kot bi moralo biti.

O plačah vodilnih ljudi pa mislimo takole: o tem bi se lahko pogovorili preudarno, brez nepotrebne razburjanja. Če sta že mislila, da je to vprašanje, o katerem se je treba pogovoriti, zakaj ju niste poslušali do konca. Nato bi bila vrsta na vas, da drug za drugim poveste vse, kar mislite o tem. Ako ste bili prepričani, da so njuni osebni dohodki že tako in tako previsoki, bi jima morali to odkrito povedati. Če niste bili prepričani, vam je preostalo le še to, da bi izvolili komisijo, ki naj bi raziska-

la, ali so res take razlike v osebnih dohodkih, kakor sta navajala onadva. Nihče vas ne more prisiliti, da glasujete za nekaj, kar ni po vaši pameti in vesti. Zato je bil tudi odveč vaš strah, da vam bo vsiljena odločitev o višjih osebnih dohodkih vodilnih ljudi, vaš odhod iz sejne sobe pa ni bil preveč korajžen in predvsem: bil je preuranjen.

Zadeli ste žebelj na glavo

Belač zaključuje svoje pismo s temilemi besedami: »Resnici na ljubo moram povedati, da veliko naših delavcev še ni osveščenih. Samo godrnjali bi: premajhne plače, preveč

dela, prevelike razlike... Ko pa pridejo domov, se zarijejo v svoj košček zemlje. Sele tu se začneja njihova skrb — skrb pravega gospodarja...«

Zdaj ste povedali, kje je glavni vzrok takih razmer v vašem podjetju. Kolektiv

samo dve možnosti: utripati s podjetjem, čutiti se usodno povezanega z njim, videti njegove probleme, reševati jih, misliti tudi na prihodnost in ne dopustiti, da bodo drugi mislili namesto vas, ali pa pustiti, da se bodo koplčili proble-

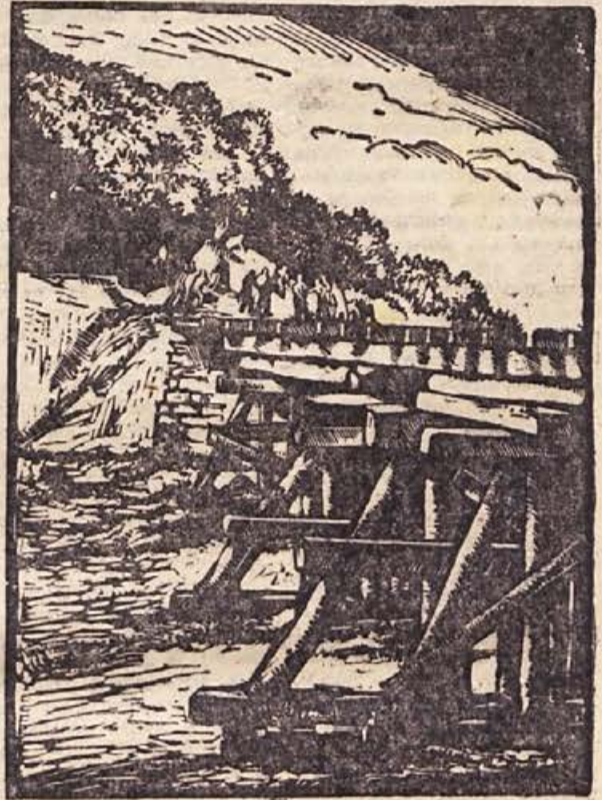
Eri nas bo čedalje manj takšnih poslancev, ki bi si pridobivali popularnost s tem, da bi bili zelo aktivni, kadar bi šlo za popularne ukrepe in sklepe, izogibali pa bi se vsakršne odgovornosti, kadar je treba sklepati o nujnih obveznostih, dajatvah in žrtvah.

Edvard Kardelj na zasedanju Zvezne skupščine 4. februarja

premalo živi s svojim podjetjem. Večina delavcev vaše delavnice so v bistvu še zmeraj bolj kmetje kot delavci in bolj čutijo s koščkom zemlje kot pa s pristojnostjo vašega majhnega podjetja. Najbrž je tu vir vseh vaših težav, vključeno tudi tistih v delavskem svetu, kjer še ni vse tako, kot bi moralo biti. Odkrito vam moramo povedati, da sta

mi, dokler ne bodo zadušili vaše delavnice, vam pa bo ostal samo košček zemlje. Ker pa na poščku zemlje ni mogoče postati kmet, je na vsak način bolj realno postati delavec.

Dragi tovariš Belač, če smo se v presoji vaših problemov morda zmotili, nam čimprej sporočite svoje mnenje in kajpak — nasprotno argumente. Lep pozdrav!

Fran Stiplovec: MLADINSKA DELOVNA AKCIJA ŠAMAC-SARAJEVO (1947)

Kodeks zdravniške etike

Zdravstveni delavci se zavezujejo, da bodo nudili vsem enako pomoč, ne glede na raso, narodnost, spol, versko in politično prepričanje, družbeni ali ekonomski položaj

Na nedavnem plenumu Zveze zdravniških društev Jugoslavije so z glasovanjem sprejeli dokument, katerega pomen je izjemen. Dobili smo prvi kodeks etike zdravstvenih delavcev.

Zdravnik, sestra, tehnik — ljudje, katerim tolikokrat s strahom, zaupanjem in pričakovanjem prepuščamo svoje življenje in življenja svojcev, se s tem dokumentom zavezujejo, da se našemu zaupanju ne bodo nikoli izneverili. V svojem kodeksu med drugim obljubljajo:

— Zdravstveni delavec, ne glede na vrsto svojega dela in položaja v zdravstveni službi, svečano izjavlja, da bo vse svoje umske in fizične sposobnosti in svojo strokovno in družbeno dejavnost posvetil največji vrednosti socialistične družbe — človeku.

— Zdravstveni delavec bo vedno nudil vsem enako strokovno pomoč, ne glede na raso, spol, narodnost, versko prepričanje, politično prepričanje, družbeni in ekonomski položaj in svoj osebni odnos do človeka ali njegove družine.

— Ne glede na nevarnost za svoje zdravje in življenje izpolnjuje zdravstveni delavec svoje dolžnosti in naloge.

Zdravstveni delavec bo spoštoval osebnost vsakega človeka in zato ne bo niti z besedo niti z dejanji prizadel njegovega človeškega dostojanstva.

Zdravstveni delavec mora z mnogo pozornosti in obzirnosti seznaniti bolnika in njegove najbližje s tem, kakšno je zdravje obolelega. Če je hudo ali neozdravljivo bolan, bo sporočil diagnozo in prognozo s potrebnim taktom in skrbjo bolnikovi družini, če pa to zahteva potreba, tudi bolniku samemu. Pri tem mora upoštevati, kako bo to sporočilo vplivalo na fizično in psihično stanje bolnika ali njegove družine. To delikatno dolžnost bo opravil zdravnik, ki je za to pooblaščen.

Vse, kar zdravstveni delavec izve pri opravljanju svojega poklica o intimnostih osebnega in družinskega značaja, mora čuvati kot poklicno skrivnost. Od te obveznosti lahko odstopi le takrat, kadar je to nujno v korist bolnika, družine ali družbe. V teh mejah pa ostaja zdravstveni delavec moralno in osebno odgovoren za to, koliko in kakšne podatke bo sporočil.

Zdravstveni delavci so se obvezali za vse tisto, kar je

zapisano v njihovem kodeksu, tudi zaradi nas, ljudi, katerih zdravju in življenju so posvetili vse svoje osebne in strokovne ambicije, zavezali pa so se tudi zaradi njih samih, zaradi svojega poklica, ki mora biti in ostati človeški in poklicno popolnoma čist. Zato je tudi kodeks sestavljen tako, da spodbuja zdravstvenega delavca k nenehnemu izpopolnjevanju in skrbi za lastno moralno podobo.

Za zdravstvene delavce je ta kodeks bolj vzgojni instrument in ne zbirka prepisov in prepovedi. Kodeks ni stanovski pravilnik. Kljub temu pa bo tisti zdravstveni delavec, ki bo prekršil katerokoli normo tega kodeksa, storil najhujši prekršek v svojem poklicu — ne bo imel čiste vesti pred svojimi tovariši in svojimi bolniki.

To pa je za zdravstvenega delavca zlasti za zdravniška, ki je zaradi specifične vloge svojega poklica in funkcije v družbi v središču tega kodeksa, največja poklicna in moralna degradacija.

Za kršitev etičnih norm zdravstvenega poklica pa je zdravstveni delavec seveda kazensko in civilno odgovoren.

Spodbude

za še večjo aktivnost

So trenutki, ko zamahneš z roko, češ vse skupaj nič ne pomaga. Zadnjič sem slišal Novomeščanko, ko je svojo jezo zaradi naraščanja cen povzela v sklep: »Na noben sestanek me ne dobijo več.« Čim bolj se je razpletala razprava o cenah, tem bolj je prekipela njena nejevolja. »Le naj še kdo pride,« je rekla, »zastran kakšne akcije ali kaj podobnega! Nagnala ga bom...«

Nisem se mogel premagati. Ker sva znanca, sva se dolgo

minjanjem tržnih razmer. To se na vsak način boleče odraža pri kupcih, ki morajo plačevati višje cene, toda vedeti je treba, da so številni kolektivni leta in leta živeli na račun tega istega podjetja, ki je zaradi administrativno določenih cen ustvarjalo manjši dohodek, druga podjetja pa toliko večja.

Zgodi se tudi, da kako podjetje izrazi določeno vzdušje, na primer podražitev bencina ali kaj drugega, in podraži še svoje predmete. Na kritike bo odgovarjalo, češ da so bili prisiljeni v ta ukrep, ker so se zaradi splošnega naraščanja cen povečali materialni stroški. Pri tem pa je zanimivo, da so prišli do tega sklepa brez vsakršne analize, kar tako, kakor da je mogoče izračunati to na pamet. Niti poskušali niso pregledati drugih možnosti, neizrabljenih rezerv. Morda podražitev sploh ni bila utemeljena? To pa je že nekaj, kjer se začne spor med mano in bojevito Novomeščanko...

Kolektiv ne bi smel molče mimo takega ukrepa, ki ga bo prej ko slej čutil na svojem žepu. Trenutno bo morda imel celo koristi, ker bo do lahko razdelili nekoliko več sredstev na naslov osebnih dohodkov. Kasneje bodo vse, kar so sprejeli na tak način ali še več, vrnili v obliki plačevanja dražjih artiklov. Zato bi bilo bolje, da so se kot upravljavci, ko so sprejemali odločitev o podražitvi svojih proizvodov, čutili tudi potrošnike in se zamislili v posledice. Bolje bi bilo, če bi se bili potrudili in izdelali temeljito analizo, ki bi jim pomagala videti malo dlje od nosu.

So tudi podjetja, kjer imajo nič koliko težav. Namesto da bi jih reševali po edino uspešni in perspektivni poti — s povečanjem produktivnosti, z modernizacijo proizvodnje, z boljšo organizacijo dela in tako dalje, se zatekajo k varljivo lažji poti — k povečevanju cen svojih proizvodov. Tega ne bi smeli dopustiti. S takimi težnjami bi se morali spoprijemati potrošniki, in ne le delovni kolektivi. Na zborih volivcev bi

Tistega dne, ko je Francija uradno priznala LR Kitajsko, je diplomatski zastopnik Cangkajškove vlade v Parizu ostro protestiral proti temu francoskemu koraku. Politični opazovalci so menili, da bo zadeva ostala pri tem protestu, saj je bilo znano, da ameriška vlada pritiska na Cangkajsko, naj ne prekine diplomatskih odnosov s Parizom.

Ameriška diplomacija je bila namreč najbolj prizadeta že s francoskim priznanjem Pekinga. Vedela je, da utegne nastati težave med Francijo in LR Kitajsko, če bo Francija še naprej vzdrževala odnose s Cangkajškom kljub temu, da Peking ne priznava obstoja dveh Kitajsk in da potemtakem ne more — če bi ostal zvest temu načelu — vzdrževati diplomatskih odnosov z državo, ki ima hkrati diplomatske odnose tudi s Cangkajškovim režimom.

Nekaj dni je kazalo, da Tajvan (Formoza) ne bo prekinil odnosov s Francijo. Vsa znamenja so govorila proti temu. Tik pred francoskim priznanjem LR Kitajske so Cangkajškovi zastopniki v Parizu prodali stavbo veleposlanstva »zanesljivemu« zasebniku, da je ne bi francoska vlada morda zasegla in izročila »pravemu« veleposlaniku, to je tistemu, ki bi prišel iz Pekinga.

Toda potem je nenadoma prišla vest, da je Cangkajškova vlada pretrgala diplomatske odnose s Francijo. V sporočilu tajvanske vlade je med drugim rečeno: »Odnosi med francoskim in kitajskim narodom so bili zmeraj prijateljski in pristrčni. Vlada republike Kitaj-

ske je prepričana, da sedanji odklon od normalnih odnosov med obema državama ne bo kvarno vplival na tradicionalno prijateljstvo med obema narodoma...«

V Tajpehu so očitno izračunali, da je vseeno, kaj storijo. Spoznali so, da so premaganci in so si kot premaganci privoščili vsaj potezo, ki je dvignila nekoliko prahu — v Washingtonu. V Parizu je povzročila olajšanje. V Peking pa brez dvoma zadovoljstvo.

Zadnji Čangkajškov adut

Glasilo sovjetske partije »Pravda« je v eni izmed zadnjih števil obtožilo Stalina, da je dal likvidirati 1108 izmed 1966 delegatov na 17. kongresu KP Sovjetske zveze leta 1934. Med njimi je bilo kakih 70 odstotkov članov centralnega komiteja. Stalin si je s temi usmrtnimi »utri« pot za nadaljnje utrjevanje kulta osebnosti.

»Pravda« piše, da je bil Stalin odgovoren za umor Sergeja Kirova, čeprav je njegovo smrt izkoristil kot pretvezo, da je sprožil cel val čistk. Pred partijskim kongresom 1934 so nekateri delegati menili, da je treba Stalina od-

staviti, ker je prekršil leninistične norme v partijskem življenju, se ni oziral na načela kolektivnega vodstva in zlorabljal svoj položaj. »Stalinu to ni ostalo skrito. Vedel je, da je stari leninistični kader v partiji odločilna ovira za nadaljnjo krepitev njegovega položaja in za koncentracijo še večje osebne moči v njegovih rokah,« piše »Pravda«.

Umor žudovitega leninista Kirova je bil »vnaprej premišljen in skrbno pripravljen zločin. Stalin je izkoristil ta umor kot pretvezo za krut obračun z ljudmi, ki jih ni mogel trpeti.«

Po vojaškem udaru v Južnem Vietnamu se politični in vojaški položaj v deželi ni spremenil. Sajgonska vlada je morala celo poslati nujne okrepitve svojim posadkam v notranjosti, predvsem v območje delte reke Mekong, kjer postajajo napadi gibanja Vietkong skoraj nevzdržni. Vietkong celo prehaja v ofenzivo in napada na več krajih hkrati. Osrednja vlada, ki je zdaj v rokah generalov, si obupno prizadeva zboljšati položaj, toda vse kaže, da je za to že prepozno.

Vietkong si je že priporil nadzorstvo nad velikimi deli dežele in nad kmeti. Hkrati pa se v deželi čedalje bolj uveljavlja zamisel, da je mogoče doseči konec državljanske vojne, ko bi prebivalstvo lahko mirneje zadihalo in se posvetilo ustvarjalnemu delu. Najnovejša francoska politika, ki ima za cilj doseči nevtralizacijo tega dela sveta, je močno okrepila stališče nevtralizatorjev v tej nekdanji francoski koloniji.

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

menila o cenah, o vzrokih številnih podražitev in o drugih rečeh. Rekel sem ji, da je preveč enostranska. Vseh podražitev ne smemo metati v isti koš. Kjer pa vemo, da so ozadje podražitve številne napake in nemarnosti, je treba odkrito spregovoriti o tem.

Najbolj preprosto je kajpak znebiti se razburjanja in nekaj krepkih in se odpovedati vsakršni aktivnosti in javnemu življenju. S tem ne bo nikomur nič pomagalo in tudi cene zato ne bodo nižje. Pravilno bomo ravnali, če bomo prizadeto in aktivno posegli v vsa dogajanja. Tudi ob naraščanju cen ne smemo biti brezbržni. To namreč ni nekaj mističnega, kar pima nobene zveze z ljudmi in z njihovo dejavnostjo.

Neredko narekujejo podražitev tega ali onega predmeta objektivne razmere, v katerih se nahaja določeno podjetje. Morda so bile doslej administrativno predpisane najvišje cene, ki jih podjetje ni smelo prebijati? V tem primeru je bil kolektiv že ves čas — morda leta in leta — v slabšem položaju kot njegov sosed, čeprav se je tudi trudil in dosegal velike uspehe pri povečevanju produktivnosti. Takemu kolektivu je treba prejšnjemu kolektivu, da bo posloval v enakih pogojih kot druge tovarne, se pravi, da bo oblikoval cene svojih proizvodov v skladu s spre-

morali spregovoriti tudi o takih pojavih. To je gotovo uspešnejša pot boja proti neupravičenim podražitvam, kot pa da zamahnemo z roko: na noben sestanek več!

Neredko slišimo tudi govorice, češ glejte, kako ga lomijo, kako razspavajo sredstva, kako slabo gospodarijo in podobno. Marsikomu je težko dopovedati, da takšne nepravilne govorice ne koristijo nikomur, škodijo pa vsej skupnosti, ker povzročajo razburjanje, napeto vzdušje itd. Zato bi morali prenesti take govorice na zbor volivcev, na sestanke kolektiva, na seje samoupravnih družbenih organov, tja, kjer bomo lahko preverjali, kaj je res in kaj je napihnjeno ali celo izmišljeno. Nihče se ne bi smel neupravičeno strašiti z mislijo, češ ne bo dobro, če bom povedal kaj takega, kar temu ali onemu ne bo všeč.

Celo tedaj, če bi na zboru volivcev povedal nekaj, kar se kasneje pokaže, da ni tako, bi bil to njegov koristen prispevek, ker bi pomagal pri odstranjevanju zmot in razčiščevanju problemov na terenu.

Karkoli slišimo slabega, denimo o nemarščini v tem ali onem podjetju, o napakah posameznikov, o škodih, ki se dela vsej skupnosti, skratka o stvareh, ki preprečujejo, da bi se hitreje priganjali naš

napredek in izboljševali naš življenjski standard, mora biti to spodbuda za še večjo aktivnost. Vsak si mora po svojih močeh prizadevati, da bo napak čimmanj in uspehov čimveč. S svojo poslovno stjo, s tem, če od strani opazujemo napake in se jezimo zaradi njih, sami pa nič ne storimo, da bi izginile iz našega življenja, se obnašamo oportunistično in s tem vedamo tudi svojo soodgovornost za nepravilnosti.

Ne za spričevalo, za izobrazbo gre!

Tako je povedal na nedavnem posvetu staršev in mojstrov ravnatelj novomeške vajsenske šole Boris Slavnik, ko je govoril o vlogi današnje vajsenske oziroma poklicne šole. Novomeška vajsenska šola

že kandidira za tako šolo in že dobiva osnovne pogoje za verifikacijo. Šola ima trenutno 18 oddelkov kovinske in avtomobilske stroke. V zadnjem času dobiva še oblačilni oddelek, medtem ko je lesni

oddelek prenehal obstajati, ker šola ni imela ustreznih predavateljev.

Da bo pouk tudi v vzgojne strani boljši, namerava vodstvo šole še ta mesec prirediti seminar, na katerem bo znan pedagog predaval o vzgojnih primerih pri vajenski mladini. Razen tega je nujno tesno sodelovanje staršev in mojstrov v šoli, do kler traja šolanje vajencev. Nekateri starši pa so se celo odločili, da bodo predavateljem pomagali pri organizaciji krožkov za vajence. Le tako lahko pričakujejo boljše uspehe in disciplino, ki dosej ni bila najboljša.

Naj ob koncu dodamo, da se šola in njen kolektiv prizadevata, da pouk približata življenju in potrebam gospodarstva. Prav zagadelej tudi na vajenski šoli ni poglavitno spričevalo, ki ga učencev dobil po končanem šolanju, ampak izobrazba.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Na skupni seji vseh zborov zvezne skupščine so te dni razpravljali o poslovniku zvezne skupščine in izčrpno osvetlili prihodnjo organizacijo in metode dela našega najvišjega organa oblasti. Referat o tem je podal predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj. Iz obširnega in zelo bogatega teksta bomo povzeli le nekatere misli o vsebini in metodah dela skupščine. Marsikaj, kar je bilo povedanega o mehanizmu zvezne skupščine, velja tudi za naše občinske skupščine. Predvsem naj opozorimo na skrbne priprave za izdelavo poslovnika, ki so v zvezni skupščini kar najbolj tehtne in poglobljene, vsem ko so nekatere občinske skupščine sprejele kar stare poslovniške, morda z neznatnimi spremembami. Nad tem se je treba zamisliti. Naše občinske skupščine naj se zgledujejo po zvezni skupščini, ki se želi s svojimi metodami in vsebino dela čimbolj približati stopnji, ko bo postala odgovorni samoupravni delovni organ ljudi v skupnem družbenem delu.

Edvard Kardelj je med drugim dejal, da najvažnejša naloga skupščine ni v formalnem potrjevanju ali zavračanju predlogov zakonov in drugih aktov. Važen je predvsem tudi demokratičen in zelo učinkovit način pripravljanja predlogov, o katerih se, preden pridejo pred skupščino, zelo široko posvetujejo. Osnova za delo skupščine ne bodo samo predlogi upravnih in drugih organov, marveč predvsem njena samostojna aktivnost. Skupščina bo formulirala svoje delovne programe in svoj dnevni red na temelju lastne pobude, zasnovane na vsakodnevem spremljanju družbene problematike. Za takšno dejavnost skupščine je nujno, da zavzame vsak poslanec aktivno stališče do svoje funkcije in da razpolaga z vsemi potrebnimi pogoji za njeno kvalificirano uresničevanje. Poslanec mora biti predstavnik interesov in potreb tako rekoč vsakega posameznega človeka na njegovem delovnem mestu. Občan naj za-

hteva od poslanca mnogo več kot nekoč. Pri nas naj bo čedalje manj takih poslancev, ki bi si pridobivali popularnost s tem, da bi bili zelo aktivni, kadar bi šlo za popularne ukrepe in sklepe, izogibali pa bi se vsakršne odgovornosti, kadar je treba sklepati o nujnih obveznostih, dajatvah in žrtvah.

V obeh skupščinah — zvezni in republiški — je kar naprej živahno vrvenje. Če ne zasledajo zbori, potem skoraj gotovo pretresajo kak aktualni problem odbori ali komisije. Kulturno-prosvetni zbor zvezne skupščine ima posebno komisijo za proučevanje časopisne in založniške dejavnosti. Ta je te dni menila, da je tisk pri nas sorazmerno slabo razširjen. Da bi izboljšali stanje, so potrebne trajne olajšave časopisnim in založniškim podjetjem. — Na se-

VSEBINA IN METODE DELA SKUPŠČINE

ji socialno-zdravstvenega zbora zvezne skupščine so govorili o nadurnem delu v nekaterih panogah dejavnosti. Naglasili so, da utegne imeti nadurno delo v nekaterih dejavnostih, na primer v železniškem in cestnem prometu, zelo kvarne, še več, nevarne posledice. Zato bi bilo treba stalno nadzirati delovne pogoje in varnost pri delu v teh in podobnih panogah. Organizacijsko-politični zbor republiške skupščine je obravnaval problematiko v zvezi z občinskimi statuti. Opozoril je, da ne bi smeli odlašati z javnimi razpravami, zakaj od teh pričakujemo še prenekatero koristno pobudo. Sicer pa želimo s kar najbolj široko javno razpravo zagotoviti dejansko odločanje občanov o občinski politiki.

Pred nekaj dnevi se je sestel zvezni izvršni svet, da bi proučil težave, ki nastajajo zaradi kritičnega položaja v preskrbi z električno energijo. Menil je, da bi težave utegnile ovirati planirano proizvodnjo v nekaterih industrijskih panogah in doslej dosežena pozitivna gospodarska gibanja. Zato je nujno skrajno varčevanje z električno energijo.

Na seji komisije CK ZKJ za ideološka vprašanja so govorili o rezultatih nedavnega posvetovanja s komunisti, ki se ukvarjajo s filmom, pedagogiko in politično ekonomijo. Taka in podobna posvetovanja sklicujejo v okviru priprav na VIII. kongres ZKJ, da bi čim bliže zaznali idejne tokove v naši sodobni znanosti in kulturi.

Letos bo investirano v kmetijstvo okrog 130 milijard dinarjev. Posebno pozornost bodo posvetili investicijam za povečanje pridelovanja mesa, nadalje odkupu zemlje, mehanizaciji, živinski krmil, melioracijam itd. V prihodnje ne bodo več razpisovali natečajev. Potrebno bo skleniti samo pogodbo med banko in investitorjem. Ni nevarnosti, da bi banka zavrnila prošnjo kmetijske organizacije, če bo ta dokazala, da je poslovno in kreditno sposobna.

Prejšernove nagrade za leto 1963 so bile podeljene gledališki igralki Stefki Drolčevi, pesniku Edvardu Kocbeku, akademskemu slikarju Mariju Preglju in Slovenskemu oktetu. Iz sklada so razdelili nagrade še 13 drugim ustvarjalcem in eni skupini.

Novo tezo o pokojninskem zavarovanju odpirajo tudi možnosti za uvedbo razširjenega zavarovanja. Za tako razširjeno zavarovanje se bodo lahko odločili posamezniki iz najrazličnejših osebnih nagibov in na več načinov. Tako se bodo mogoče zavarovati tudi za obdobje, ko preneha delovno razmerje, na primer med študijem. Z ustreznimi premijami bo mogoče zagotoviti pokojnine tudi družinskim članom.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

Ker so ameriške oblasti odvekle 36 kubanskih ribičev, ki so jih baje zasačili pri ribolovu v ozemelskih vodah ZDA, so Kubaanci zaprli dotok vode ameriškim oporišču na Kubi v zalivu Guanatanamo.

Na somalsko-etioipski meji se nekaj dni trajajo hudi spopadi, ki so doslej terjali več sto mrtvih in obeh strani. Generalni sekretar OZN U Tant zahteva takojšnjo premirje.

Kriza na Cipru in okrog Cipra se še ni podela. Predsednik Makarios še vedno odločno vztraja pri stališču, da smejo priti na otok samo mednarodne sile OZN. V vseh pa otku pa se množijo krvavi spopadi, ki terjajo številne žrtve.

Predsedniška komisija, ki preiskuje umor predsednika Kenenya, je zaslislala mater domnevne ga predsednikovega morilca Oswald da Mati vztrajno zatrjuje, da je njen sin nedolžen.

Cene prašičev naraščajo

Na novomeški sejem je bilo pretekli ponedeljek pripravljenih 640 prašičev, od katerih je bilo 624 prodanih. Zlvinorejci so tokrat zahtevali zanje nekoliko več, in sicer 8.500 do 12.500 din. Cene so verjetno poskočile zaradi tega, ker je bilo kupcev precej, izbire pa bolj malo.

BITKE ZA PLAN NE GRE PREKINJATI

Vsako zmanjševanje proizvodnje v prvih dneh, tednih in mesecih novega planskega leta je škodljivo, ker je vse izpade pozneje težko nadomestiti — Le neprekinjeni naporji za dinamično proizvodnjo lahko zagotovijo, da bodo zaloge blaga zadoščale povečani potrošnji — Delovne organizacije si morajo zagotoviti dovolj surovin, tržišče in izvoz, hkrati s tem pa poskrbeti za modernizacijo proizvodnih postopkov

V prvih mesecih novega leta proizvodnja navadno zastane. V delovnih organizacijah si oddihujejo od naglega tempa, s katerim so v zadnjih mesecih minulega leta dohitevali zamujeno ali pa skušali preseči planske naloge. Strokovnjaki pravijo takšne mu nihanju proizvodnje oscilacija. Brez dvoma je to škodljivo in tudi utemeljeno ni. Dandanes, ko že dobro vemo, da je dohodek odvisen tudi od izkoriščanja strojnih zmogljivosti, je zmanjšanje proizvodnje, čeprav samo začasno, toliko bolj škodljivo. — Kako je s to zadevo pri nas? Oglejmo si jo na primerih NOVOLESA, tovarne perila LABOD in INDUSTRIJE OBUTVE iz Novega mesta. Proizvodnja se ni zmanjšala, celo več: že v prvih dneh leta 1964 je bila večja kot v januarju lani in je povsod dosegla dinamično plana.

Ko primerjamo podatke iz prvih tednov v proizvodnji 1964 z lanskimi, je zelo razveseljivo, da je proizvodnja večja kot lani, čeprav je število zaposlenih ostalo neizpremenjeno. Ta ugotovitev velja samo za prej omenjene tri kolektive. Iz nje razbiramo, da se je storilnost povečala. Hkrati s tem je opaziti razveseljivo težnjo po cenovni rekonstrukcijah, ki bodo izboljšale kakovost izdelkov, jih pocenile in obenem povečale proizvodnjo. V naših kolektivih si torej želijo sodobnejše postopke in modernizacijo proizvodnje. Možnosti za izvoz so letos veliko boljše kot lani, tako so nam povedali pri Novolesu, v Labodu in tudi v Industriji obutve. Če je povsod tako (upamo, da je!), potem smo takšnega začetka lahko nadejali veseli!

Labodu in Industriji obutve smo ugotovili, da smo letos že docela prenehali škodljivo prakso oddihovanja pri prvih tednih novega leta. Že lani je proizvodnja v začetku leta kar dobro stekla, letos pa še celo boljše!

Za eno tretjino večji izvoz v NOVOLESU

V lesno predelovalni industriji so se vedno težave v preskrbi s surovinami, predvsem s hlodovino. V Novolesu povedo, da je letos veliko boljše kot je bilo lani. Bukove hlodovine bodo potrebovali letos 30.000 kubikov, pogodbe pa imajo sklenjene za 28.000 kubikov. Nekoliko teže bo s hlodovino iglavcev. Potrebujemo je 22.600 kubikov. Bojijo se težav zaradi cene hlodovinskih iglavcev III. kakovosti, ki je

za lesno industrijo nekoliko nižja kot za papirno. Bati se je, da bo gozdna proizvodnja, ki sredstva potrebuje, raje proizvajala celulozni les za papirno industrijo, ker je ta dražji, kot hlodovino za lesno industrijo. Zagarska proizvodnja v lesni industriji bo nato dobila manj hlodovine, seveda pa bo tudi manj žaganega lesa za izvoz. Z ostalim reprodukcijskim materialom si letos obetajo enake težave kot so bile lani. Stanje ni nič boljše, še vedno zelo primanjkujejo razni vijaki, brezšivne cevi, ležaji, fazonska železa, kožni klej in laki. Kartonske embalaže, ki jo potrebujejo za izdelke, namenjene izvozu, bo letos morda nekoliko več. Lani smo jo uvažali, letos pa jo bo izdelovala tovarna na Raketu, vendar bo ta embalaža

za 30 odst. dražja kot uvožena.

V januarju 1963 so ustvarili 140.866.000 din vrednosti in plan za januar presegli za 3,4 odst., letos so v januarju ustvarili 151.635.000 din vrednosti, presegli mesečni plan za 6,82 odst. in hkrati s tem naredili za 8 odst. več kot v januarju lani. V minulem letu so v januarju ustvarili vsak dan za 5.217.000 din vrednosti, letos pa za 5.616.000 din. Tržišče je že obdelano, na domačem trgu sploh ne bo težav, ker je zanj blaga vedno premalo. Edini problem je parketarna, ki posluje s planirano izgubo, zato ker so cene za surovino (frize) višje, kot cene končnega izdelka — parketa.

Stanje v izvozu je prav razveseljivo. Lani so izvozili za eno tretjino več ali skupaj 1.300.000 dolarjev. Izvoz v letošnjem januarju je veliko večji, kot je bil v januarju lani, saj so letos izvozili za 71.222 dolarjev, lani pa za 31.386 dolarjev. Težav s prodajo izdelkov na tujih tržiščih bo veliko manj, ker imajo izdelke za izvoz prodane že do konca julija.

Nujna je preselitev v nove prostore

V tovarni perila Labod so lani v januarju izdelovali po 2000 srajc na dan, letos pa jih delajo po 2500 do 2700 na dan.

Takole se igrajo malčki v novem vrtcu, ki je bil odprt pretekli teden v Naselju Majde Silc v Novem mestu

Vsega so lani predelali 975 tisoč kvadratnih metrov blaga, letos pa jim nalaga plan 1.250.000 kvadratnih metrov. S kvaliteto izdelkov so si že lani ustvarili na tržišču ugled in se uvrstili med boljše tovarne perila v Sloveniji. Ker bodo letos lahko uporabili lanske izkušnje, bodo lahko kvaliteto izdelkov še povečali. S surovinami je bilo lani nekoliko laže. Letos si obetajo težave zato, ker tekstilna industrija v začetku leta le stežka ustvarja pogoje za nakup surovin iz inozemstva. Ker se lahko konfekcijska industrija letos usmerja v sintetične tkanine, surovino za te pa tekstilna industrija uvaža, je strah najbrž upravičen. Tržišče pa je dobro obdelano, čeprav si ne delajo utvar in se dobro zavedajo, da bo konkurenca še vedno zelo huda.

V drugi polovici lanskega leta so začeli svoje izdelke izvažati in nameravajo z izvozom tudi letos nadaljevati. Veliko si obetajo od tržišča na vzhodu, ki je sposobno sprejeti vsaj za naše pojme ogromne količine tekstilnih izdelkov. 60 odst. proizvodnje v prvem polletju imajo že prodane. Težav s sukancem je manj kot lani, domača proizvodnja pa je povečala izbiro drobnega blaga, ki ga Labod uporablja. Glavni problem ostaja še vedno proizvodni proces, ki bo v Labodu dosegel družbeno rentabilnost še takrat, ko se bo kolektiv preselil v nove prostore, v katerih bo lahko razvil in razmahnil sodobno proizvodnjo.

Za čevlje na tekočem traku

V Industriji obutve v Novem mestu je letos neprimerljivo boljše, saj je bil kolektiv prav v začetku lanskega leta v veliki zagati. Vse izdelke, ki jih bodo naredili do konca julija letos, imajo že prodane. Lani so izdelali 194.000 parov čevljev v vrednosti 488.531.000 dinarjev. Letos morajo po planu izdelati nekoliko manj: 157.000 parov. Ker bodo delali težje obutev, bo vrednost pro-

izvodnje kljub temu večja in bo dosegla 510.400.000 din. Tudi pri njih je proizvodnja v januarju letos večja kot je bila lani. Lani so izdelali v januarju 11.134 parov čevljev v vrednosti 35.379.000 din, letos pa 13.000 parov čevljev v vrednosti 43 milijonov dinarjev. S surovinami ni težav, vsaj s domačimi ne, le strojne tekse, ki jih uvažamo, je težko dobiti, pa tudi nekatere manjše rezervne dele za šivalne stroje. V januarju lani so vsak dan izdelali povprečno 465 parov čevljev v vrednosti 1.415.000 dinarjev, v januarju letos pa so izdelovali vsak dan povprečno po 5120 parov čevljev v vrednosti 1.720.000 din.

Že lani so našli stike s kupci iz Zahodne Nemčije, ki bi radi uvažali naše gojzarice. Prodali so jim 550 parov otroških gojzaric, ker jih več niso mogli narediti. Na zunanem tržišču je čutili veliko zanimanje zlasti za težjo obutev. V Industriji obutve v Novem mestu dobro vedo, da s primitivno ročno proizvodnjo ne bodo kos izvozu. Zelo se ogrevajo za strojno opremo, ki bi jim omogočila proizvodnjo gojzaric po tekočem traku. Na ponudbo je imajo za 37 milijonov dinarjev. V eni delovni izmeni bi z njo lahko vsak dan izdelali 400 do 450 parov gojzaric. Pravkar se pogajajo za investicijsko posojilo (10 milijonov lastnih sredstev imajo pripravljenih), vendar so malce zamudili, ker so občinska investicijska sredstva že razdeljena. Pogajajo se za posojilo pri Jugobanki, hkrati s tem pa bi radi dobili 16 milijonov dinarjev posojila za izpopolnitev ostale strojne opreme. Nato bi lahko opustili zamudno ročno delo in proizvodni postopek modernizirali. Takšni načrti so vsakakor hvale vredni, saj s obutveni industriji že letos obpirajo velike možnosti za izvoz izdelkov na vzhodna tržišča. Industrija obutve v Novem mestu pa bi se rada vključila v izvoz v večji meri kot ji je uspelo lani.

Zakaj tako malo zaslužimo?

Uvodoma je dejal, da je nič koliko nemarnosti v našem gospodarstvu. Premalo si prizadevamo, da bi jih odpravili. To gre vse preveč počasi. Nekaj smo že storili, a še vse premalo. V prihodnje se moramo bolj truditi pri odstra- njevanju nepravilnosti.

Zakaj narašča birokracija, si je zastavil vprašanje dr. Bakarič. Zato, je odgovoril, ker je njen delovni učinek tako majhen. V podjetjih imamo velikansko administracijo, vendar je zelo neučinkovita. Kako pa naj odpravimo to stanje? Nikakor drugače, je dejal tovariš Bakarič, kot z doslednim uvajanjem nagra- jevanja po učinku. »Suhe« panoge, ki veliko stanejo, a malo hasnejo, morajo odmrtni. Usposobiti je treba tiste panoge, ki so nam potrebne. Prevedeno v naše dolenske razmere, bi se temu reklo, da pač ne moremo kar naprej plačevati drago administracijo, ki je prevelika prav zato, ker je neučinkovita. Zato, ker je dosedanji sistem nagrajevanja ni priganjal h kvalitetnejšemu in učinkovitejšemu delu, česar pa ni mogoče doseči brez strokovnega izpopolnjevanja. Danes je že čas, da namestimo v administraciji podjetij sposobne ljudi, ki so večji svojega dela. To pa ne velja samo za administracijo. To velja v enaki meri tudi za proizvodne enote, zakaj tudi med tem je nič koliko »suhih« panog. Ne moremo se kar naprej izgovarjati, češ res je, ta oddelek nas veliko stane, toda potrebujemo ga, ko pa se nam ponudijo možnosti, da s kooperacijo ali drugače lahko ceneje izhajamo brez takega dragega oddelka. Ta pa je drag samo zato, ker ga ne postavimo na tla, da bi stal na svojih lastnih nogah. Dokler smo ga pripravljene podpirati kot invalida, ki ne more sam hoditi, se ne bo posebno trudil, da bi shodil.

Dr. Bakarič je govoril tudi o tem, kako odpraviti tako stanje. Dejaj je, da je vse odvisno od tega, če so ekonomske enote v podjetju pravilno

postavljene. Kako pa morajo biti postavljene? Odgovor je takle: Tako, da krepijo podjetje. Ekonomske enote morajo likvidirati tiste dele podjetja, ki niso potrebni, in okrepiti tiste dele, ki so potrebni. Preprosto bi se temu reklo, da naj odločajo ekonomske enote o tem, ali so pripravljene nositi na svojih plečih del stroškov nerentabilnih proizvodnih enot. Ekonomske enote bodo najlaže ugotovile, ali jim je taka ne-

Razprava V. Bakariča na CK ZK Hrvatske

rentabilna proizvodnja res potrebna, ali res ne morejo brez nje in ali je res nujno, da je nerentabilna. Tako naj presojajo ekonomske enote tudi druge medsebojne odnose, na primer ceno, ki jo plačujejo za administracijo, komercialno itd.

V razpravi je bilo govora tudi o honorarnem delu. Dr. Bakarič je dejal, da je redno delo vsililo velikanske potrebe po honorarnem delu zategadelj, ker je v veliki večini premalo učinkovito. Povečati je treba produktivnost dela v rednem delovnem času, pa bo odpadla potreba po nadurnem in honorarnem delu. Vsi skupaj stremimo za tem, da bodo ljudje več zaslužili v krajšem, ne pa v daljšem delovnem času.

V nadaljevanju Bakaričeve razprave je bilo govora tudi o kooperaciji med podjetji. Če ni sodelovanja med podjetji, tega ni mogoče reševati z administrativnimi ukrepi. K sodelovanju naj spodbuja solidno poslovanje. Če bosta dva partnerja v medsebojnih poslovnih odnosih solidna, ne bo razlogov, da bi kršila medsebojne obveznosti, zakaj solidno poslovanje je pogoj za stabilizacijo proizvodnje, s tem pa tudi za trdne medsebojne vezi.

Dr. Bakarič je govoril tudi o stanovanjskem problemu. Naše proizvodne sile še ne dopuščajo, da bi zgradili toliko stanovanj, kolikor jih po-

trebujemo. Ljudi je treba pripraviti k razmišljanju o tem, da je stanovanje drago in da so naše možnosti omejene. Človek pride v mesto, mi pa mislimo, da je naša dolžnost, da mu damo stanovanje. To ni tako preprosto. Stanovanja lahko gradimo samo v okviru materialnih možnosti. Zato se mora vsakdo zavedati, da si je treba prej zavihati rokave, povečati proizvodnjo, ustvariti potrebna sredstva in da šele potem lahko začnemo misliti na stanovanja, seveda le v okviru tega, kar smo ustvarili. Skratka: ko zahtevamo stanovanje, se je vedno treba vprašati, ali je to mogoče storiti ali ne. Navsezadnje potrebujemo tudi precej novih šol, asfaltiranih cest, morda celo letališče, hotele in še marsikaj. Idealno bi bilo, če bi imeli vse, kar potrebujemo. Vsi pa vemo, da to ni mogoče in da je mogoče zajeti iz sklede samo toliko, kolikor je v njej.

Kje so vzroki za nazadovanje suhe robe?

Kmetijska zadruga Ribnica je pred kratkim imenovala odbor za domačo obrt. Prva seja odbora je bila 28. januarja. Na seji so se pogovorili o organizaciji proizvodnje domače obrti in znanih ribniških spominkov, kakor tudi o odkupu in prodaji teh artiklov s pomočjo zadruge. Ugotovili so, da je na območju občine manj izdelovalcev suhe robe, kakor jih je bilo pred nekaj leti. Kjeso vzroki za nazadovanje? Precej izdelovalcev je na delu v Nemčiji, tisti, ki so doma, pa so prepuščeni v glavnem samim sebi. Da se dejavnost domače obrti počivi, je potreben tesnejši stik z izdelovalci, treba bo organizirano delati s temi ljudmi, jim pomagati za nasveti, davčna politika glede izdelovalcev pa naj bo realna. Kjer so pogoji, bo treba izdelovanje suhe robe modernizirati, avtomatizirati. Ta naloga je bila do nedavnega zaupana podjetju »Suha

roba« v Sodražici. Podjetju je do neke mere uspelo prizadevanje za počivitev suhorobarske dejavnosti. Izdelovanje kuhinjske in drugih predmetov se je moderniziralo. V Združene države Amerike in Kanado je prodalo veliko število kuhinjske (več sto tisoč). Podjetje bi lahko še danes delovalo ali pa bi bilo v sklopu kmetijske zadruge Ribnica kot samostojna ekonomska enota in ne bi bilo treba danes graditi vsega na novo, ko... ne bi bilo v Sodražici nekaterih ljudi, ki imajo Ribnico za mačevo. Zaradi tega in nekorektnega ravnanja enega izmed vodilnih uslužbencev bivše »Suhe robe« je nastala iz podjetja navadna odkupna postaja podjetja »Doma« iz Ljubljane.

Pa še beseda, kako je velika riba »Doma« pojedla malo ribico »Suho robo«. Ker je podobnih primerov malo ne samo v okrajnem, pač pa tudi v republiškem merilu, je prav, da si ga ogledamo. V »Suhi robi« je bil komercialist, ki je izpodkopaval in nazadnje s tujo pomočjo izpodkopal temelje podjetja. Svojemu podjetju je odgovoril in se zaposlil pri »Domu«. Danes imamo v Sodražici odkupno postajo. Dohodek komuni se je znižal. Od obljub, ki jih je dal »Doma« ob prevzemu podjetja občini, kaj vse bodo storili za napredek suhorobarske dejavnosti, je ostalo boro malo. Prav to pa je prisililo zadrugo in druge činitele, ki so odgovorni za razvoj hišne domače obrti, da se nekaj ukrene. Se beseda o integraciji. Za boljše razumevanje gornjih vrstic želimo poudariti, da nisem proti integraciji, če je ta v korist kraju, komuni in občanom. Integracija, kakor je bila prej opisana, pa je bila izvršena zaradi ekonomskega pritiska vočega nad manjšim in zaradi moralne podpore nekaterih krajevnih faktorjev.

PROF. JANKO JARC:

Pred sto leti v Novem mestu

Iz Grosupljega je nato brigada krenila na gorjanski sektor, kjer je delala demonstrativne premike. V večje akcije se nismo spuščali, vendar smo zavrtili vse poizkuse sovražnika, da bi prodri iz Novega mesta na osvobojeno ozemlje. Huda zima 1943-44, nepopolna preskrba in neprestani boji v Suhi krajini ter veliki premiki, kakršnih borci — med njimi so bili v veliki večini ti, ki so vstopili v NOV šele po italijanski kapitulaciji — niso bili vajeni, so pričeli vplivati na razpoloženje. Poleg tega je brigada po teh velikih preizkušnjah prišla na domače področje, borci pa so se znašli tako rekoč na pragu doma. Pojavljati so se začeli »samovoljni dopusti«. Nekateri borci iz Sentjernejske doline pa so prišli pod vpliv sovražne propagande. Sovražnik je pošiljal družinske člane rodbin borcev na obisk v brigado. Ti ljudje so potem nagovarjali borce k dezertiranju in obljubovali, da se nikomur ne bo nič zgodilo. Tako je dezertiral in se vdal domobrancem poročnik, komandir čete iz 3. bataljona, partizan od leta 1942. Zbežal je tudi Turk iz Brusnic, kandidat KPS in vodnik, ker mu je žena povedala, da bo dobila prehrano, če gre v Novo mesto, drugače pa ne.

Po drugi strani pa se je brigada na ozemlju, ki je veljalo za dokaj mirno, dobro odpočila in nahranila. Čas je izkoristila za vojaško in politično izobraževanje. Za komandanta brigade je bil postavljen kapetan španske republikanske vojske Anton Znidaršič, soborec Franceta Rozmana, doma iz Ptujja, komunist od leta 1927. Komisar brigade je postal Jakomin Crnil. Poleg vaj je brigada nekajkrat napadla postojanko v Sentjerneju, izvršila več prehranjevalnih akcij in se nekajkrat spopadla s sovražnikom, ki je patroliral ob cesti Novo mesto—Sentjernej. Brigadi je bil dodeljen tudi bataljon razpuščenega Istrskega odreda. Pojavile so se velike težave z novimi borci, ki niso dobro obvladali slovenščine, po mentaliteti pa so bili vse prejšnji borci. Večina jih je izhajala iz okolice Trsta. Prišli so na neznano ozemlje v popolnoma druge razmere, kot so jih bili navajeni v Istri. Dolga pot in ostru zrak sta jim povečala tek. Poleg tega je bil odred kazensko razpuščen, štab pa, razen namestnika komandanta, kaznovan s smrtjo. Odred se je bojem izmikal in počenjal vse, da bi čim bolj živel. Zaradi razlik v mentaliteti in borbenosti se je pojavil med novimi in starimi borci nekakšen šovinizem. Tako so npr. Primorci vedno dejali, če so govorili ali pisali domov, kje so: »v Jugoslaviji« ali »v Sloveniji«, ne pa npr. na Dolenjskem. Po drugi strani so jih stari borci zasmehovali zaradi velikega teka, govorice in strahopetnosti. Marsikdaj je padla psovka »prekleti Primorci« in podobno. Za-

Ko je bila torej 14. oktobra 1863 otvorjena seja občinskega sveta, ji je prisostvovalo tudi mnogoštevilno občinstvo, da na lastna ušesa čuje, kaj in kako mislijo sklepati o teh, zanj tako važnih vprašanjih. Zorko je to seveda tolmačil, »da vlada med našim meščanstvom čisto zdrav duh, ki ga je treba samo zbuditi in na pravo pot usmeriti, da se združen krepko dvigne, če je treba podpirati in čuvati čast in koristi mesta«. Na vloženo interpelacijo glede jubilejne loterije je občinski odbor odgovoril s sklepom, ki so ga v takratnem skrotovičenem uradnem slogu tako formulirali:

»Z ozirom na dejstvo, da se je visoki državni zbor šele pozno sestal, pri izvolitvi članov deputacije pa je bil mišljen čas odhoda ob njegovem glavnem zasedanju, — zakaj občinski odbor more le ob dejanski in vodeči podpori gg. deželnih in državnih poslancev upati na ugoden uspeh prošnje pri cesarju, — in z ozirom na dejstvo, da v času, ki je od pričetka zasedanja že potekel, gg. članov deputacije zaradi nujnega, nagoniljenega in neodložljivega poljskega in ostalega poklicnega dela odditi ni bilo mogoče, v sedanjih poznih jesenskih dneh pa večini gg. članov zdravstveno stanje ne dopušča, da bi se odpravili na tako dolgo pot:

Občinski odbor, tembolj zaradi nadaljnjih tehtnih okoliščin, da so gg. člani deputacije izjavili, da sami iz svojih sredstev poravnajo velike potne stroške, zaradi česar občinski odbor na nje ne samo nobene silne ne pritiska izvajati ne sme in ne more, temveč jim mora on kot vsa občina še hvalo vedeti.

soglasno za utemeljeno ima, da odhod deputacije za to pot odgodi, vendar pa ta čas za imenovanje stalnega odbora izrabi, ki naj vse priprave vodi, oziroma določi datum, oskrbuje korespondenco in poročanje, predvsem pa izdela prošnjo za cesarja.

V odbor so imenovani: gg. člani deputacije in g. Lehmann.

Na predlog odbornika sod. svetnika Zhubra — po Zorku tudi ene redkih prosvetljenih glav novomeškega občinskega sveta — je bilo sklenjeno, da omenjeni sklep objavijo na občinski deski, kjer naj se v bodoče objavlja jo izvlečki sejnih zapisnikov sploh.

Ko pa bi se imele obravnavati prošnje za podelitev posojil, je odbornik A. pl. Lehmann, ki ga je Zorko že nekajkrat imenoval glavno opozicijo, stavil formalni predlog, da se ta točka ne obravnava, ker ni bila v smislu občinskega zakona predhodno najavljena. Zupanov »centrum« bi se na to najbrže na bil oziral, a je smjela hotela, da je bila četrtina odbora odsotna, med prosilci za posojilo pa sta bila tudi dva odbornika, ki se razprave nista mogla udeležiti. Zato odbor ni bil več sklepčen in so to točko kljub veliki nevolji morali pre-

ložiti, zakaj zapisnik končuje z naročilom, da je treba na prihodnjo sejo, ki se bo vršila čez pet dni, »vse odbornike nujno povabiti, da se seje udeležijo!«

Žal nam zapisnik seje ni ohranjen in tako ni mogoče ugotoviti, v koliko je odbor upošteval prošnje za posojilo iz meščanstva. Iz navedenega pa je jasno, da je moralo biti že 14. oktobra 1863 na novomeškem rotovžu zelo živahno, posebej, ker številni zbrani poslušalci gotovo niso čisto mirno poslušali obširnih izmotavanj odbornikov glede odhoda deputacije, predlog A. Lehmann pa so spričo kislil obrazov nekaterih odbornikov gotovo pospremili z odobravanjem.

Tako se je končala pravzaprav z neuspehom za opozicijo prva resnejša praska med »pod firmo A. R. združeno napredno stranko« in vladajočo skupino župana T. vit. Fichtenaue. Malenkosten uspeh je bil edino v tem, da je v odbor za jubilejne svečanosti prišel še A. pl. Lehmann.

Vse to pa je ponovno podžgalo Zorka, da je še istega dne napisal nov dopis, dasi je pred tednom obljubil, da bo opustil borbo z mestnimi očeti, ki nimajo prav nobene »Ahilove pete«. V dopisu pravi, da so številni poslušalci, ki so hoteli zvedeti za usodo svoje monstre-interpelacije, videli, da je občinski odbor obsodil jubilejno zadevo k zimskemu spanju, in šele, ko se prihodnja pomlad zbudi in se vrnejo lastavice, se morja tudi jubilejna zadeva povrne na dnevni red seje, nakar bo šele gospodmo ljubo, da kot deputacija poizkusijo srečo tik preden se vrata odpro, ali pa ko bo že prepozno. Tako so se mu sedaj pocedile v pero prve žolčne kaplje tudi na naslov članov deputacije, katere je najprej skušal omajati s pozivom na njihovo čast, potem pa je izigral svoj zadnji adut:

»Pri tem sklepu, ki je samo udobno odmikanje zadeve, pa so se naši mestni odborniki zmotili samo v enem, namreč v času. Kaj so si gospodje — neizvzemši župana —

obnovi?« Zaradi neprestanega odmikanja in zavlačevanja da je že vse leto poteklo brez uspeha. Končno se pa ves zgrozi pred zadnjo možnostjo za utemeljitev odlašanja in v svojem visoko plamenečem dinastičnem ogorčenju grmi:

»Ali pa je petstoletnica našega deželno-knežjega mesta in njegova ustanovitev po pradedu naše vzvišene cesarske hiše nezadosten razlog za omenjeno prošnjo (za izvedbo brodelne loterije) in je takšna prošnja za neobgato mesto sramotna? Ali je to morda znamenje čisto posebne lojalnosti do vzvišene osebe ustanovitelja, da se kar naprej dvojni v uspeh prošnje?«

Zatem ponovno predlaga, naj občina sama prevzame stroške deputacije, in to utemeljuje s koristmi, ki se občini od dobilčka loterije obetajo, in z že večkrat izraženim pristankom občanov za njih prevzem po občini, zraven pa zopet zbode občinski odbor, da menda vendar nima vse zadeve za premalenkostne, da bi kaj žrtvoval zanj. Končno pa s pretečo kretinjo proti novomeškemu rotovžu meni, da bi bil že čas, da se Novomeščani zavarujejo pred očitki zaspanosti in zamudništva, se krepko združijo in sami sestavijo prošnjo ter jo odpošljejo cesarju, če bi občinski odbor še nadalje vztrajal pri dosedanem ravnanju.

V tem dopisu je mimogrede okrcal še »Novice«, ki so na strani 340-1 priobčile dopis iz novomeške okolice in zagovarjale naziv »Novomesto« mesto »Neustadt«, in pravi, da ne bo trpel, da bi kdo iz oddaljene okolice sipal ljudem pesek v oči, zakaj samo on da je toliko bolj upravičen in poklican zastopati resnično javno mnenje, ker je z njim enotna napredna stranka, ki po številu in trdnosti stalno raste, kar s posebnim zadovoljstvom ugotavlja.

Razmišljanja o prekrstitvi mesta

Vsa ta časopisna borba pa je deželo le opozorila na bližajoči se jubilej in

napisal članek »Zur Geschichte von Neustadt oder Rudolfswertha«, v katerem se je zavzemal tudi za to, da bi naj Novo mesto privzelo svoj stari naziv, ki ga je Jožef II. leta 1783 odpravil. Ta Hicingerjeva želja pa ni bila čisto nova, saj je n. pr. že leta 1849 pisal Mathias Koch v svojem prikazu Costovih »Reiseerinnerungen aus Krain«, objavljenem v »Wiener Zuschauer«, ponatiskanem v »Illyrisches Blatt« (1849, str. 107), da bi bila »obnovitev prvotnega naziva mesta dejanje dolžne spoštivosti do visoko strmečega Rudolfa Ustanovitelja.« V Novem mestu pa so se pečali z mislijo prekrstitve mesta ob rojstvu prestolonaslednika Rudolfa I. 1858, o čemer poroča franciskanski kronist.

Teško, če je v Novem mestu takrat kdo z večjim veseljem prebiral Hicingerjev članek kot Zorko, ki mu je v svojem listu takoj zapel hvalo, z navdušenjem sprejel njegov predlog o prekrstitvi mesta in zahteval, da občinski odbor ta predlog sprejme kot kardinalno točko v že omenjeno prošnjo. Pri vsem tem pa se ne more vzdržati, da bi ne dal novomeškemu občinskemu odboru zopet ene pod nos z besedami, da je ta tehtni glas zadnje svareče znamenje in zelo nujen svarilni klic, da vendar že z vsi resnobo obravnavajo izvedbo jubilejnih svečanosti. Hicingerjev članek je razpihal v njem v nov požar zublje njegovega kranjskega patriotizma in ves srecen ugotavlja, da je ta glas obenem apel na čut časti ne samo Novomeščanov, ampak vseh prebivalcev ožje domovine, to j. vojvodine Kranjske.

Ko mu pred očmi migotajo dogodki iz davne preteklosti Novega mesta, »ki je delilo vse radosti in tegobe dežele, s krepko krvavo roko ob svojih zidovih sovražnika krščanstva zadrževalo in zaledje z lastnim telesom branec varoval«, se prav nič ne boji, da bi jubilejni praznik ne našel v deželi najlepšega odmeva in najprišrejšega sodelovanja. Upa, da bodo sinovi Kranjske imeli ta praznik za častno zadevo kronovine in ga razširili v slavje dežele v najlepšem pomenu besede. Zato poziva vse v deželi izhajajoče časnike, da sodelujejo z vsemi močmi, da bo slavnost čim lepša.

Novomeški občinski odbor pa je ostajal za vse to gluhi in sredi oktobra, takoj po spredaj navedeni seji, je po Novem mestu že krožila nova vloga v podpis, v kateri meščani zahtevajo, da mora izbrana deputacija takoj na pot, in to na stroške mestne blagajne. Žal v mestnem arhivu tudi ta vloga ni ohranjena in le iz nje obravnava na seji je razvidno, da je bila že neprimerno bojevitejša od prejšnje. Vse, karkoli je kdaj Zorko v svojih dopisih očitil občinskemu odboru, je bilo navedeno v njej. Vložil pa jo je in bil na njej kot prejemnik odgovora označen novomeški tiskar in knjigarnar Constantin Tandler.

RUDI PUŠENJAK-URAGAN:

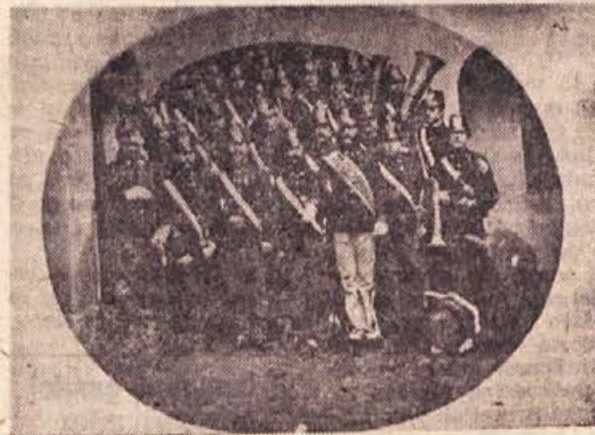
Belokranjska brigada

to je vsa partijska in skojevska organizacija dobila nalogo, naj poskrbi za drugačne odnose in kar se da hitrejšo vzgojo novincev.

30. aprila zvečer je brigada kot za pripravo na praznik 1. maja napadla domobranksko postojanko v Sentjerneju. En bataljon je bil v zasedi proti Kostanjevici in Novem mestu, dva pa sta napadala samo postojanko, ki je bila proti Gorjancem utrjena s strelskimi jarki; šola je bila obdana z žico, proti Krki pa so bila samo stražarska mesta v porušenih italijanskih bunkerjih. 2. bataljon je napadel iz smeri Kostanjevica—Krka, 3. iz smeri Novo mesto. Prvi četi 2. bataljona se je posrečilo ob cesti, ki pelje mimo pokopališča, priti do hiše. Toda borci, večinoma novinci, so na stražarjev klic pobegnili. 3. bataljon je prišel čez žico, tam padel v hud navzkrižni ogenj in imel okoli 30 mrtvih. Med padlimi je bil tudi poročnik Smrekar, bivši komandant bataljona v Istrskem odredu. Domobranci so dobili njegovo truplo in v časopisju objavili zaplenjene dokumente, seveda po svoje prikrojeno. Proti jutru se je brigada umaknila nazaj na Gorjance, saj je bilo jasno, da s takimi borci ni mogoče zavzemati tako utrjenih sovražnih postojank. Precej je vplivala na moralo borcev nova taktika, ki so jo domobranci začeli v tem času rabiti, namreč gverila. Domobrancem je uspelo pobiti več patrolj in manjših zased, ki so premalo budne in lahkomišljeno hodile po vaseh s proti NOV sovražno razpoloženim prebivalstvom.

16. in 17. maja je brigada z vzhodne strani demonstrativno napadala Novo mesto oziroma Grm. Sovražne izgube niso znane, ve se le, da je padel domobranec, ki je imel brata kot bolničarja v 2. bataljonu 15. brigade. Napad je bil ukazán zato, da se razbremenijo sile 15. divizije, ki so tačas napadale Trebnje in Mirno peč.

7. junija je brigada brez težkega orožja krenila na enega najdaljših pohodov v svoji zgodovini. Položaje pod Gorjanci je prevzela 10. brigada — ljubljanska. 15. brigada je v uspешnem maršu odšla mimo Dolenjskih Toplic, Kompolj v Dobropoljski dolini, Ortneka, Pugleda pri Velikih Laščah in Sv. Vida k Cerknici. Ustavila se je v vasi Velike Otave nad Begunjami. Med borci so se nalašč širile vesti, da gre brigada na Primorsko. Zato so borci Primorci hodili z velikim veseljem, dasi je bilo dosti bosih. V 100 urah je brigada prehodila nad 150 km dolgo pot po težko prehodnem zemljišču. Vso pot je jedla samo trikrat, spala pa tačas, ko se je kuhala hrana. Zaradi naporov je poginila skoraj vsa goveja živina, ki jo je brigada gnala s seboj za prehrano. Celo mule so padale, le ljudje so hodili bosih, lačni in raztrgani. Samo nekaj Belokranjcev se je samovoljno oddaljilo iz brigade in se priključilo drugim enotam, ki so ostale bliže Beli krajini. 2. bataljon je imel npr. kar 30 takih dezertarjev. 10. junija je brigada pretrpela napad dveh nemških letal tipa »Storch« v vasi Stražišče. Ob tej priliki je bil ubit en tovariš, ranjenih pa pet, vendar lažje.

Godba meščanske garde l. 1865

tako svesti tega in tako prepričani o tem, da bodo pri prihodnjih, v februarju ali marcu vršičih se volitvah vsi skupaj, posebno člani deputacije, polnoštevilno izvoljeni? In če bi eden ali drugi pri občinskih volitvah propadel, kako bo potem z deputacijo? Ali naj se vse povrne na začetek in naj se ves težavni potek zopet

polagoma so se oglašali tudi resnejši, od strastnih razburjenj manj drhteči glasovi, ki pa so našli v novomeški mestni hiši skoraj ravno tako gluha ušesa, kot niso mogle v še takih strupih kaljene dopisnikove pšice pogoditi v njej — vsaj do tedaj — prav nobene Ahilove pete. V 44. številu »Blätter aus Kraina« je Peter Hicinger

PRIMČEVA JULIJA

Na svečnico, 2. februarja 1864, se je utrnilo življenje Primčeve Julije. »V prvih dneh meseca februarja je šel genij Poezije tesno mimo nas,« je zapisal novomeški dopisnik »Laibacher Zeitung« Franc Zorko, ko je v svoje novomeško pismo skrtil osmrtnico za Julijo, katere ime je Prešeren v zlatih črkah vklesal v posodo svoje poezije.

Julija je bila hči bogatega ljubljanskega trgovca Antona Primca, rojena 30. maja 1816. Komaj dva meseca po rojstvu hčere ga je že pobrala jetika, in vse veliko premoženje in trgovino je odslej upravljala mati Julijana, r. Hartl. Brat Primčeve Julije Janez Krstnik je tako kot oče umrl za jetiko 28. marca 1832, star komaj devetnajst let. To je bil nekako čas, ko je Prešeren spoznal takrat šestnajstletno Julijo in edino dednjo zelo premožna Primčeve trgovske hiše.

Povsem razumljivo je, da je bogata trgovka svoji edinki že zgodaj izbirala moža, in kot je takrat bila skrita želja vseh bogatih mamic, moža plemenite krvi. Oko ji je običajno na Jožefu Anzelmu pl. Scheuchenstuelu, sinu dvornega svetnika in finančnega prokuratorja Antona pl. Scheuchenstuela. Zaročena že 1. 1836, se je poročila 28. maja 1839, poročni obred pa je opravil ljubljanski škof Anton Alojzij Wolf. V zakonu je bilo rojenih sedmero otrok, pet hčera in dva sina. Julijin mož je bil 1850. leta imenovan za predsednika novoustanovitvene okr. sodišča v Novem mestu, kamor se je z druž-

no preselil ob koncu istega leta. Stanovali so v Kandiji, v gradiču Neuhoft nasproti Kamna.

Najstarejša hči Julija se je 1859 poročila z baronom Viljemom Rechbachom, sinom nekdanjega novomeškega okrožnega glavarja Johana F. Rechbacha, in bila mati Viljema Rechbacha, ki je bil novomeški okrajni glavar pred prvo svetovno vojno in med njo. Na tem gradu je Primčeva Julija preživela svoja zadnja leta.

Ko je Janez Trdina 1. 1858 potoval na Dolenjsko »najbolj zato, da bi videl Prešernovo Julijo«, kot sam pravi, je svoje srečanje z njo opisal:

»Z Omejcem (Trdinovim prijateljem) sva stala drugi dan na mostu že ob pol osmih. Čez kakih deset minut se prikaže zaželen v društvu stare gospe. Ze sem mogel videti obraz tiste slavne žene, katere lepota je vdhnila Prešernu toliko brezsmrtnih vrstic in nam podarila po njem Sonetni venec, predragocen niz biserov, kateremu ne najdeš lahko tekmeča v vsej svetovni literaturi. Srce mi je začelo utripati silneje in silneje, izpreletavalo me je čudno čustvo, neka poetična pobožnost, da bi bil pokleknil kar tam na mostu. Upri sem vanjo oči in jo gledal tako pozorno in zamaknjeno kakor še nikoli nobenega človeka. Obrazek ji je bil blede in nežne, kar si le misliti more. Nje vedro čelo, mali nasek, mala, preljubka usteca, velike, svetle, dobrodušne oči in tanke črtice v vsem obličju so me živo spominjale naše dične Josipine Turnograjske. Po moji sodbi ji je tako spodobljala, kakor da je njena starejša sestra. Gledal sem jo samo nekoliko trenutkov, in vendar se mi je začrtala podoba njena tako globoko v spomin, da bi mi je ne mogla izbrisati iz spomina niti Metuzalemov leta. S tovariščico se je pomerkovala po nemško, ali je vpletala vmes tudi slovenske besede, prav po ljubljansko.«

Dan za tem je Trdina ponovno srečal Julijo, in to pot na novomeškem trgu z njo spregovoril tudi nekaj besed. Ko je potem po Novem mestu nabiral vesti o Juliji, je to, kar je zvedel, takole opisal:

»Zvedel sem o Juliji marsikaj, ali nič slabega. Ze to je bilo za njo dobro izpričevalo, da se je o njej kaj malo govorilo. Kakor je puščala ona druge na miru, so puščali drugi tudi njo. Iz vseh poročil, ki so mi došla o njej, sem povzel in spoznal, da je gospa Julija vzor-

na soproga, brižna gospodinja, svojim otrokom pa preljubezniva mati... Knjige je čitala prav rada, kadar je utegnila, posebno zvečer in pri postelji bolnega deteta... S posli je občevala tako prijazno kakor s svojo rodovino... Sploh je bila ta gospa dobrih rok proti vsakemu revežu, od nje ni šel nobeden brez znatnega daru, včasih je stisnila kakemu siromaku kar celo dvajsetico.«

Ko so v Julijini rodbini pripravljali poroko njenih dveh hčera Marije Ane in Antonije Marije z dvema častnikoma takratne novomeške garnizije, je Julija težko zbolela in 2. februarja 1864 umrla.

Medtem ko ni slovensko časopisje tistega časa niti s črko omenilo njene smrti, je novomeški dopisnik »Laibacher Zeitung« sodni avskultant Franc Zorko napisal nekaj toplih besed Primčevi Juliji v spomin. Odkril in v izvorniku objavil jih je pok. profesor dr. Alojz Turk (Slovenski jezik IV, 1-4, str. 102-104, Ljubljana 1941). V slovenskem prevodu se te, na začetku navadnega dopi-

sa iz Novega mesta skrite spominke besede, med katerimi Julijino ime izrecno sploh ni omenjeno, glase tako:

»V prvih dneh meseca februarja šel je genij Poezije tesno mimo nas, njegovo lice pa je bilo zagrnjeno, zakaj žalujoč je sklanjal svojo baklo kot zadnjo luč nad plemenitim, njemu tako sorodnim bitjem, ki je nekoč našemu pesniku Prešernu njegov zlati sen sanjati pomagalo, ki je bilo pogosti vzgib njegovega resničnega pesniškega zanosa, ki v vsej lepoti in poveljani dobroti srca sije iz njegovih sonetov, v katerih ga je slavljeno pesnik tako vzorno opeval. Prešernove Lavre ni več, vendar bo večno živela obenem s pesnikom, ki je sebe in njo s seboj napravil nesmrtno. Kdor pa ima srce in čut za umetnost sploh in za našega Prešerna mojstrske poezije še posebej, temu je in bo njegove Lavre grob svetišče. In ta zavest in ta spomin sta najlepši nevinljivi venec, ki ga na sveži grob preminule z iskrenim ganotjem polagamo.«

Rodbina Scheuchenstuel okoli leta 1860. Od leve na desno sedijo: Julijina hči Terezija, roj. 1846, sin Jožef, roj. 1850, Primčeva Julija, hči Marija Ana, roj. 1841, stoje pa: hči Antonija, roj. 1844, in Julijin mož Jožef, roj. 1808

Literarni večer za Prešernov teden

4. februarja zvečer je novomeška publika do zadnjega koticčka napolnila dvorano v prosvetnem domu. Na pobudo skupine »Pro et contra« se je našemu mestu tokrat na literarnem večeru predstavilo 9 književnikov. Svoja dela so brali: Edvard Kocbek, Tone Pavček, Janez Menart, Ivan Zoran, Ladislav Lesar, Tomaž Salamun, Veno Taufer, Gregor Strniša in Dane Zajc.

Izredna udeležba občinstva je dokazala, da je v Novem mestu precejšnja želja po takšnih prireditvah. Poslušalci so tokrat imeli priložnost seznaniti se s sodobno poezijo, ki opušta rimo in stopico ter skuša oboje nadomestiti z bogato metaforiko. Publika je vse izvajalce nagradila z navdušenimi pliskanjem. Prireditelji žal niso upoštevali slabe akustike novomeškega odra. To velja zlasti za konferanso, ki je bila pretihla in slišna komajda v prvih vrstah, ter za stvaritve, ki so jih zadnji trije izvajali sede v globini odra.

Ker je bilo zaradi načina otvoritve literarnega večera slišati naslednjega dne v Novem mestu ogorčene komentarje, naj poverno še besedo o tem. Predstavniki skupine »Pro et contra« ni pokazal niti preveč spoštovanja do publike, ki je prišla na literarni večer, niti ne do poezije in do gostov literatov, ki jih je prav ta skupina povabila. Doslej smo bili namreč navajeni sprejemati literaturo, zlasti pa poezijo, z neko zbranostjo, s spoštovanjem. Takim stvarjem pa je celo naš preprosti človek navajen izkazovati spoštovanje, pa ne samo z besedami, marveč tudi v obleki. In zaradi tega, predvsem pa zaradi poezije same, se nam zdi, da bi bilo vredno zamenjati bundo s čim drugim in se dostojno obleči. Tako bi odpadli močno ogorčeni komentarji, ki jih je bilo slišati v Novem mestu naslednje dni.

Toliko se nam zdi potrebno spregovoriti na rob letoš-

Primčeva Julija nekaj let pred smrtjo (fotografija)

ANTIČNA POEZIJA V SOVRETOVI BESEDI

Društvo književnih prevajalcev Slovenije je 7. februarja v Novem mestu predstavilo v okviru Prešernovega tedna grško antično poezijo v prevodu pok. akademika Antona Sovreta. Publika, ki je dvorano dodobra napolnila, je imela redko priložnost poslušati zlahko poezijo grških lirikov in tragikov, Platona in Lukiana, pa tudi polatinitev Prešernovih in Aškerčevih pesmi. Vse stvaritve so bile predvajane v mojstrskem prevodu akademika Antona Sovreta, čigar delo in pomen je v uvodnih besedah predstavil književnik Božidar Borko. S subtilno spremeljavo na harji je Stefica Žužek dala večeru in timno obeležje. Recitirali so Mara Cerne iz RTV Ljubljana, prevajalec Silvester Škerij, dr. Franjo Smerdu in dr. Kajetan Gantar, ki je z jedrnatim komentarjem povezoval tekst. Publika je bila

zadovoljna s prireditvijo, pa tudi izvajalci so bili presenečeni nad obiskom.

Préd IV. kongresom Zveze Svobod

27. marca bo v Ljubljani IV. kongres Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije, na katerem bodo razpravljali predvsem o spremenjeni in izpolnjeni vlogi Zveze Svobod in prosvetnih društev v naši republici. Zato bodo izobraževanju, vzgajanju in izživljanju na kulturnem področju ter novim kvaliteta amaterizma posvetili na kongresu največ skrbi.

Plenum OK ZMS bo 14. februarja

Pred dnevi so bile zadnje mladinske občinske konference ljubljanskega okraja, na podlagi njihovih programov pa je bil medtem že sestavljen osnutek dela OK ZMS za leto 1964. Program so občinska vodstva mladine medtem tudi že predelala, glavna razprava o njem pa bo dne 14. februarja v okviru konference OK ZMS. Sprejeli bodo program dela OK in program komisij pri OK ZMS za leto 1964.

M. J.

Razstava slovenskih sonetnih vencev

V vrsto pomembnih prireditvev v počastitev kulturnega praznika sodi tudi razstava Slovenski sonetni venec, ki jo je v počastitev 100-letnice smrti Primčeve Julije in 130-letnice Prešernovega Sonetnega venca pripravila Studijska knjižnica »Mirana Jarca« v Novem mestu.

8. februarja se je dopoldne pri otvoritveni slovesnosti zbralo dokaj ljubiteljev poe-

zije, številni predstavniki javnega in političnega življenja ter dijaki novomeških šol. Uvodne besede je spregovoril ravnatelj študijske knjižnice Bogo Komelj, sledila je glasbena točka. Z izbranimi besedami je zatem profesor Milan Dodič govoril o mojstru slovenske poezije in eni njegovih največjih stvaritev Sonetnem vencu, dijaki novomeške gimnazije pa so z recitacijami lepo dopolnili spored.

Smiljan Rozman: Rozalija in Vrtačnik

Ko je izšel prvi roman mariborskega književnika Smiljana Rozmana »Nekdos«, so mlademu pripovedniku napovedali še lepe uspehe. Te je kasneje tudi požel. Uspeh posebne vrste je pisatelj doživel tudi s svojo zadnjo knjigo »Rozalija in Vrtačnik«, ki mu jo je izdala Mladinska knjiga v zbirki »Školjka«.

Rozman je v dveh samostojnih novelah obdelal dvoje usod, Rozalijo in Vrtačnika, toda zgodbi sta si tako podobni, da bi ju lahko Roz-

man obdelal pod istim naslovom. Še vedno je pisatelj zvest opisovanju malih ljudi, se pravi tistih, ki jih srečuje v vsakdanjem življenju na cestah, v gostinah ali kjerkoli. Posebna odlika Rozmanovega pisanja je stil, ki je v vseh dosedanjih njegovih delih preprost, vendar učinkovit. Prav zato ga je Rozmanova dela lahko bero. Nič manj ali pa morda še bolj velja ta ugotovitev za »Rozalijo in Vrtačnika«, ki ju je Mladinska knjiga kot nalašč izdala v žepnem formatu.

Nagrobnik Primčeve Julije na šmihelskem pokopališču v Novem mestu. Nagrobnik je letos dal obnoviti Dolenjski muzej

„To uro razkrivam zaupne stvari“

Tak naslov bi lahko imela proslava v počastitev Prešernovega dne (8. febr. v DLP), na kateri so mladi pesniki in prozaisti novomeške gimnazije, ki se zbirajo okrog glasila »Stezičev«, brali svoje pesniške in prozne poskuse. Med vsemi je še najbolj izstopil Jože Splihal s pesnijo »To uro razkrivam zaupne stvari«. Naslov te pesmi nosi tudi neko skrito pravico mladim, ki se poskušajo na literarnem področju, vendar hočejo ostati čim dlje skriti. Iz tega razloga moramo razumeti, zakaj noben od pesnikov ni bral svojih pesmi sam, ampak njegovi sošolci. Ta zaupnost je seveda zelo intima, kakor more biti intima petošolska ljubezen, katere sladkost in bridkost je opevana v večini predstavlj-

nih pesmi. Vendar je v mladih dovolj pravega ognja in volje za delo. To velja za vse po vrsti, kot so se predstavili (seveda prek recitatorjev): za Melito Žužek, Mirka Bartolija, Milana Marklija in Jožeta Splihala.

Slabši je bil prozni del, kjer so se s svojimi črticami predstavili Milan Markelj, Nina Golež in Franci Škof. Čutili je bilo, da je mišle avtorje prisilil k peresu nekaj življenjski konflikt, neka nujna po izpovedovanju tistega, kar jih je prizadelo v življenju. To pa še ne sme biti dovolj, da bi prikazani dogodki poslušalca dovolj prepričali in osvojili. Več bi pričakovali zlasti od črtice Nine Golež, ki opisuje prodajalno časopisov, ker bi motiv ob primerni obdelavi lahko resnično zaživel.

Na proslavi je bilo tudi nekaj glasbenih vložkov, ki so jih pripravili dijaki.

Na koncu sta Milan Markelj in Anton Jakše, urednika in

sodelavca »Stezičev«, dobila Westrovo nagrado, nekaj »stezičarjev« pa knjižna darila. To naj bi bila vsem spodbuda za njihovo delo in ustvarjanje, spodbuda pa tudi drugim, ki še niso »razkrili zaupnih stvari«.

I. Z.

„Če jih tisoč pade“

Je naslov enemu najbolj branih romanov nemškega pisatelja Hansa Habeja, ki ga je pred kratkim izdala v prevodu Franca Strimpfa tudi mariborska založba Obzorja. Ta založba je izdala vrsto književno teoretičnih razprav Jožeta Pogačnika pod naslovom »Čas v besedah«. Pomurska založba pa je v tem času dala na knjižne police troje del domačih avtorjev: Ferdo Godina je napisal »Bele tulpice«, Oskar Hudales drugi del svojega zgodovinskega romana »Med dvema svetovnima«, Jože Ternar pa je objavil svojo prvo pesniško zbirko.

Robert Merle SMRT JE MOJ POKLIC

In globoko je vzdihnil s svojim nesrečnim in užaljenim obrazom.
 ... saj slišijo vpitje in potem strel... Da, Setzler si pritožbi, da tako rečem...
 Pritisnil sem na enega izmed gumbov na telefonski centrali, dvignil slušalko in rekel:
 »Ste vi, Setzler?... Govoril bi rad z vami.«
 Hagemann je skočil s stola, na okroglem obrazu se mu je poznala zbežanost.
 »Herr Sturmbannführer, ali moram res... vpričo njega...«

Potihoma sem mu rekel:
 »Lahko odidete, Hagemann.«
 Na hitro je pozdravil in odšel. Čez dobro minuto je potrkalo na vrata in zavpil sem: »Naprej!« — Pri- kazal se je Setzler. Zaprl je vrata za sabo in pozdravil. Gledal sem ga ostro, naravnost v oči, in njegova gola lobanja je pričela počasi rdeti.
 Ostro sem rekel:
 »Poslušajte, Setzler, ne mislim vam delati pridige in ne zahtevam nikakršne razlage. Toda kadar ste v službi pri provizoričnih objektih, vas prosim, da ne uporabljate revolverja — razen v primeru upora.«
 Z obrazu mu je zgnila barva.
 »Herr Sturmbannführer...«
 »Ne zahtevam nikakršnih razlag, Setzler. Zadevo, za katero gre, imam samo za neverdno oficirja in vam zapovedujem, da s tem prenehate. To je vse.«

»Da ne bi slišal vpitja...«

Setzler si je s svojo dolgo, suho roko šel čez plečo in rekel s tihim, brezbarvnim glasom:
 »To počenjam zato, da ne bi slišal vpitja drugih.«
 Povedil je glavo in s sramom na obrazu dodal:
 »Ne vzdirim več.«
 Vstal sem. Nisem vedel, kaj naj si mislim.
 Setzler je nadaljeval:
 »Predvsem pa zaradi tistega ostudnega duha po zažiganem mestu... Zmeraj mi sili v nos. Celo ponoči. Kadar se zbudim, se mi zdi, da smrdi tudi moja bližina. Seveda, to si samo utvarjam...«
 Dvignil je glavo in glas mu je nenadoma postal ognjovit:
 »Pa tisti kriki! Brž ko vrzemo kristale... In razbijanje po stenah!... Ne, nisem več prenesel... Moral sem kaj ukreniti...«
 Opazoval sem Setzlerja. Nisem ga mogel razumeti. Po mojem je bilo njegovo obnašanje polno protislovij.

In s potrpežljivim glasom sem rekel:
 »Poslušajte, Setzler, ko bi bili samo kakšen Scharführer... Ampak razumite vendar, vi ste oficir... In to je nevdružno, ljudje gotovo slišujejo med sabo...«
 Pogledal sem stran in z zadrego v glasu rekel:
 »Ko bi bilo dekle vsaj oblečeno...«
 Nenadoma se mu je dvignil glas:
 »Razumite vendar, Herr Sturmbannführer!... Kratko in malo jih ne morem več poslušati, ko vpijejo...«
 Suho sem odbil:
 »Tu ni kaj razumeti! Tega ne smete počenjam!«
 Setzler je popravil svojo držo, se vzravnal in rekel:
 »Je to povelje, Herr Sturmbannführer?«
 »Povelje.«
 Nastala je tišina. Setzler je s trdim obrazom stal v pozoru.
 »Herr Sturmbannführer,« je rekel z uradnim in vsakdanjim glasom, »prosim vas, da Reichsführerju prinesete moje prošnje, naj me priključi enotam na fronti.«
 Osuplo sem ga pogledal. Potem sem obrnil oči stran in sedel. Vzel sem nalivno pero in na beležnico začrtal nekaj križev. Čez nekaj časa sem dvignil glavo in ostro pogledal Setzlerja.
 »Ali je kakšna zveza med poveljem, ki sem vam ga bil dal malo prej, in med to vašo prošnjo?«
 Njegove oči so za hip obstale na meni, takoj nato pa so se uprle v svetliko na moji pisalni mizi. In s tihim glasom je rekel:
 »Ja.«
 »Odložil sem pero.«
 »Svoje povelja ne umaknem, to je jasno.«
 Opazoval sem ga.
 »Kar se tiče vaše prošnje, je moja dolžnost, da jo prenesem naprej, vendar vedite, da jo bom prenesel z negativnim mnenjem.«
 Setzler se je zganil in dvignil sem roko.
 »Setzler, od vsega začetka delate z mano pri stvari. Razen mene ste samo še vi zares poklicani, da vodite delo pri provizoričnih objektih. Če bi odšli, bi moral jaz osebno vzgledati druga oficirja, ga izuriti...«
 In s trdim glasom sem nadaljeval:
 »A ne utegnem. Vse se moram posvetiti napravam, ki morajo biti gotove do julija.«
 Vstal sem.
 »Sem pravi, da ste mi nujno potrebni.«
 Premolknul sem in čez čas nadaljeval:
 »Po juliju, če bo vojna takrat še trajala — kar pa se mi zdi malo verjetno — boste lahko svojo prošnjo ponovili. Takrat jo bom podprl.«
 Uthnil sem. Setzler je stal nepremično, obraz je imel zaprt in hladan. In malo nato sem rekel:
 »To je vse.«
 Setzler je togo pozdravil, se po vseh pravih zavrtil na petah in odšel.
 Čez nekaj minut je prišel spet Hagemann, okrogel kakor luna, rdeč in zveden. Dal mi je v podpis nekakšne papirje. Za podpis se ni prav nič mudilo. Vzel sem nalivno pero in rekel:

Žoni se je vrnil po dvanajstih dneh

Moj očka je lovec, jaz pa sem njegov pomočnik. Večkrat me vzame s seboj na lov. Ko se vrneva, poskrbim, da so vse lovske stvari zopet na svojem mestu. Pravi lovec pa mora imeti tudi lovskega psa. Midva z očkom sva bila dolgo brez nje. Ker nisva mogla prebrčati mamice, da bi dovolila kupiti lovskega psa. Ona je hotela le psa čuvaja, ki bi čuvaj doma. Po dolgem nagovarjanju mama je z očkom le uspelo, da je prišel k hiši lovski pes. Sedaj imamo že kar tri. Dva lovska terijera, stara po 1 leto, in kratkodlakega strljanca. Imamo jih zelo radi. Tudi mamica je sedaj zelo zadovoljna. Iz med vseh pa ima najrajši Zonija, čeprav ji je že od malega delal največ preglavice. Je pa lep pes in dober čuvaj; nikogar ne pusti v stanovanje.
 Letos je očka imel malo časa za lov. Zato smo terijera Zonija in Rado odpeljali k stari mami v Belce, istrjanko Diano pa k lovskeemu čuvaju Stimcu v Zurge. Čuvaj Stimce je obljubil, da bo vse vodil v lovišče in jih udil, da bodo dobro gonili zajce, jazbece, lisice in prašiče.
 V novembru je šel očka trikrat na lov, čuvaj Stimce pa je s psi gonil prašiče. Večleka prašiča je Rada gonila eno uro. Ustrelil pa ga je to-

variš Maček. Psi so večkrat našli očka na stanjih nad Belco. Bill so zelo vesel.
 6. novembra je stari očka kot po navadi zgodaj vstal in šel krmilit živino. Zoni in Rada sta šli vanj in ga prosila, naj ju odveže. Stari očka se ni dal dolgo prosti in je prašiča odvezal. Spremljala sta ga do hleva. V hlevu ima stari očka zajce, zato je vrata za seboj skrbno zaprl. Zoni in Rada sta malo zamerila; odšla sta v planino, da početa svojega očeta. Mislija sta, da je očka zopet na lovu. Okoli štantov sta vse preiskala. Gozdarji in cestarji so ju videli, kako sta stikala po gozdu. Pri iskanju pa sta zgrešila pot domov in se razšla vsak na svojo stran. Po treh dneh potovanja se je Rada vrnila, Zonija pa ni bilo od nikoder.
 Stari očka je v skrbih sporočil, kaj se mu je zgodilo. Zelo nam je bilo hudo. Kar verjeti nismo mogli, da ga ne bo več nazaj. Očka je povsod povpraševal, vendar vse zaman. Poslal je strica Petra v planino, da bi skupaj z lovskeim čuvajem pregledal vse stene. Nista ga našla, vendar so njima cestarji povedali, da so ga pred kratkim videli, kako je skrbno čuvaj gozdno barako, v kateri sta z očkom nekoč vedrila. Ko so ga delavci hoteli utjeti, se je strašansko razjezil in zopet ušel.
 Medtem je zapadlo precej novega snega in očka se je ves v skrbih sam odpravil peš v planino nad Belco. Prehodil je 75 km. Vse iskane, klečanje, zvižganje in celo streljanje je bilo zaman. Pozno ponoči se je zelo utrujen vrnil domov. Vendar naporna pot je ni bila zaman. Zoni je med tavanjem po gozdu našel očkovo sled in se naslednji dan sam vrnil domov. Dvanajst dni se je potepal in iskal poti.
 Ko se je vrnil, je bil zelo suh pa blazinice na nogah je imel vse ranjene. Vsi smo bili zelo veseli. Tudi stara mama je sedaj še bolj skrbela zanj. Zoni pa je za to ni bil nič kaj hvaležen. Kajti komaj si je malo opomogel, že je nekoč tako očkal 200 kg težkega prašiča, da so ga morali zaklati. To pa ni nič čudnega, prav takšen je bil tudi njegov oče Zoni, ki sedaj gospodari v Črnem Kalvu: v rovu je davil lisice, jazbece in jih vlačil na prosto, iz vode je prinašal raje, se podil za mačkami, pri hiši pa je bil dober čuvaj. Zato imam izmed vseh lovskih psov najraje terijera.

Ločitev po arabsko

Arabeč Syed Mohamed Abdul Rahman je bil pred težavnim problemom, ki ga je uspešno rešil s pomočjo tehnike.
 Rahman, ki je zaposlen v angleškem mestu Birminghamu, se je hotel ločiti od svoje žene, ki živi v 5000 kilometrov oddaljenem Adenu. Po prastarih islamskih verskih prepričitih ji mora trikrat reči »Ločujem se«. Da bi zaradi treh arabskih besed prepotoval 5000 kilometrov, se mu je zdelo predrago, pismo pa je v takih primerih ne zado- stuje.
 Zato je stopil v neko trgovino z gramofonskimi ploščami, izgovoril usodne besede na gramofonsko ploščo in naročil tri izdaje plošče: za svojo ženo, svojega očeta in tista, kar je veljalo 22 šil- lingov. Sodišče v Birminghamu je odločilo, da je Rahman pravnoveljavno ločen in se lahko poroči z Angležinjo, ki jo je spoznal v Birminghamu.

Medtem ko pri nas sneg že kopni, so doživle Ate- ne prvi sneg po 30 letih. Posebno veselji so ga bili otroci, ker so bile šole za nekaj dni zaprte. Več kot 150 prebivalcev grške prestolnice so prepeljali v bolnišnice z zlomljenimi udi ali pretresenimi možgani zaradi padcev na poledici. — Na sliki vidimo nenavaden pogled na zasneženo Akropolo

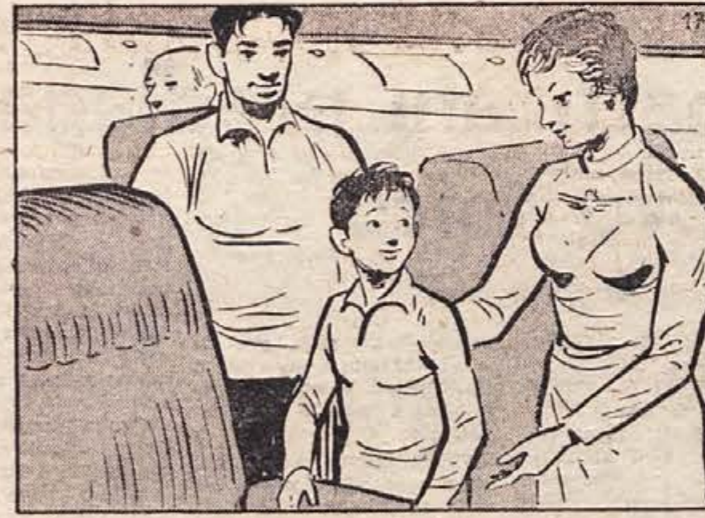
Josip Jurčič: SIN KMEČKEGA CESARJA

Sedeli in stali so krog soda in lončena majolika je romala okrog in okrog. Pol hleba kruha je eden v roki držal in ga lomil in ponujal zdaj temu in onemu. Vrata so bila priprta, tako da je bilo na pol te- ma. Tiho so se pomenkovali. Ob stenu so bile pri- slonjene sekire, debele težke palice, v katere so bili ostrji žebji zabiti, in dve puški.
 Bili so to preganjeni, ubežni kmetje iz poslednjega punta. Vsi so bili nekako divji, odurni obrazov. Kosomana med njimi lahko spoznamo.
 »Le pijte, kakor morete,« pravi Kosoman, »samo varujte se, da ne bo kateri pijan. Teško delo imamo. Kogačje bo treba.«
 »Martina se ni. Morda ga ne bo in potlej ne vemo, ali bo kaj ali ne, prvi eden možakov.«
 »Gotovo pride povedat, kdaj pojde oni gosposki pes iz grada.«
 »Kje ga bomo pravzaprav počakali?« vpraša dru- gi.
 »Doli v ovinku,« pravi Kosoman. »Pol se nas ustopi v goščo na eno stran, pol za skalo na drugo. Ko bodo mimo prijezdili, planemo hitro nanje in pomečemo jih na tla. Hlapca malo obstrelite, potlej naj pa uide, če hoče. Njega nam ni treba, da ima- mo je starega, in do ro je, če še sina dobimo. Le na- glo storimo, da se ne bo utegnili braniti; zakaj trden je še in veliko opravka bi imeli s njim, če bo utegnil meč iz nožnic dobiti. Sina se še mleko drži; njega

DEČEK DUB V VESOLJU

16. Dub sedel na stol in v istem hipu je zaslišal glas- ko prihaja, toda igrali so nekaj lepega in se je nenavadno prijetno. Zazdelo se mu je, da je postal celice, je presenečen ugotovil, da se tudi očka sam po zabavno zgodbi. Tako prijetno se Dub že dolgo ni

17. Stevardesa je odprla vrata celice ter popeljala Duba in njegovega očeta do sedežev. Čudno! Vsi potniki so bili videti dobre volje in nasmejani. »Čemu se smejimo?« je vprašal Dub očeta. »Najbrž smo vdihavali plin za smeh,« se je pošalil oče. »Tukaj ne vdihavate kisika in dušika kot zu- naj,« je pojasnila stevardesa, ampak kisik in helij. Ker v ozračju v raketi ni dušika, je dihanje lažje in vsi so dobre volje. To pa je na tako naporni poti tudi potrebno.«

18. »Potniki, pozor!« se je oglasil iz zvočnika. Na poseb- nem televizijskem zaslonu so zagledali dežurnega člana po- sadke Strzalkowskega. Prosil je potnike, naj se tesno priveže- jo na sedež, in jim pokazal, kako morajo to storiti. Dub si je radovedno ogledoval sedež, ob katerega je privezala stevardesa. »Napoleon je z raketo,« je odgovoril oče na Du- bovo nemo vprašanje. »To je potrebno, da bi laže vzdržali sunek, ko bo raketa krenila.«

LJUBOSUMNOST MED STARCI

Po enem letu je bila te dni pred sodiščem v Be- lenu zaključena aferla »E 605«, ki je o njej tudi naš list svoj čas poročal. 82-letnega Fortunata Crisovitega, oskrbovanca nekega doma za onemo- gne, so na razpravi spo- znali za krivega, da je za- strupil nekoga drugega oskrbovanca doma s tem, da mu je vsul strup v ka- ro. Povod za zločin je bila ljubosumnost, ker sta se oba starčka zagledala v isto servirko.
 Ko je sodišče razglasilo sodbo, ki se je glasila na 21 let, je 82-letni obsoje- nec vzkičnil: »Ali je to vse? Računal sem, da bom obsojen dosmrtno!«

Poniževalne metode v zahodnonemški vojski

26-letni podoficir zahodno- nemške vojske Otmar Win- kler je stal te dni pred vo- jaškim sodiščem v Kalwu, ki je bil obtožen, da je bil vojak na stranišče pozdravljati neki kamen, na katerem je bila vklesana šte- vilka njihove čete. Obsojen je bil na teden dni zapora, to- da obramba je vložila proti razsodbi priziv in višje so- dišče je kazen res spremenilo v pogojno, češ da »to še ni poniževalno.« — Za Nemce nič novega, kajne?

Marsovce bomo razumeli

Po kdo srečal Marsov- ce bo pripeljal na leto- rožnik, naj ga po mož- noste v Leningrad, kjer do prav gotovo razume- nasvet je dala pred sovjetska, tiskovna agencija TASS. Po sporočilu agencije je sovjetski znan- stvenik Nikolaj Andrejev, ki v Leningradu, razvil si- ste za dešifriranje neznan- ih, pri čemer niti ni po- znal jezika, ki ga dešifruje, znanje tistega jezika, ki je besedilo sestav- ljal. Po matematični poti ga bodo analizirali in ra- zumeli s pomočjo tega siste- ma. Po posebne elektronske metode prav vsak jezik, celo seveda marsovski.

Letalo je prispelo eno uro prepozno

37-letni Jerry Barry, direk- tor zoološkega vrta v Salt Lake Cityju (Cansas) je umrl dvanajst ur potem, ko je ugriznil južnoafriški modras, ena najbolj strupenih kač na svetu. Kakih deset zdravnikov specialstov se je zama trudilo, da bi mu re- šili življenje.
 Modras, ki ga je uprava zoološkega vrta šele pred ne- kaj dnevi nabavila, je ugriz- nil De Barryja v levi podla- ket. Takoj po ugrizu je direk- tor začutil strahovite bole- čine, telo pa mu je počasi pričelo hrometi. V bolnici Salt Lake Cityju De Barryju niso imeli potrebnega cepiva.

Eden od zdravnikov je zato takoj telefoniral v južnoafri- ško mesto Salisbury, od ko- der so dobili to strupeno ka- čo, in prosil upravo tamka- šnje bolnice, naj jim čim prej pošlje serum proti tej vrsti kačjega strupa. Serum so s posebnim letalom že dve uri nato odposlali, vendar je letalo prispelo v Salt Lake City eno uro prepozno, v ča- su, ko je De Barry že umrl.

19. Moskovski patriarh Ale- ksej je prejšnji teden iz- javil, da nedavna sreča- nja in razgovori v Jeruza- lemju med papežem Pav- lom VI. in carigradskim patriarhom Atenagorom (na sliki) ne morejo biti obvezni za vse pravoslav- ne cerkve na svetu. Takš- na srečanja pa vendarle kažejo, je Aleksej se do- dal — da v odnosih med katoliško in pravoslavno cerkvo čedalje bolj do- zoreva prijateljsko vzduš- je.

VII. PRVI POSKUS MASCEVANJA

pot je bil še malo razložen. V zmrazlen snegu so njemu noge udirale, da so jim bili členki nad in krvavi. Zato je baron Jošt Turen ukazal ne priganjati, in jezidli so prav počasno. Kjer pot slabši in ožji, šil so kakor divje gosti, eden rutim v vrsti. Le po nekaterih mestih sta jez- ča in sin vstric.
 »Koliko jih je?« vpraša Kosoman naglo.
 »Pet,« odgovori ohi.
 »Vsi malo usnpejo.«
 »Katera dva še?« vpraša eden.
 »Tista dva Vlaha, ki v gradu služita.«
 Kosoman zakripilje z zobmi. Ta dva hlapca sta bila znana, da sta trdna in da sta bila že večkrat v boju. Da se na svoje padjase ne sme posebno veliko zanesti, to je Kosoman vedel.
 »Vendar mi uiti ne sme. Hajdimo!« Izpilo iz majolike, pobero vsake svoje orožje in zavrstjo odha- jajo skozi vrata. Martin ostane sam. Da bi utolažil svojo vest, ki mu je morda očitala, da je po Iskari- tovu človeka izdal in mu do nesrečne smrti po- magal, usede se k sodu in začne piti na vse duške.
 Medtem oni možje tihoro korajsko skozi vinograde do gozda in potem med drevjem proti potu. Sneg je bil zamrznil, tako da se ni udiral, in sled se je ko- maj poznal.
 Pridejo do mesta, kjer so bili namenjeni prežati. Kosoman jih razstavi in jim še enkrat zatrdi, kako naj se obnašajo. Tistima dvema, ki sta imela puški,

Sin morda ni bil tega prepričan, ali ker je oče rekel, da je tako, moral je verjeti, zakaj oče je bil star, skušen in spoštovan pri pametnih ljudeh, ka- teri so bili tudi po sinovi misli plemeniti.

»Ali mislite, oče, da so kmetje zdaj za vselej ukročeni?«
 »Malo ima to ljudstvo razuma,« odgovori baron, »vendar naši meči so jim že toliko trde glave pomeh- čali, da bodo menda sprevideli, da niso za orožje ustvarjeni, če jim ga mi v roke ne damo, tedaj tudi ne, da bi z nami bili v eni vrsti. Sprevideli so, da ne pomaga drugega kakor pokornost. Jaz sem imel lani samo 500 v naglici zbranih ljudi in 2000 sem jih v pol ure razpodel. To jih bo menda podučilo. Men- da se ne bodo z glavo ob kamen zaletovali.«
 »Pa pravijo, da je tistega Ilija sin še živ. Ta bi morda še enkrat kaj začel.«
 »Ni se bati. Ne bo dolgo, da ga dobimo, in šel bo za svojim starim.«
 V takih pomenkih so bili prijezdili blizu ovink- a, kjer so kmetje s Kosomanom nanje prežali.
 Po sreči ali nesreči je pomolil eden teh mož izza grma glavo, da bi videl, kako blizu je sovražnik.
 Viljem ga je videl.
 »Tam za onim grmom je nekdo skrit,« pravi, ka- zaje očetu na ono mesto. Stari vojščak pogleda tja, pa pravi: »Ti potuhnjenci se še ne upajo človeka, srečati. Raje se skrivajo.«
 »No, bomo videli, kaj dela.«
 Viljem pokliče enega hlapcev, ki so nekaj od njih zadaj jezidili in mu veli: »Pojdij naprej in spo- di izza je-ona grma zajca. Videl sem ga.«
 Hlapec, grajski Uskok, misli, da je res zajec tam, spodbode konja in kmalu je bil v ovinku.
 Ta hip počij puška, hlapec se zvrne raz konja in pada v sneg. Kosoman in njegovi padjasi skočijo na pot in obsujejo barona in njegovo krdelec. Drugi strel ni nobenega zadel.

Beograjski tiskar je v družbi zaupno potožil ministru Miloradu Vujičiću:

»Glejte, gospod minister, 14. člen ustave pravi, da je tisk svoboden, nas pa kaznujejo in zapirajo, plenijo ča- sopolise in podobno.«
 »Kako, da ne razumete tega?« se Vujičić zvitro nasme- je. »Tisk je svoboden, tiskarji in tiskanje pa ne!«

Pred svojo družino nimam nobenih skrivnosti...

Nekdanji partizani predlagamo „Špilarjevo špico“

(Nekaj misli o gradnji gostišča na Vahti)

V drugi številki Dolenjskega lista z dne 17. januarja 1964 je bila na prvi strani objavljena novica, da bodo gradili novo gostišče na Vahti s sodelovanjem glavnega odbora Zveze združenj borcev.

Ker je bilo v novici objavljeno, da bodo v novo gostišče radi prihajali nekdanji gorjanski partizani, ki so se v povojnem razdobju razšli širom po domovini, me je spodbudilo, da sem napisal nekaj misli starih gorjanskih partizanov k tej gradnji. Novica je izvenela tako, kot da je to že dokončno rešena zadeva, češ da se že delajo načrti. Dozdeva se mi, da v današnjih časih le ni vse tako prav, kakor se nekje spominjajo in morajo, nato vsi po isti sledi. Navajeni smo že, da se o pravih zadevah najprej pogovorimo, in ko smo vsi o tej pravilnosti prepričani, začnemo skupno z vsemi silami delati.

Stari gorjanski partizani — ali kakor je v vsakdanji rabi: Gorjančani — smo se že večkrat pogovarjali, da bi bilo prav, če bi, kakor imajo že marsikje, imeli tudi Gorjančani svoj dom, svoje zatočišče, svoj prijeten odmor. Vendar pa mora tak dom vsebovati prav vse, kar je potrebno za počitek in razvedrilo. In to naj bi bilo:

1. mir in zatišje;
2. prostor za razgibanje;
3. vse okoliščine za zdravljenje posebnih boleznih starih partizanov;
4. ne zaprtost, temveč povezava z Belo krajino in s Hrvti, kakor smo jo imeli tudi med vojno;
5. zgodovinsko okolje;
6. da bo koristno združeno z dobrim. Z gradnjo partizanskega doma, ki bo obnavljal zdravje, naj postane dom tudi temeljni kamen turizma na Gorjancih.

Po teh vidikih smo dolgo razmišljali. Posamezne skupine so iskale tudi primerne terene. Končno smo se zedinili za prostor, in to je Špilarjeva špica nad Šentjernejem. Mogoče se bo starim Gorjančanom kdo smejal, toda navkljub temu bi hotel vzporediti obe zamisli, to je, vzporediti vse dobre in slabe plati Špilarjeve špice ter Vahte.

Povrnimo se k točkam, ki sem jih prej naštel.

1. Mir in zatišje

Vsak partizan in čedalje več ostalih državljanov si želi temeljitega odmora od vsakodnevnega hrušča in trušča, od vsakodnevnih motorizacij in mehanizacij, od modernega vrišča in plišča, od prenapetosti, od vsemočnega tempa.

Gostišče na Vahti bo, kakor pravi novica, tik ob moderni avto cesti, ki nas v najkrajšem času ne bo vezala samo s priljubljeno in nadvse gostoljubno Belo krajino, ampak še celo z morjem. Cesta bo ena najkrajših zvez severne Slovenije z morjem, in ne samo to, ampak tudi sosednje Avstrije in ostalih dežel Evrope. Gorenjska cesta bo povezana, po izdelavi ceste prek Bele krajine do Vinice, z zdaj prenovljeno Luiziano do Reke in naprej z jadransko magistralo. Ali bo možno ob tako prometni cesti še govoriti o mirnih Gorjancih, kjer se človek v zatišju odpočije in naučuje novih stvari? V takem okolju ne more biti govora o kakšnem večdnevem počitku, o pomirjenju živcev, temveč le o kratki postaji za uro, dve ali kakor pravimo bolj za izgovor, da se ohladi motor. Takih gostišč je ob gorjanski cesti kar precej od Novega mesta do Metlike. Če se bo gradilo na Vahti samo tako gostišče, potem ga Gorjančani odločno od-

klanjamo. Kajti če se nam bo zahotelo gorjanske ceste ali Bele krajine, se bomo ustavljali v gostiščih, ki so bila naša zatočišča med vojno in se bomo tam pogovarjali o preteklih hudih časih, ki smo jih skupno pretolkli, ter o boljših bodočih časih ob pristni dolenski in belokranjski domači pijači in domačem prigrizku, kar ima še posebno romantično privlačnost. Tem in takim gostiščem bi bilo treba nuditi vso pomoč, da bodo lahko postregla vsem tem neštetim avtomobilistom. Nuditi jim bodo morala dobro domačo kapljico, pristna domača jedila od dobrih domačih klobas in zelja, salam in gnjati pa tja do domače perutnine in slaščic, kajti le to vleče, ne pa na 100 načinov pečen zrezek, ki pa je včasih še celo surov, pa čeprav ni delan à la tatar.

Špilarjeva špica prehodnega motoriziranega trušča in hrušča ne bo imela, čeprav bo tudi dobro povezana s svetom, o čemer bom še kasneje pripovedoval. Špilarjeva špica je v gorskem svetu med prekrasnimi gozdovi, v zatišju in miru. Človek, posebnost pa še star Gorjančan, bo našel tam vse, kar potrebuje za obnovo svojega razbolelega živčevja in razrahljanega zdravja. V tem gozdnem svetu bo pozabil na vse tegobe današnjega mehaniziranega sveta, popustila mu bo napetost in v večdnevem miru in zatišju bo zopet pridobil nove sile za nadaljnje delo.

2. Prostor za razgibanje

Povsod pišejo o potrebi razgibanja in tako imenovani rehabilitaciji. Kam naj se hodi človek razgibavat na Vahti, kam naj hodi na sprehod? Kamorkoli bi šel, bi mu preprečila nadaljnji sprehod avto cesta ali pa vasi, ki so tod vsepovsod raztresene. Zal so hoste, ki so svoj čas dajale prijetno senco, sila razredčene ali pa celo posekane. Sprehodi po žgočem soncu niso kaj prijetni, a teh je na Vahti le preveč. Tudi pomladni in jesenski čas bi ne dal človeku tistega, kar bi si želel. Razmočena poljska pot in skalnate poti v silno iztrebljenih gozdovih niso kdo si ga vedi kako pripravna sprehajališča. Smučanja in sankanja ter prijetnega kepnanja pozimi, ki je končno lahko tudi doma na dvorišču, na Vahti ni in ga ne bo. Niti ni primerne terena niti se ne more speljati trasa, ker tega ne dopušča vijugasta turistična avtomobilska cesta.

S sprehodi je tesno povezan tudi razgled. Ne trdim, da na Vahti ni razgleda, še celo prav lep je, toda njegovo obzorje je majhno, tesno. Objema samo partizanski Rog, Trško goro, Vinji vrh in delno zasavske hribe. Res je, da je Novo mesto kakor na diani in je pogled v večernem mraku, ko se začne prižigati luči po mestu, veličasten. Vendar pa človek res ne gre samo zato v Gorjanec, da bi gledal Novo mesto iz pičije perspektive, ampak tudi zaradi marsičesa drugega.

Pri razgibanju je neobhodno potrebna voda. Te žal na predelu Vahte ni. Najbližja tekoča voda je Klanfar, ki je oddaljen nekaj več kot

2 km zračne črte z višinsko razliko 200 m. Tu so možni samo vodnjaki in kapnice, te pa so vedno dvomljive vrednosti, bodisi glede količine, kakor tudi kakovosti. Voda ne bo potrebna samo za prehrano, temveč tudi za umivanje in oprhovanje, kajti ljudje, ki bodo tam na počitku, jo bodo potrebovali, ko bodo prihajali prepoteni s sprehodov ali se predajali žarkom višinskega sonca ali blagodejni kopeli na čistem in milem gorjanskem zraku.

Če torej ni prostora za razgibanje, če ni razgleda in če ni vode, potem bo gostišče na Vahti le gostišče za posedanje, za pogasitev žeje po potrebi ali brez nje, za utešitev lakote ali samo za zadostitev želje po dobri pijači. Tako pridemo do istega zaključka kot pri prvi točki. Partizanski dom na Vahti bo prav tako kot vsako drugo gostišče, samo da bo bolj moderno urejeno, vendar pa s slabšo postrežbo in (povsem naravno) dražje. Prehajam zato na refren iz prve točke: »Če se bo gradilo na Vahti tako gostišče, potem ga Gorjančani odločno odklanjamo. Kajti če se nam bo zahotelo iti...«

Poglejmo, kaj bi nam v tej točki nudila Špilarjeva špica. Ogromni bukovi, smrekovi in mešani gozdovi omogočajo nešteto lepih sprehodov in nudijo možnosti za razgibanje. Če človeku ni prijetno hoditi po gozdni senci, se lahko sprehaja po mehkih, s

vzpenjajo dolenski griči in hribi, obarvani z modrimi in vijoličastimi odtenki, ter se končuje v belih in sivih stenah Alp.

Krajši sprehod na hrvaško stran pam odpre prelep pogled na Zumberak in Belo krajino prek Kolpe tja do Karlovca in čez Klek do Velebita, na drugo stran pa do Zagreba in Sljeme.

Pod Špilarjevo špico v Kobilah je odličan in močan izvirek, oddaljen največ 400 m. Napeljava vodovoda bi ne predstavljala posebno velike investicije, ker je višinska razlika le 60 m. Ta izvirek bi zadoščal za vse potrebe, ki so zvezane s turističnim domom oziroma gostiščem. Potrebno bi bilo zgraditi le lokalni transformator, da bi ojačal moč elektrike od 320 na 400 V.

Tu na Špilarjevi špici se torej skladno spajata lepota in koristnost.

3. Vse okoliščine za zdravljenje posebnih boleznih starih partizanov

Če že govorimo o zdravljenju najpogostejših boleznih partizanov, moramo najprej vedeti, katere so te bolezni, in šele nato ugotavljati kraj, kjer bi se zdravili ali jih vsaj omilili. Te bolezni so: prenapeti živci, hitra utrujenost pri delu, zelo močna podvrženost glavobolu, nadu-

ni poti z motornim vozilom na Špici v dobre pol ure. Z dobrimi pogodbami bi lahko navezali pletersko zelenjadarstvo in sadjarstvo na drugo prehrano. Kostanjeviška vinarska zadruga bi z veseljem preskrbovala dom s pristnim cvičkom, bizeljska zadruga z bistrim bizeljanom in bližnja Vivodina, Draščič in Bela krajina s pijačo z južnih pobočij Gorjancev. Poleg tega bi lahko preskrbovali dom z jagetino in bravnino.

To zelo veliko in bogato prehrabeno zaledje bi hkrati omogočilo pristne domače posebnosti. Če že povsod pišemo in govorimo o krajevnih specialitetah, potem začnimo s tem, saj kakor kaže, smo si v tem edini, torej enim misli in želja.

4. Ne zaprtost, temveč povezava!

Tu pa bodo zagovorniki Vahte prodrili boste dejali. Nova asfaltirana cesta čez Gorjanec je zadosten pogoj za to. Že takoj v začetku sem napisal, da bo gorjanska cesta in njen podaljšek prek Bele krajine do Luiziane le najkrajša pot do morja. Gostišče na Vahti bi bila le ena izmed vmesnih postaj, da se motor ohladi, in nič več, toda ne vez. Vez, kakršno bi si želeli, bi bila le Špilarjeva špica. Kako? Do nje so speljane kamionske ceste, ki jih je z heizrekljivim veseljem gradil ali pospeševal graditev bivši direktor gozdnega gospodarstva Dušan Mulej. Kar pa še ni dograjenih, bi lahko bile z majhnimi stroški in v najkrajšem času.

Na teh cestah bi bilo treba le malenkostnih popravil, urediti izogibašča in poskrbeti za dokončno zgraditev do Spice. Pozimi pa bi bilo treba ceste plužiti.

Špilarjeva špica bi lahko služila kot nadvse lep cilj celodnevne izletu iz kostanjeviške Forme vive, Čateških Toplic (1 ura vožnje), Otočca (1 ura vožnje), Smarjeških Toplic (1 ura) in Dolenjskih Toplic (1 uro in pol vožnje). Torej je Špilarjeva špica v resnici središča točka za celoten turistični bazen Dolenjske. Se na nekaj bi opozoril: v dobrih dveh urah si iz središča Ljubljane sredi prelepih bukovih gozdov nad 800 m visoko.

Mogoče bo kdo dejal, da bo s tem nastal prav tak dirandaj kot se ga hočemo izogniti pri Vahti. Toda na Špilarjevi špici ni te nevarnosti, ker je sprehajalno in razgibalno področje izredno veliko.

5. Zgodovinsko okolje

Špilarjeva špica je poznana Gorjančanom, saj je bilo že aprila 1942 taborišče Gorjanske čete po spopadu s Italijani pri Miklavžu. Po italijanski ofenzivi 1942 je imel Gorjanski bataljon na njegov zbor in taborišče. Tudi po italijanski kapitulaciji ob vdoru Nemcev na osvobodeno ozemlje leta 1943 je bila Špilarjeva špica zbirališče partizanov. Ne poznajo je pa samo slovenski partizani, ampak tudi hrvaški. Ni pa to edini partizanski kraj v tem območju. Ti partizanski kraji so:

Miklavž, kjer je bil 31. marca 1942 prvi spopad med Italijani in gorjansko skupino partizanov. Ob vdoru Nemcev so se tu partizani dobro udarili v Nemci. Ta postojanka je oddaljena od Špilarjeve špice slabe 3 ure hoda po prelepih gorjanskih grebenih.

Prag v soteski Kobile, kjer je bil sredi maja 1942 formiran Gorjanski bataljon. Na tem mestu je zgrajena prijazna lovska koča. Prag je oddaljen od Špilarjeve špice 1 uro in pol zložne hoje.

Partizanska bolnica v Pendirjevki in grobišče 6 partizanov, med katerimi je pokopan tudi Ferdo Skok-Juriš, znani slovenski lahkotlet in komunist. Bolnica je oddaljena 3 ure zelo zložne hoje.

Javorovica, kjer je marca 1944 padel skoraj celoten bataljon Cankarjeve brigade. Oddaljena je eno uro hoda.

Pleterje, samostan belih menihov, je oddaljen od Špilarjeve špice 2 uri hoda. Tam si lahko ogledajo turisti poleg prelepega samostana in njegove knjižnice tudi skričevališča partizanov med italijansko ofenzivo 1942. leta ter celice, ki so bile poškodovane ob napadu partizanov na vsiljeno belogardistično postojanko.

Sošice, kjer je bil sedež žumberaških partizanov in kjer je veliko grobišč padlih Zumberčanov. Od Špilarjeve špice je le 1 uro in pol hoda.

Polom, večkratno zbirališče slovenskih in hrvaških partizanov, je oddaljen 1 uro in pol. Tu je že zgrajen planinski dom.

Poleg teh so možni še daljši izleti, kakor h Gospičični (oddaljena 3 ure in pol), na Trdinov vrh (3 ure in pol), v Kostanjevico (3 ure in pol).

Torej vsega na pretek. Če bi gradili partizanski dom le z gledišča narodnoosvobodilne borbe, potem Špilarjeva (Nadaljevanje na 15. strani)

Vlado Lamut: Pot na PRAG

soncem oblitih travnatih košenicah. V poletju prijetna bukova senca, spomladi in jeseni krepilno sonce, zraven pa nabiranje zdravilnih rož, gozdnih sadežev, občudovanje gozdnih prebivalcev, od hroščev in metuljev pa do visokih lovnih živali, poleg tega pa za lovce še velike možnosti lova. Pozimi lepi smučarski tereni po košenicah, ki se razprostirajo sem do Javorovice in tja do žumberaških vasi.

In še razgled. Dolina se odpre od Novega mesta pa tja do Krškega in Brežic. Obzorje pa objema kozjanske hribe, štajerske višine, Boč, Donauško goro, Kum, Bohor in tja prek do Kamniških planin, Karavank in Julijcev. Ob lepih, čistih dnevih se nam kaže celo silhueta očaka Triglava. Panorama je čudovita, posebno ob sončnih zahodih, ko mehka dolenska pokrajina raste, prek nje se

ha ali astma, revma in ishias, slaba prebava, močan krvni pritisk itd. Jasno je, da se je treba zdraviti pod zdravniškim vodstvom, toda te bolezni omilijo oziroma preprečujejo poslabšanje mir, zatišje, razgibanje, čist gorski in gozdni zrak, osveževanje s čisto vodo in primerne prehrane, vsekakor pa oddaljenost od hrupa, trušča, mehanizacije in motorizacije. Vse to bo lahko dala Špilarjeva špica, ne pa Vahta, saj temu v prid govori že nadmorska višina 827 m na Špilarjevi špici in 502 m na Vahti.

Mislím, da bi bilo treba govoriti nekaj o prehrabnem zaledju. Tu bi mi marsikdo ugovarjal s tem, da je Vahta neprimerno bliže Novemu mestu kot Špilarjeva špica, kot tudi vasem, ki naj bi preskrbovala dom. To pa ni tako. Iz Šentjerneja oziroma Pleterij si po novi gozd

Te ceste so: iz Kostanjevice prek Poloma, kjer je že bil nekdanji planinski dom in bi ga bila treba obnoviti (45 minut vožnje z avtom),

iz Šentjerneja mimo Pleterij in Javorovice (30 min.),

iz gorjanske ceste mimo Gospičične in Miklavža (1 uro),

iz Bele krajine prek Kamnanja in Sošic (2 uri),

iz Dobove prek Stojdrage in Sošic (2 uri).

Torej zvez zadosti iz vseh strani po takih cestah, ki bi bile še za tako zahtevnega potnika prava poslastica. Špica je s temi zvezami osrednja točka Gorjancev, saj vežejo Gorjanec z vseh strani, tako iz naše, kakor tudi iz Bele krajine in Hrvaške. Pripomniti moram, da Karlovčani zelo radi obiskujejo prav ta del Gorjancev.

špica to gradnjo prav gotovo zasluži.

V primerjavi s Špilarjevo špico je Vahta kaj revna zgodovinskih dogajanj. V tem predelu je le Zajc, kjer je bil 1942 napad na italijansko posadko, Podgrad, kot znana partizanska vas, borbe okrog Težke vode in na belokranjski strani Hrast in Suhor. Vendar sprehodi do teh točk še daleč ne dosega sprehajališča iz Špilarjeve špice.

Trajna turistična postojanka

Ce že gradimo partizanski dom na Gorjancih, naj bo dom ne samo hipna zadostitev, temveč turistična postojanka, iz katere se bo razvil gorjanski turizem. Ta pa se lahko razvije le, če postavimo središčno točko, to je na Špilarjevi špici, ne pa na robu njih, kot bi bilo gostišče na Vahti, pri čemer bi pustili vnaprejšnji 40 km dolgi gorjanski hrbet. S to planinsko postojanko bodo prišle v poštev tudi ostale, npr.: Tovarna, Gospodična, Miklavž, Polom, Prag in koča kariovskega planinskega društva, z gradnjo gostišča na Vahti pa bodo ostale le postojanke ljubiteljev Gorjancev in Novega mesta, Sentjerneja, Kostanjevice in morda iz Metlike in Karlovca.

Tak planinski partizanski dom bi bil res v časten spomin vsem padlim partizanom, aktivistom in žrtvam fašističnega nasilja na gorjanskem področju, bil bi tudi spomin na vse napore in tegobe preživelih partizanov. Vsak drug bi bil le v posmeh in zgražanje delovnih ljudi.

Stari Gorjančani smo trdno prepričani, da bi za tako gradnjo aktivni borci po naših tovarnah in tudi vsi delovni ljudje žrtvovali marsikatero prostovoljno uro. Kajti tak partizanski dom ne bi bil samo gostišče za kratak oddih pri hlajenju motorja, temveč sanatorij za vse delovne ljudi, ki so od dnevnega dela utrujeni, in temeljni kamen za razvoj doljenjskega, posebno pa še gorjanskega turizma.

Trdno sem prepričan, da takega načrta ne bi zmogla ena sama organizacija, pa čeprav z dotacijo oblasti, ampak bi se morale za ta načrt zediniti prav vse zainteresirane organizacije. Zato predlagam sestanek vseh, ki sta jim pri srcu Dolenjska in njen turizem.

Vlado Lamut:
Sentjernejsko polje z Gorjanci

Po slavnih poteh XIV. divizije:

S puško in fotoaparatom na Štajersko

«...Videl sem dvanajstletnega Jožka Petka, ko je pristopil k maršalu in mu predal umetniški album z originalnimi fotografijami s pohoda Štirinajste divizije na Štajersko. In slišal sem njegove besede:

«Tovariš maršal, ponosen in presrečen sem, ko vam lahko v imenu otrok padlih borcev predam kot darilo ta album svojega pokojnega očeta, ki je padel kot borec Štirinajste proletarske divizije.»

Videl sem maršala, kako je objel malega Jožka in ga poljubil. In naša ugledna voditeljica Miha Marinka in Franca Leskoška, kako si brišeta solze, medtem ko maršal prejema iz Jožkovih rok album...»

Tako je opisal srečanje malega Jožeta Petka z maršalom Titom novinar Narodne armije 26. 9. 1954. Deček, ki je s tako ponosnimi besedami izročil tovarišu Titu album slik s pohoda Štirinajste na Štajersko, je bil sin-divizijskega fotoreporterja Jožeta Petka iz Ribnice, ki je beležil na celuloidni trak sleherni korak divizije in nam tako ohranil najbolj verne dokumente našega osvobodilnega boja.

Jože Petek (Bosbirto) iz Ribnice je bil gradbeni tehnik, od mladih nog pa se je rad ukvarjal tudi z vsakovrstnim upodabljanjem. Ohranjenih je nekaj njegovih dobrih rezbarskih del, nekaj slik v olju in akvarelov, ki pričajo skupaj z njegovimi predvojnimi amaterskimi fotografijami, da je bil obdarjen z močjo umetniškega izražanja. O tem pričajo tudi številne fotografije s pohoda Štirinajste, predvsem pa njih finančni izbrani motivi, ki jih je lovil v svojo kamero...

Podporočnik Petek je bil od zloma Italije ter na pohodu čez Hrvaško na Štajersko vojni reporter divizije, s svojo veliko glasbeno nadarjenostjo in vsestransko dejavnostjo pa je vneto sodeloval tudi v divizijski kulturniški skupini.

Jože Petek, padel januarja 1945

Nekdanji borec Štirinajste se še dobro spominja sedaj že legendarnega pohoda divizije na Štajersko, pohoda skozi nemške zasede, mimo bunkerjev in sovražnih postojank, skozi led in sneg, mraz in snežne viharje. Spominja se dolgih pohodov ponoči in podnevi, pohodov, v katerih je ledena kri v žilah in se je izmučenih borcev loteval obup, češ, saj ne bomo vzdržali. Pohodov, ki jim ni primere v vsej naši zgodovini, ko je smrt prežala na izmučene borce na vsakem koraku, ko niso vedeli, kje bodo spali in jedli, če sploh bodo in če bodo sploh prišli živi na cilj. Spominjajo se dni, ki so se vlekli v nedogled, ko je vse okrog njih hrumelo, treskalo in so vedeli le eno: vzdržati, prebiti se, zmagati!

Sledim potem slavne Štirinajste, sledim neustrašenim borcem, ki jih je iz mirnega življenja in dela iztrgal hrum vojne, morije, požigov in klic nedolžnih žrtev na pomoč. Sledim neustrašenim fantom in dekletom po zaledenelih gubah, v pišu mrzlega zimskega viharja in skozi zvižganje nadležnih svinčenk. Sledim junakom in nosilcem naše revolucije in občudujem njihova dela, ki so naš narod dvignila iz brezmnosti, iz blata ponižanja in teptanja na raven vseh svobodnih narodov tega sveta...

Vodil me mladi, prijazni Ribničani Jože Petek s svojimi posnetki, s svojim neposrednim, nemimljivim beleženjem burne zgodovinske dobe. Z njim doživljam posemne trenutke Štirinajste.

Spet doživljam presrečne sončne septembrske dni 1943, ko so se kot plaz usule z gorra počode partizanske enote in prinesle trpečemu ljudstvu prvo zmago, prvo svobodo po dvehletnem suženstvu. Vidim veselo, nasmejane obraze borcev, ko se po dolgem času spet objemajo z domačimi in solze sreče mater, ko vidijo svoje sinove spet doma, svoje sinove — osvoboditelje. Udeležujem se svečanih mitingov, ko se je veselost spet naselila v srca žalostnih ljudi. Vidim vesele fante in dekleta, ko s harmoniko svobodno korakajo po svobodnih cestah. Nekje zadaj vidim široki, mladostni nasmeh partizanskega pesnika — Karla Destovnika-Kačuh. In spet strokovnjaške pomenke partizanskih voditeljev pred zaplenjenimi tanki in kamioni: «To je sedaj naše, vse naše! Ni še dolgo tega, kar nismo imeli niti dovolj pušk, sedaj pa — tanki. Kar tanki!»

S Petkom stopiva na Primorsko in Notranjsko: ljudje so si oddahnili in so veselo pozdravili osvoboditelje. Stara mamica s črno ruto na glavi, nagubana in nasmejana, se objemlje z mladima partizankama. Morda je v vojni izgubila svojo otroke, morda

prav taki hčeri, toda sedaj sta to tudi njeni hčeri, vsi ti fantje so njeni fantje...

In nato mračni dnevi, dnevi bojev in preizkušenj. Grahovo, Grčarice, Turjak, nemška ofenziva, Stampetov most in Kočevje. In spet so partizani «doma», v svojih gozdovih, spet so tu dolgi pohodi in neprestani boji. Vojne še ni konec: še marsikaj bo treba storiti, še veliko krvi preliti, da bo domovina svobodna! In že je tu velika naloga — pohod na Štajersko, pohod bratstva in enotnosti!

Kolona, dolga kilometre, se vleče skozi ravan, mimo polj in zaselkov, mimo sovražnih postojank. Počitek v oddaljeni vasi. Utrujenji borci popadajo po tleh; tudi navaden močnik jim je težak, saj jim je vsej malo povrnil izgubljene moči. Potem pa se je kljub utrujenosti in bližini sovražnika razlegla vesela pesem, spremljana s harmoniko. In nato spet naprej, skozi vrbove in travnike, tja proti Savi in Štajerski. Blato, blato, ki utruja in zadržuje korak. Toda naprej, naprej, partizanskega koraka ne ustavi nobena stvar!

Na Štajerskem je poleg Nemcev pozdravil divizijo tudi sneg. Tu so se šele pričele težave. Živina je ginila od mraza in napora, ljudje niso. Morali so naprej, novim bojem, naporom in novim, lepšim časom naproti. V bojih so se redčile njihove vrste, ranjencev in ozebljih je bilo vedno več. Grobo napravljena nosila so do kosti žulila roke in izmučena ramena, tožil pa ni nihče, niti nosači niti ranjenci, ki so morali prestopati še hujše muke. In iznenada — strel! Sovražnik. Borci so se sami razvrstili na položaje, ne da bi čakali povelja. To jih je naučilo življenje, bolj kot vsaka druga šola. Ped za pedo so zavzemali in plačevali s krvjo zemljo okraj Save, bolj in bolj je bila njihova.

Vse to je beležil Petkov vedno pričujoči fotoaparati.

V topli izbi, pri obloženi mizi, je kaj hitro oživel pogovor, v katerem so se nizali spomini na dogodke pred 20 leti. Od leve proti desni: Vera Vošnjak, doma s Primorskega, ki živi zdaj v Ljubljani, polkovnik Jože Počkar, Ljubljčan, ki živi zdaj v Beogradu, in Darinka Amon, Ljubljčanica, ki živi tudi zdaj v Ljubljani, so bili pred 20 leti člani štaba Bračičeve brigade. Pomenek teče v Pušičevi domačiji v Bušnji vasi — (Z nedeljskega slavja ob obisku junakov XIV. divizije v Beli krajini)

Prepotreben je sklad za borce

6. februarja je bil občni zbor združenih organizacij ZB NOV I., II. in III. terena v Novem mestu. Ta organizacija bo odsljed štela nad 360 članov, vodil pa jo bo 11-članski odbor. Borčevska vprašanja bodo obravnavale in reševale tri komisije: komisija za borbene tradicije, komisija za skrb za borce in njihove družine ter komisija za pogrebe preminulih članov ZB.

Na občnem zboru so obravnavali zelo obširno in perečo problematiko. Med drugimi so ugotovili, da je 30 borcev še vedno brez stanovanj, čeprav je 20 med njimi takih, ki so redno zaposleni. Pri tem so omenili, da je vprašanje borcev dobro in spodbudno rešila »Krkca« s tem, da je vsem zaposlenim članom ZB zvišala osebne mesečne prejemke na 30.000 dinarjev. Seveda pa ta, žal osamljeni primer, ni bistveno pripomogel k splošnemu reševanju borčevskih težav. Vsako leto organizacije ZB ugotavljajo, da se njihovo članstvo redči, predvsem pa boleha za to in ono boleznijo. Medtem ko je bilo 1961

le 50 borcev v bolnišnicah, jih je bilo lani že 80. Podatek velja seveda za občino, vendar dovolj prepričljivo kaže, da se mora skrb za borce povečati. Omenili so, da bo morala občina slej ko prej ustanoviti sklad za borce, ki naj pripomore k smotrnejšemu odpravljanju gmočnih in drugih težav, ki jih morajo premagovati borci. Pereče vprašanje v nobenem primeru ne bo smelo mimo organov, ki so pristojni za reševanje. Rešitev narekuje predvsem dejstvo, da so borci kljub mnogim neresnim zadevam delavni in aktivni doma na vseh področjih družbenega in političnega življenja.

Precej tehtnih besed so v razpravi odmerili pogovoru o zgodovinskem gradivu, za katerega se še ni našlo pravnega mesta, na katerem bi se hranilo. V zvezi s tem so omenili, da je Dolenjski muzej pretesen, da bi lahko primerno razstavil obsežno gradivo. Stvar vse Dolenjske je, da reši tudi to vprašanje.

Ko so borci govorili o potrebi komisije za prenašanje

borbenih tradicij na mlajši rod, so menili, da bi bilo treba v tej smeri delati dosti nestrno. Poudarili so, naj bi komisija pomagala šolam, zgodovinarjem in drugim pri spoznavanju bližnje preteklosti, še posebno, kar zadeva rast ljudske oblasti v osvobodjeni Topliški dolini in Beli krajini. Ker letos praznujemo 20-letnico prvega zasedanja SNOS, je treba temu delu posvetiti še posebno pozornost.

Da prenese čim več borbenih tradicij in izkušenj na mlajši rod, mora ZB NOV sodelovati z vsemi družbenimi organizacijami in društvi. Posebno velja sodelovanje z Zvezo društev prijateljev mladine, TVD Partizan, Počitniško zvezo in drugimi.

Obsežne načrte, po katerih delo ne bo prelahko, bo novi odbor združenih organizacij ZB NOV na levem bregu v Novem mestu izpolnil ob sodelovanju vsakega člana. Prav tako bo poskrbel, da se bo članstvo tako kot doslej udeleževalo vseh pomembnih akcij za izgradnjo socializma. -mtr-

„NAŠ STATUT JE NAREJEN“

Uslužbenci trgovskega podjetja »Krka« o svojem statutu

Delovni kolektiv trgovskega podjetja KRKA Brežice je med prvimi v občini končal razpravo o svojem statutu. Osnutek so pričeli pripravljati v lanskem letu. Tov. Rožič, ki je sodeloval pri sestavljanju, je izjavil, da je bila to za komisijo težka naloga. Nihče tedaj ni vedel, kaj naj statut vsebuje. Član komisije tudi na seminarjih niso dobili glade tega konkretnih odgovorov. Šeasoma je postala zamisel jasnejša, vsebina točneje opredeljena in delo je zadovoljivo in razmeroma hitro napredovalo. Sestavljalci so sproti prebirali in študirali vse gradivo, ki je bilo

Rudi Deržić je povedal, da je bil statut v razpravi tri mesece, od druge polovice oktobra do 15. januarja. Člani kolektiva so ga obravnavali dvakrat. Bivševnih pripomb ni bilo. Tov. Deržić meni, da je za podjetje to osnovni akt, ki se ne bo kmalu menjal in ga zato nujno dopolnjujejo razni pravilniki. Ti so bolj konkretni in jih je lažje spreminjati.

Zdenka Jurkas, uslužbenka v upravi podjetja, statut dobro pozna. Sodelovala je v razpravi in se predvsem zanimala, kako je v njem zajeta zaščita žene. V zvezi s tem je predlagala dopolnitev, izhajajoč iz primera, ki so ga v podjetju že morali reševati.

Prodajalec Božo Verstovšek iz poslovalnice Izbira meni, da je bil statut dovolj dolgo v razpravi. Delavski svet ga je obravnaval na treh sejah, kolektiv pa so ga tolmáčili dvakrat. Razprava se je sukala predvsem okoli poglavij o delavskem samoupravljanju, o delovnih razmerah in o delitvi čistega dohodka. Na vprašanje, kako je v statutu zajeto izobraževanje članov kolektiva, je odgovoril, da zayzema to v statutu pomembno mesto. Podrobna določila glede strokovnega izpopolnjevanja, štipendiranja in šolanja kadrov bo vseboval poseben pravilnik, ki ga bo sprejel delavski svet podjetja. Podjetje ima za izobraževanje precej razumevanja in je že do zdaj finančno podprlo vse, ki so se kakorkoli strokovno izpopolnjevali.

Kristina Urek, 18-letna prodajalka v poslovalnici »Živila«, je bila navzoča na vseh sestankih kolektiva in je prisluščala razpravo o statutu. Pripomb nanj ni imela in ga tudi podrobno ne pozna. Z najvažnejšimi poglavji jo je seznanila poslovodkinja. V službi je zadovoljna, čeprav so jo lani trikrat premestili;

takšne so bile potrebe. K nagrajevanju nima pripomb.

Iz navedenih izjav sledi, da je kolektiv trgovskega podjetja KRKA posvetil statutu precej pozornosti in da ga večina članov dobro pozna. Novemu statutu so že prilagodili pravilnik o delitvi čistega dohodka in pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Pripraviti morajo še poslovniki delavskega sveta in upravne odbora, pravilnik o higijensko-tehnični varnosti, pravilnik o delovnih razmerjih in še nekatere druge. Statut podjetja bo obravnavala občinska skupščina na eni izmed prvih sej.

Jt.

V Orešju bodo gradili vodovod

Prebivalci Orešja na Bizeljskem so zbrali za gradnjo vodovoda za 1 milijon 700 tisoč dinarjev prostovoljnih prispevkov. Ko bo popustil mraz in skopnel sneg, se bodo lotili zemeljskih del. Tudi to bodo napravili prostovoljno. Finančno pomoč jim je obljubila občinska skupščina.

V Bušehi vasi želijo imeti vodovod

Prebivalci Bušehi vasi pri Cerkljah so pred nedavnimi izvolili odbor za ureditev vodovoda. Pitne vode nimajo niti v šoli niti v zasebnih hišah. Nosi jo iz 10 do 15 minut oddaljenega studenca. Najraje bi se priključili kar na cerkljanski vodovod, ker bi bilo to najbolj preprosto. Za katero možnost se bo treba odločiti, bodo povedali strokovnjaki, ki zdaj proučujejo dve varianti.

Cesna razsvetljava v Globokem

V Globokem so nabavili dve cestni svetilki in osvetlili prostor pred šolo in križiščem. Denar so prispevali krajevni odbor SZDL, trgovsko podjetje KRKA (Brežice), Rudnik Globoko in šola. Potrebno val bi še osem svetilk, da bi osvetlili cesto proti Bojsnemu in Dečnim selam. Akcijo je vodil krajevni odbor SZDL. Prav bi bilo, da bi mu s prispevki priskočili na pomoč vsi prebivalci.

Letos cesta Bizeljsko-Pišce

Na Bizeljskem je težko pričakovano dogotovitev načrtov za cesto proti Pišcam. Sprejeta je bila varianta čez Brezovico in Podgorje, ki je krajša in cenejša. Nekateri lastniki so že odstopili zemljišče za cesto in ne zahtevajo zanj nobenega plačila, nekateri pa hočejo imeti vse plačano. Prebivalci so se obvezali, da bodo pri gradnji pomagali s prostovoljnimi delom.

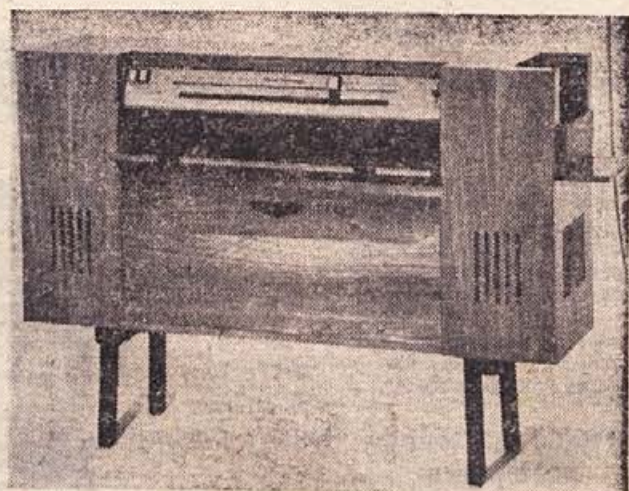
772.000 za ureditev zdravstvenega doma

V Cerkljah se pripravljajo na adaptacijo zdravstvenega doma. Za to namene so prebivalci zbrali 772.000 dinarjev samoprispevka. Del sredstev bo odstopil krajevni urad od vsote za komunalna dela, razliko pa bo krila občinska skupščina. Stroški adaptacije bodo znašali približno 3 milijone dinarjev. V zdravstveni dom bodo napeljali vodovod, uredili kopalnice in pročelje.

Mihalovčani so prejeli 100.000 din

Osem vasi v bližini Dobove ima svoje gasilsko društvo. V vsaki vasi je lep gasilski dom. Članstvo pa je precej delavno. Društvo v vasi Mihalovec bo letos zgradilo vodno cisterno, kjer bo dovolj vode ob požaru. Za gradnjo imajo na razpolago 100 tisoč din, ki so jih vaščani sami zaslužili. V dogovoru s krajevnim odborom so posipali vaške poti, in bodo za to delo prejeli 100 tisočakov. V vasi Sela pa se gasilsko društvo ne more zediniti za gradnjo, čeprav so sosednja društva obljubila pomoč. Če bi posnemali Mihalovčane, bi lahko tudi oni prišli do denarja, ki je potreben vsaj za začetek gradnje.

I. V.

Najnoviji proizvod podjetja ISKRA: domači glasbeni avtomat za predvajanje 50 plošč

Razpored zborov volivcev

za razpravo o družbenem planu občine Brežice

Jesenice na Dolenjskem 18. februarja ob 19. uri; Velika Dolina 16. februarja ob 7. uri; Catež 16. februarja ob 8. uri;

Sobenja vas 15. februarja ob 19. uri; Krška vas 17. februarja ob 19. uri;

Mrzlava vas 18. februarja ob 19. uri; Skopice 19. februarja ob 19. uri; Sromlje 16. februarja ob 9. uri; Cerklje 16. februarja ob 7. uri;

Bušeha vas 16. februarja ob 14. uri; Artiče 16. februarja ob 8. uri;

Dečna sela 17. februarja ob 15. uri; Bojsno 18. februarja ob 19. uri; Globoko 17. febr. ob 19. uri; Pišce 16. februarja ob 8. uri; Bizeljsko 16. februarja ob 8. uri;

Stara vas 17. februarja ob 19. uri; Orešje 18. februarja ob 19. uri; Župevec 16. februarja ob 15. uri; Kapele 16. februarja ob 8. uri; Do-

bova 16. februarja ob 8. uri.

Vrhnje 17. februarja ob 19. uri; Sela 15. februarja ob 19. uri; Mostec 18. februarja ob 19. uri; Bukošek 15. februarja ob 19. uri; Zakot 18. februarja ob 19. uri.

Sentlenart-Brezina 17. februarja ob 19. uri; Brežice-mesto 18. februarja ob 19. uri.

Matični urad Bizeljsko

Rojstev izven bolnišnice ni bilo. Poročili so se: Jakob Bercko, šofer iz Rogaske Slatine, in Ernestina Vebie, kuharica iz Sel pri Dobovi; Friderik Weiser, avtomobilist iz Kapel, in Marija Krošl, trg. pomočnica iz Stare vasi na Bizeljskem; Ivan Kozle, sadjar iz Leskova, in Olga Rajterič, učiteljica iz Senuš. Umrli so: Janez Kastner, poljedelec iz Orešja na Bizeljskem, 59; Neža Smrdelj, preuzilkarica iz Stare vasi, 96.

Matični urad Velika Loka

Rojstev izven porodnišnice v januarju ni bilo. Poročili so se: Viktor Oršič, delavec iz Ribnice, in Ivana Tomša, poljedelka iz Velike Doline; Jože Kavčič, uslužbenec iz Nove vasi pri Bregani, in Veronika Kvaruh, gospodinja iz Koritnega; Franc Kvaruh, telefonist iz Koritnega, in Antonija Bogovič iz Laz; Alojz Zdrilj, poljedelec iz Cirknika, in Marija Baskovič, kmetovalka iz Boršta; Franc Budič, delavec iz Obrežja, in Marija Korjicki, šivilja iz Jesenic na Dolenjskem; Vencislav Srbčič, stekloplatač, in Jozefa Pišec, uslužbenka, oba iz Rogaske Slatine; Stjepan Matjašič, delavec iz Bregane, in Marija Mohorčič, poljedelka iz Breganskega sela. Umrli je: Janez Lazanski, kmetovalec iz Laz, 75.

Matični urad Pišce

Rojstev izven porodnišnice v januarju ni bilo. Poročili so se: Jožef Pučko, inženir iz Cerkevjanja, in Ana Osojnik, pletilja iz Bojsnega; Albin Cernelič, delavec iz Dečnih sel, in Bernarda Zidarčič, poljedelka iz Globokega; Franc Zivc, avtomobilist, in Marija Vučjak, gospodinja, oba iz Globokega; Jože Ogorevc, elektromonter, in Angela Skof, delavka, oba iz Pišec; Franc Kovačič, profesor iz Ptuja, in Božena Zorič, učiteljica iz Globokega; Adolf Maček, učitelj iz Marija Reke, in Breda Zorič, učiteljica iz Pišec; Anton Postržin, delavec, in Erika Kostevc, delavka, oba iz Podgorja pri Pišcam. Umrli sta: Rozalija Ogorevc, gospodinja iz Pavlove vasi, 80; Marija Živič, kmetovalka iz Pišec, 67.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Ljudmila Zagmajster iz Brežic — Ireno, Ana Jurkas iz Dobove — Ido, Rozalija Lipar iz Blatnega — Aleksandra, Jozefa Stopar iz Konjskega — Jožico, Terezija Tomše iz Crna — Franca, Terezija Kulčič iz Grčevo vasi — Darinka, Ana Postržin iz Blatnega — Jožico, Milka Minčič iz Brežic — Suzano, Ivanka Kos iz Zdol — Metko, Marija Račič iz Hraštja — Jozeta, Terezija Kosač iz Vel. Malenc — Franca, Marija Jeršič iz Brežic — Silvestra, Veronika Zakšek iz Pokleka — Alojza, Marija Istenič iz Vidma-Krškega — Armanda.

BREŽIŠKE KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Franc Blatnik, sin upokojenca iz Preradola, se je poparil v vrelim čajem po desni roki in nogi; Marlin Božič, tesar iz Leskova, je padel in si poškodoval koleno; Franc Kozinec, delavec s Senovega, si je pri delu poškodoval obe nogi; Jože Kovač, sin posestnika iz Gor. Impolje, si je na cirkularni poškodoval desno nogo; Alojz Pavlič, delavec iz Trnovca, se je opeknil z bencinom po obeh nogah; Franc Pavlovič, kjučavničar iz Brvi, je padel s kolešom in si poškodoval levo nogo; Janez Znidaršič, upokojenec iz Leskova, se je v vrtjakom uselal v desno nogo.

BREŽIŠKE VESTI

objavljeno o statutih. Udeleževali pa so se tudi raznih posvetovanj in seminarjev in tako vsestransko poglobljali svoje znanje.

Poslovodja v Postrežbi tov.

Ta teden v Brežicah

Nova klavnica v Brežicah dobiva končno podobo. Objekt je že urejen, le prostor pred njim je potreben še nekaj opravil. Tako smo dobili še en objekt, ki bo skrbel za redno oskrbovanje potrošnikov z mesom. Prenovljena zgradba je polepšala ta del mesta, vendar se Brežičani sprašujejo, če bo z novim objektom izgubil smrad, ki je do sedaj kvaril ozračje.

Na Cesti prvih borcev 66 smo dobili nov trgovski lokal, ki ga je uredilo podjetje Obrtnik iz Ljubljane za prodajo svojih proizvodov. Novi lokal je še oplešal našo glavno ulico.

Požrtvovalna likovna vzgoja v Cerkljah in Brežicah

Za uspešno tekmovanje izdelkov na tujih in domačih tržiščih sta enako pomembni kakovost tvarine in dovršenost oblike. Predmet nekoliko boljše kakovosti, a slabe oblike bo izgubil kupca, če z njim tekmuje predmet istega namena, ki je dovršene, smiselne oblike... Pisanim, kot da so s travnika, rožicam na barkantih je prav tako odzvonilo kot slikam »jagrov s federpušic«... Za uspešnost katerekoli gospodarske panoge, tujskega prometa pa še posebno, je glavnega pomena splošen dober okus, smisel za obliko in slog.

Dva skromna, tiha, mlada predmetna učitelja, tovariš Mirko Bogovič v Cerkljah ob Krki in tovariš Vlado Cedilnik v Brežicah, požrtvovalno vzgajata otroke v takem smislu. Njunji učenci bodo ljudje s poslušom za likovnost; bodo proizvajalci tako oblikovanega blaga, čevljev, pohištva, strojev, ki bodo, kar se tiče oblike, uspešno tekmovali z izdelki iz drugih držav.

Oba tovariša s svojim delom neposredno pravilno sodelujeta v gospodarstvu lepše bodočnosti. Sedanjost bi jih morala včasih še posebej nagraditi, saj često nagradi tega ali onega, ki ni opravil tako pomembnega dela pravilno.

Razgibanost mladih športnikov v Pišecah

Na osnovni šoli v Pišecah imajo učenci športno društvo, ki vse leto zelo pridno dela. Pozimi se učenci navdušujejo za smučanje. Letošnje polletne počitnice so ta šport pridno vadili na snegu.

— Solarji v Pišecah se zanimajo tudi za namizni tenis. Igralcem tenisa je bil to leto še posebej naklonjen dedek Mraz. Prinesel jim je novo teniško mizo.

— Sahisti so igrali za prvenstvo šole. Učenci tekmujejo v moški in ženski ekipi.

— Tudi strelski šport je pri mladih Pišecanah priljubljen. V streljanju pridno vadijo.

— Spomladi in jeseni tekmujejo v malem rokometu in malem nogometu. Blizajočo se pomladansko sezono že težko pričakujejo.

SPODNJE

Fran Stiplovšek: MLADINSKA DELOVNA AKCIJA ŠAMAC-SARAJEVO (1947)

Delovni program, pogoj za načrtnejše delo

Občinska skupščina Sevnica je na ponedeljkovi seji sprejela okvirni program dela za tekoče leto. Njeno delo se bo odslej razvijalo bolj načrtno. Odborniki bodo že vnaprej seznanjeni z nalogami skupščine in imeli bodo več časa za študij posameznih problemov. Priprave za seje bodo prav gotovo temeljitejše, kot so bile sedaj. V februarju in marcu bo na dnevnem redu razprava o proračunu in družbenem planu za letošnje leto, analiza o kadrih v delovnih organizacijah in zavodih, spremembi statuta občine, potrditev zaključnega računa in proračuna za 1963. leto in pretres ter soglasje k finančnim načrtom posameznih skladov.

V razpravi o sedemletnem programu razvoja šolstva v občini Sevnica so odborniki občinske skupščine opozorili na ne-rešen stanovanjski prob-

lem. Delno je za stanovanja poskrbljeno le v Sevnici, v ostalih krajih občine pa večina učiteljev nima primernih stanovanj. V Szentjanžu se prav zaradi tega učitelji stalno menjajo, pa tudi predmetnih učiteljev ni moč dobiti. Program šolstva je skupščina sprejela in tudi k reorganizaciji šolske mreže ni bilo posebnih

SEVNIŠKI VESTNIK

pripomb. Osnovna naloga skupščine je pravočasna ureditev cest in nabava avtobusa za prevažanje otrok. V zvezi s strokovno zasedbo učnih mest so pripomnili, da je treba zbrati podatke o tem, kakšne vrste predmetnih učiteljev manjka, in študirati le kandidate za tiste predmete, ki jih zdaj poučujejo nestrokovnjaki.

Na dnevnem redu je bila tudi razprava in sklepanje o občinskih dokladah na dohodke iz kmetijstva, obrti, premoženja, prometa in dohodka od dobitkov Jugoslovanske loterije in Lota v letu 1964. Za odmero občinskih doklad iz kmetijstva so določeni trije razredi — drugi, tretji in četrti. Prvega razreda torej letos ni. Olajšave so predvidene predvsem za kmete v višinskih predelih, za katere naj bi bila višina obdavčitve letos bolj sprejemljiva in vsaj nekoliko spodbudna. Odbornik Cimperšek je v razpravi omenil zanimivo ugotovitev o drobljenju kmečkih posestev, ki ga podpira progresivno obdavčenje. Ta pojav bi bilo po njegovem mnenju treba proučiti in določiti neki minimum zemljiške površine, ki ga mora imeti posestnik, če hoče biti še kmet. Problem je verjetno značilen tudi za druge predele in ga bo morala reševati širša družbenopolitična skupnost.

Ko kmetijski zadrugi v občini odkupujeta zemljišča od zasebnih kmetov, se dogaja, da se stari in za delo nesposobni lastniki po oddaji posestva nimajo s čim preživljati. Nujno potrebno je bilo ustanoviti sklad za preživninsko varstvo kmetov, v katerega bi kmetijska zadruga in gozdno gospodarstvo vplačala kupnino za oddana zemljišča in vrednost stoječega lesa v gozdovih. V sklad bi se ste-

kal tudi del občinskih doklad, del zakupnin zemljišč v družbeni lasti, sredstva za socialno varstvo za kritje razlike med ekonomsko in zajamčeno življinno, obresti od naloženih sredstev sklada, dotacije, darila in drugi dohodki. Za odlok so glasovali vsi odborniki.

Na seji je bil sprejet tudi odlok o ustanovitvi sklada za varstvo in dejavnost borcev NOB. Namen sklada je zbiranje sredstev za pomoč socialno ogroženim borcem, študijske podpore njihovim otrokom in otrokom žrtv fašističnega nasilja, zdravljenje zdravstveno nezavarovanih borcev in spomeniško varstvo. Skladom upravlja upravni odbor. V omenjeni sklad se bodo stekale dotacije občinskega proračuna, prispevki delovnih organizacij, prispevki družbenih organizacij in razna darila. Jt

Fran Stiplovšek: MLADINSKA DELOVNA AKCIJA ŠAMAC-SARAJEVO (1947)

Umrla je Berkova mama

Te dni je za vedno zaspala 85-letna Berkova mama iz Gabrijel, ki so jo poznali mnogi Slovenci doma in na tujem. Ze v otroški dobi je morala s starši v tujino, kjer je njen oče našel kruha za preživljanje družine. Kot mlado dekle slovenskih staršev si je v tujini izbrala za moža Slovenca. Z njim si je kasneje v Gabrijelah postavila dom. Preživela je dve vojni vihuri, med zadnjo vojno pa je dajala pogum

in pomoč vsem našim borcem, ki so se zatekali k njej. Ispolnila se ji je vroča želja, da bi umrla doma in da bi bila pokopana v domači zemlji. Vsi, ki smo jo poznali, pa jo bomo ohranili v lepem spominu, saj je bila ena izmed žensk, ki tudi v najtežjih trenutkih niso klonile in so imele v najhujših vojnih časih vedno dobro besedo in kos kruha za človeka v stiski. AK

Samo še občani morajo reči svoje

V Sevnici napovedujejo javno razpravo o statutu po 20. februarju. Osnutek še ni v javnosti. Člana statutarne komisije Ignac Vintar in Janko Pibernik v naslednjih vrsticah odgovorjata na vprašanje, kako napreduje temeljna lista občine in kako le-ta obravnava nadaljnji družbeni razvoj sevnške družbenopolitične skupnosti. Povedala sta, da je priprava statuta v zaključni fazi. Zbori volivcev ga bodo dobili v pretres v zadnji tretjini tega meseca. O osnutku je te dni pravljala razširjena komisija, v kateri so sodelovali predstavniki občinskih družbenopolitičnih organizacij. V statutu smo posvetili posebno pozornost načelu javnosti in obveščanju občanov. Izvlečke sej občinske skupščine, splošnih predpisov in izvlečke poročil občinske

skupščine in njenih organov bo treba objavljati v lokalnem časopisu. Razni odloki, odredbe, odločbe in sporocila pa morajo biti objavljeni na oglašnih deskah ali na kak drug krajno običajen način. Statut torej zagotavlja izredno dobro obveščenost občanov o delu občinske skupščine.

Važno poglavje v statutu je usmerjanje družbene in gospodarskega razvoja. Vendar pripominjam, da statut le nakazuje razvoj, ki ga občina usmerja, ne pa odreja. To vlogo opravlja občinska skupščina s pomočjo dolgoročnih, srednjeročnih in kratkoročnih planov, v urbanističnem programom, ureditvenimi in drugimi načrti ter z različnimi predpisi.

Z družbenim planom usmerja občinska skupščina zlasti razvoj gospodarstva in drugih področij družbenega življenja, predvsem razvoj industrije, obrti, kmetijstva, trgovine, stanovanjske izgradnje in dejavnosti družbenega standarda. Vse te dejavnosti morajo biti v skladu z razvojno smerjo širših družbenopolitičnih skupnosti — okraja, republike in federacije. Družbeni plan razporeja v okviru delitve družbenega proiz-

voda sredstva, ki pripadajo občini za kritje njenih potreb. V statutu je poudarjeno, da temelji občinski družbeni plan na gospodarskih planih delovnih organizacij. Ti plani izhajajo iz načela, da je osnova za naraščanje osebne potrošnje nenehna rast produktivnosti dela. Storitnost naj bo pogoj za večanje osebnih dohodkov. V statutu je predvideno, da mora biti občinski družbeni plan pripravljen do konca novembra za naslednje plansko obdobje. Tako bodo lahko zbori volivcev opravljeni do novega leta. Posebej je poudarjeno, da mora občinska skupščina pismeno navesti razloge, zaradi katerih morebitnih pripomb občanov k družbenemu planu ni upoštevala.

V statutu občine Sevnica bo te dni dokončno obdelano poglavje o odnosih oziroma sodelovanju med občinsko skupščino in gospodarskimi organizacijami. Tudi glede krajevnih skupnosti statutarna komisija še ni enotnega mnenja. Tu gre predvsem za število krajevnih skupnosti v občini. Vse te probleme bo komisija skušala rešiti čimprej, dokončno besedo pa bodo izrekli občani. Jt

Proizvodna obrt med prvimi

V družbenem planu za 1964. leto bo imela največji delež pri povečanju obsega proizvodnje proizvodne obrti. V tej panogi je predvideno povečanje za 46 odstotkov, kar gre pretežno na račun povečanja proizvodnje v konfekciji Jutrancja ter v Mizarski produktivni zadrugi, kjer bodo v proizvodni proces vključene vse zmogljivosti, zgrajene 1963.

V ostalih terciarnih dejavnostih Sevnici ne računajo z bistvenimi spremembami. Zmogljivosti bodo približno takšne, kot so bile do sedaj. Povečanje bo predvsem odraz boljše organizacije dela, izkoriščanja notranjih rezerv in boljše uslug. Tako računajo, da se bo družbeni proizvod v gostinstvu povečal za 10,5 odstotka, v trgovini pa za 9,6 odstotka.

V industrijski proizvodnji bo povečanje spričo nekaterih sprememb in težav, ki nastajajo v lesni stroki, le 5-odstotno. Industrijska podjetja v Sevnici so Jugotanih, Kopitar-

na, Konfekcija Lisca, obrat Metalne v Krmelju in obrat Kremenca (Novo mesto).

Kmetijci računajo s povečanjem v vseh strokah, razen v sadjarstvu in vinogradništvu, to pa predvsem zaradi izmenične rodnosti. Med najvažnejšimi nalogami kmetijstva v tem letu je še nadaljnje razvijanje družbenih obratov kmetijske zadruge, urevanje agrotehničnih ukrepov, zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč ter dobra organizacija odkupne službe. Da bi se vsi ti načrti uresničili in da bi si kmetijstvo ustvarilo močne gospodarske temelje, so za to leto predvidene precejšnje investicijske naložbe.

Kmetijska zadruga Sevnica bo obnovila 50 ha nasadov jablan v Čanju, urenila 10 ha nasadov črnega ribeza na Studencu in Razborju v pogodbenem sodelovanju ter nakupila 81 ha obdelovalnih zemljišč. V načrtu ima še pravico zemljišč za 50 ha

sadnih plantaž v Čanju in obnovu 20 ha hmeljišč v Loki in Kompolju. Nabavila bo tudi precej opreme in začela z gradnjo stanovanj. Za vse to je predvideno 315 milijonov 800 tisoč dinarjev.

Kmetijska zadruga Tržišče-Sentjanž namerava graditi hleve za 400 pitalnih goved, obnoviti 3 hektare vinogradov na Malkovcu, 10 ha nasadov črnega ribeza ter odkupiti 80 ha obdelovalnih zemljišč. Planirana investicijska sredstva znašajo 172 milijonov. Skupne naložbe v kmetijstvo znašajo 488 milijonov dinarjev. Tolikšna vsota zagotavlja napredek v tej panogi, ki se brez večjih vlaganj ne bi mogla razviti. Jt

DOLENJSKI LIST v vsako hišo Bele krajine, Spod. Posavja in Dolenjske!

50 novih gradenj, 166 adaptacij, stolpnica, nov most

V sevnški občini je bila gradbena dejavnost v minulnem letu dokaj živahna, pa tudi letos ne bo veliko manjša. Domala povsod kipijo kvadrati nove stavbe ali pa gradbinci preurejajo stare. Sprehod po gradbiščih torej ne bo škodil, koliko je bilo dograjenega in kaj bomo še gradili, pa nam bo pripovedoval dill, pa nam bo pripovedoval tovariš Možic, referent za gradnjo pri občinski skupščini Sevnica.

Da bo pogovor razumljivši, bo najbolje, če gradnje razdelimo v stanovanjske, v preurejanje in dograditve starih stavb in v gradnjo gospodarskih objektov.

V občini je več industrijskih podjetij. Veliko število

delavcev in delavk se na delo vozijo. Zlasti primanjkuje samskih stanovanj. Iz oddaljenih krajev prihajajo na delo na primer v Lisca in v Jutrancjo, pa tudi v Krmelju ni nič boljše. Morda bi si še marsikak zasebnik zgradil stanovanje, pa tega žal ne more, ker urbanistični program, ki bo določil področja za gradnje, še ni sprejet.

Družbeni sektor je v minulnem letu začel graditi 8 stavb. Pet je že dograjenih, tri pa še gradijo. Med slednjimi je nova šola v Sevnici, ki je bila lani dograjena do strehe. Če upoštevamo veliko pomanjkanje šolskega prostora, je dograditev šole za vse prebivalce velikega pome-

na. Pri Boštanjju gradijo združne hleve. Zasebniki preurejajo 166 in gradijo na novo 42 stavb.

V načrtu je gradnja novega mostu čez Savo. V zvezi s tem se bo še letos začelo asfaltiranje ceste drugega reda od Zidanega mosta proti Vidmu-Krškem. Na območju sevnške občine, torej od Vrhovega do Blance, bo pričela z modernizacijo naša občina, na odseku od Rimskih Toplic do Vrhovega občina Laško, občina Videm-Krško pa na odseku od Blance do Vidma-Krškega. Ta modernizacija je nadvse potrebna, ker je promet vedno večji, cesta pa preozka in nevarna.

Letos bomo gradili 20-stanovanjski stolpič v Sevnici.

Delovne organizacije se razvijajo in potrebujejo večje delovne prostore. Gradili bomo pri Konfekciji Lisca, pa tudi Jutrancja je zelo na tistem, ker se je v njej zaposlilo mnogo žena, dosedanji prostori pa so že premajhni in neprimerni. Jutrancja bo gradila novo stavbo, Elektro Videm-Krško pa za svojo izpostavo v Sevnici garažo. Kopitarna bo začela graditi novo sušilnico za sušenje kopit. Gradbeni načrti, ki smo jih razgrnili, so obsežni in spodbudni. Ko bodo vse našete stavbe zgrajene, se bodo v mnogih kolektivih izboljšali delovni pogoji, povečala se bo proizvodnja, pa tudi stanovanja bodo delovnim ljudem prišla prav. S. Skočir

O delu loških gasilcev

Preteklo nedeljo je bil v Loki občni zbor PGD, ki se ga je udeležilo lepo število članov. Društvo je bilo v preteklem obdobju delavno, uletna pa je lepo proslavilo 80. letnico obstoja.

Po poročilih se je razvila kar živahna razprava. Posamezniki so načelniki razne probleme: prazne požarne bazine v Loki, pomladitev kadr, vežbanje desetine pionirjev itd.

K besedi se je oglasil tudi tajnik občinske gasilske zveze Sevnica ter poročal o gasilskem kongresu v Ljubljani, ki pomeni prelomnico v delu gasilcev. Gasilsko delo bo v bodoče bolj enotno, tako bodo imeli prostovoljni in poklicni gasilci iste dolžnosti in pravice. Ob koncu je bilo sprejetih še nekaj sklepov, ki nakazujejo pot bodočemu de-

lu loških gasilcev. Želimo jim čimveč uspeha! S. SK.

Matični urad Videm-Krško

Izven notnišnice so bili rojeni trije dečki. Poročili so se: Viljem Lavrenčič, vodovodni instalater, in Antonija Urbanica, frizerska pomočnica, oba iz Vidma-Krškega; Janez Planinc, tehnik iz Anoveca, in Marija Kučič, delavka iz Gore; Branko Cvetanovski, vodnik JLA, in Desanka Kerin, učiteljica, oba iz Vidma-Krškega; Janez Černoga, trg. pomočnik, in Milena Zajber, učiteljica, oba iz Zdol; Ivan Ban, osebni upokojenec iz Brestanice, in Julijana Naraglav, posestnica iz Kremenca.

Umrla so: Angela Krulj, gospodinja iz Vidma-Krškega, 57; Alojzija Berk, gospodinja iz Gabrijel, 81; Marinka Glas, otrok iz Vidma-Krškega, 1 leto; Ludvik Koritnik, upokojenec iz Bučera, 68; Karolina Belce, preužitkarica iz Zdol, 80; Marija Špiler, gospodinja iz Starega grada, 80.

POSAVJE

Poštni kolektivi poklanjajo Črnomlju ATC

Direktorica PTT podjetja Novo mesto in podpredsednica republiške skupščine Dragica Rome pripoveduje o ATC centrali v Črnomlju in o naporih za avtomatizacijo telefonije na Dolenjskem

— 20 obletnico vstaje jugoslovanskih narodov smo 19. in 20. avgusta proslavili v Črnomlju z doslej največjim zborom PTT kolektivov Slovenije. Takrat smo izročili namenu novo pošto poslopje v Črnomlju. Letos, za 20. obletnico prvega zasedanja

spomenike kurirjem padlim v Sloveniji.

Ko odpiramo in izročamo namenu novo ATC v Črnomlju, je pač primerno povedati kaj več o razvoju PTT službe na našem področju. Razveseljivo je, da se prvi uspehi, ki so posledica decentralizacije te službe, že kažejo. PTT podjetje v Novem mestu je ob ustanovitvi stalo pred težavno nalogo, kako uskladiti svojo dejavnost z razvojem in težnjami po modernizaciji. Del našega programa je že uresničen.

1961 leta smo izročili namenu novo pošto poslopje v Novem mestu, 1962. pa je že bila v isti stavbi dana v uporabo prva ATC na Dolenjskem, ki bo kmalu kot glavna centrala povezovala vse vozne in končne ATC. V letu 1962 smo uredili novo kabelsko omrežje v Novem mestu, še letos pa bo po vseh predvidevanjih stekla nova avtomatska telefonska centrala, ki bo povezovala vse službene in naročniške teleprinterje z ostalimi. Največ preglavic

je zaradi nezadostnih krajevnih zvez z Ljubljano in Zagrebom, ki bodo v jeseni predvidoma odstranjene z vključitvijo visokofrekvenčnih sistemov na koaksialni kabel.

V Črnomlju je bilo 1961. leta izročeno namenu prvo po vojni zgrajeno pošto poslopje na Dolenjskem, lani je bilo preurejeno krajevno telefonsko omrežje, 18. februarja 1964 pa bo dana v promet 200-številčna ATC, za katero bodo prispevali sred-

hkrati s tem pa so bile pojačane medkrajevne zveze s Črnomljem, tako da bo po otvoritvi ATC v Črnomlju lahko tudi Metlika v sklopu avtomatske telefonske mrežne skupine. Tudi v Sevnici bo v preurejenih prostorih 15. februarja dana v promet 100-številčna ATC ter izboljšane medkrajevne zveze do Krškega. V Krškem bomo predvidoma še letos preselili pošto v nove prostore na Vidmu in montirali 300-številčno ATC, ki bo kot vozna centrala povezovala ATC Sevnica in Brežice.

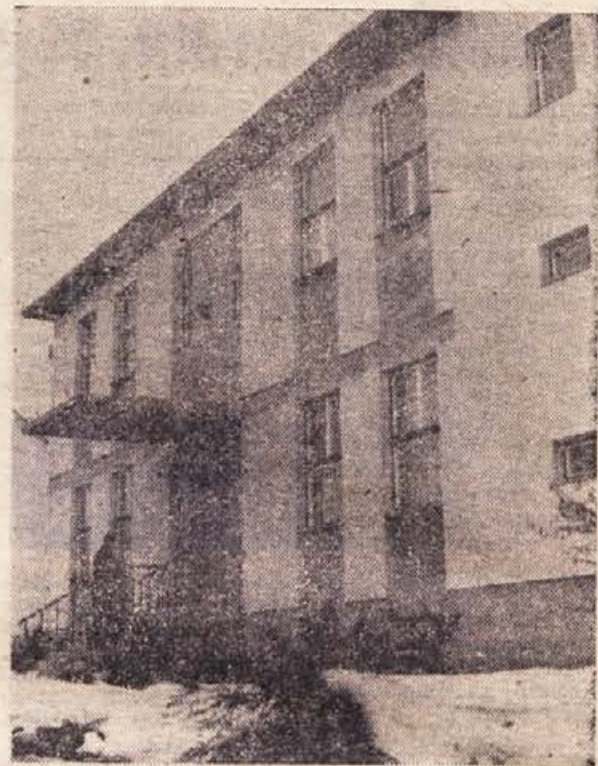
Preurejamo in gradimo tudi krajevno omrežje v Krškem, medkrajevna povezava pa bo zadovoljivo urejena, ko bo dan v promet koaksialni kabel, na katerem bo vključen 20-kanalski sistem.

V Brežicah se bo letos pošta preselila v sodobne prostore, konec leta pa bo montirana 300-številčna ATC. Tudi tam je deloma že preurejeno krajevno telefonsko omrežje. Razen naštetega bomo tudi v Trebnjem in Otočcu selili pošte v nove prostore. Predvidoma bo še letos dana v promet 80-številčna ATC v Trebnjem in 60-številčna ATC na Mirni. Obe bosta imeli sodobno povezavo do glavne centrale v Novem mestu. Tudi v Semiču se dogovarjamo za nove poštne prostore in za montažo 60-številčne ATC, prav tako pa v Šentjerneju, Mokronogu in Brestanici.

V vsa naštetata dela za avtomatizacijo telefonije na Dolenjskem smo doslej vložili 394 milijonov dinarjev. Sodobni PTT promet je vedno bolj nujna zahteva hitrega razvoja. Zato smo z načrti pohiteli in se trudili ne le uvajati ATC, ampak smo hkrati s tem izboljševali tudi medkrajevne telefonske zveze. Že takrat smo dobro vedeli, da bo avtomatizacija telefonije zahtevala povečane zveze med vozelnimi centralami in Metliko ter Črnomljem.

Zavod za avtomatizacijo nam je zaradi trenutnega pomanjkanja visokofrekvenčnih sistemov dal z razumevanjem v uporabo 5-kanalno visokofrekvenčno napravo za Črnomelj — Novo mesto.

Z veseljem lahko ugotovimo, da se je v naporih

Avtomatska telefonska centrala bo v novi pošti, ki so jo odprli 1961.

za avtomatizacijo telefonije na Dolenjskem okrepilo tudi medobčinsko sodelovanje. Uresničitev programa, o katerem sem govorila, so omogočile občine in gospodarske organizacije, ki so to pomembno akcijo podprle in doslej prispevale 129 milijonov dinarjev. Ob koncu je

treba izreči priznanje kolektivu montažne grupe Iskre ter monterjem in mehanikom PTT podjetja Novo mesto, ki so z velikim trudom in nemajhnimi naporii do tega roka usposobili ATC v Črnomlju, da jo lahko za 20-obletnico SNOS poklonimo Bell krajini.

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

SNOS, izpolnjujemo obljubo ki smo jo dali takrat: da bomo namesto spomenika kurirjem in vezistom dali Beli krajini avtomatsko telefonsko centralo. Naj mi bo dovoljeno ob tej priložnosti izreči iskrene čestitke vsem občanom črnomaljske komunne. Z njimi praznujemo tudi mi, kolektivi PTT, saj bomo ob tej priložnosti izdali posebno številko PTT zbornika, posvečeno podvigom kurirjev in vezistov v NOB, hkrati pa bomo položili vence na vse

stava vsi kolektivi PTT iz Slovenije namesto spomenika kurirjem in vezistom, padlim v NOV. Istočasno bo montirana sodobna visokofrekvenčna telefonska povezava z Novim mestom in s tem omogočena prva avtomatska telefonska mrežna skupina na Dolenjskem.

V Metliki je bila v decembru 1963 dana v promet 60-številčna ATC,

Brez prostorov in mladine ne bo šlo

Občinski odbor SZDL Metlika je sklical posvet o stanju telesne kulture v občini in nalogah, ki jih naj opravi v bodoče. Posveta so se udeležili predstavniki mladinskih organizacij oz. aktivov v delovnih kolektivih in predstavniki društev ter političnih organizacij. Spričo sedanjega stanja telesne kulture je bilo nujno storiti nekatere ukrepe, da se nevdružno stanje izboljša. Posvet je obravnaval tri točke: šolsko telesno vzgojo, delo društev in organizacij ter rekreacijsko dejavnost v delovnih kolektivih. Predsed-

nik Občinske zveze za telesno kulturo Metlika je seznanil prisotne z dosedanjim delom, pomanjkljivostmi in napakami. Na splošno je bilo ugotovljeno, da ima šolska telesna vzgoja premalo podpore od družbe, saj ji niso zajamčeni niti najosnovnejši vadbeni pogoji, da kar: in njih strokovnost še zdaleč ne ustrezajo potrebam. Tudi finančna sredstva za šolsko telesno vzgojo niso zadovoljiva.

Delo v društvih iz dneva v dan upada. Večino članstva tvorijo le šolska in dijaška mladina. Mladincev in čla-

nov iz delovnih vrst v teh organizacijah, razen v ribiški in strelski družini, sploh ni. Nadalje je posvetovanje pokazalo, da se društva bore z nepremostljivimi težavami. V Gradcu je TVD »Partizane« razformiran, kegljači Novoteksa — obr. II bodo šli

METLIŠKI TEDNIK

kegljat v Gradec, strelci nimajo prostora za vadbo.

Rekreacijski šport v delovnih kolektivih ne bo mogel zaživeti, dokler ne bodo rešeni problemi rekvizitov, prostorov in kadra. Prisotni so bili mnenja, naj se zgradi primeren športni dom, ki bi nudil pogoje za delo in bi povezoval posamezne dejavnosti. Resno bo potrebno tudi o tem problemu razmišljati in poiskati ustrezne poti za rešitev. Telesna kultura bo morala zajeti širši krog pri delavskih in političnih organizacijah ter pri vodstvenih organih. Mladinske organizacije bodo v delovnih kolektivih sprožile ta vprašanja in skušale začeti z delom. Seveda bodo morale dobiti potrebno materialno in finančno pomoč.

L.

V Metliki smo nabrali

Metlika je dobila radiomehanično delavnico. Zdi se, da bo treba več vlačiti radioaparatur v Novo mesto, Ljubljano ali v Karlovac, ker je obrtnik pri roki.

Z otvoritvijo metliške pekarne gre zelo počasi. Dolgo časa že obljubljajo, da bomo le imeli dovolj kruha in pečiva, vendar ni videti, da bi se stanje v bližnji prihodnosti popravilo.

Občinska komisija za varnost prometa je na svoji seji sklenila, da izvede od 10. do 14. februarja kratek tečaj o cestnoprometnih predpisih

za voznike amaterje in poklicne voznike, ki so že pred vrsto let opravili izpite. Namen je, da se osveži znanje in dopolni z novjšimi predpisi

AMD Črnomelj namerava izvesti v Metliki v spomladanskih mesecih tečaj za voznike amaterje. Kandidatov za tečaj je iz dneva v dan več.

L.

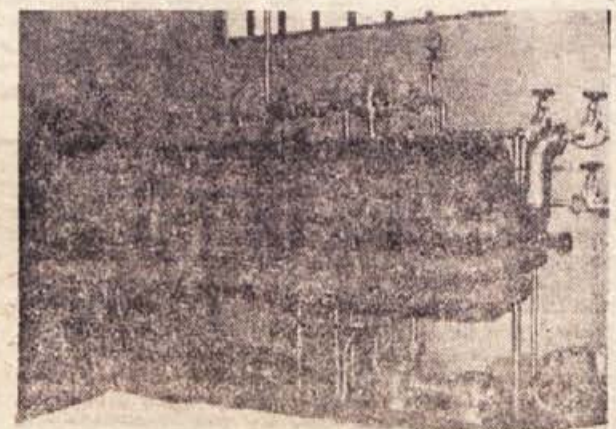
Razveselite znance in prijatelje z DOLENJSKIM LISTOM!

Matični urad Metlika

V januarju sta bili rojeni izven občinskega območja 2 dečka.

Poročili so se: Frano Majcen, šofer iz Dola pri Hrustniku, in Ana Simončič, delavka iz Dolnje Lokvice; Martin Kostelec, poljedelec iz Radovič, in Marija Fir, poljedelka iz Sel pri Jugorju; Jožef Jančič, učitelj iz Ljubljane, in Marija Slanc, učiteljica iz Adlešičev, Anton Dragovan, uslužbenec iz Kanjarice, in Bernarda Judnič, uslužbenka iz Praproti pri Semiču; Jožef Gornik, poljedelec iz Grabrova, in Ana Krašovec, delavka iz Berek vasi; Jožef Bajuk, plekar iz Čurli, in Jožeta Jeriček, platilja iz Metlike; Alojzij Avguštinčič, mesarski pomočnik iz Kopa pri Semiču, in Sonja Skala, delavka iz Mladice.

Umrla so: Antonija Obravnjav, gospodinja iz Metlike, 82; Janes Jamšek, posestnik iz Krašnjega vrha, 53; Jože Gršič, posestnik iz Bojanje vasi, 61; Ana Ambrožič, gospodinja iz Berek vasi, 61.

Termofiksirni stroji v Beti šteje med strojno opremo, s katero so zaključili prvo stopnjo rekonstrukcije. Tudi ta stroji bo rešil kolektiv mnogih težav, katerim so bili podvrženi doslej

Kdaj bodo vsa grobišča urejena?

Kmalu bo minilo dvajset let od osvoboditve, veliko partizanskih grobov pa je še neurejenih in brez obeležja. Razumljivo je, da smo nekaj let po vojni v prvi vrsti obnavljali požgane domove in

tovarne, da pa v dvajsetih letih nismo mogli tega storiti, ni opravičila.

Ce pogledamo mrliške knjige ali zapiske grobarjev, zasledimo še marsikaj »NN partizan, star 20 let, padel marca 1943 tam in tam«. Se te stvari res ne bi dale urediti? Krajevna organizacija ZB Semič je pred nekaj dnevi slučajno zvedela, da je v Brezovi rebri pri Semiču pokopan partizan Lojze Lušin, rojen 8. novembra 1923, ki je padel v boju pri Malinah (na malenskem pesku!) dne 19. marca 1943, njegov oče pa že vsa leta po osvoboditvi išče sinov grob. Ob tej priložnosti je padel še neki drug partizan, star 18 let, za njegovo ime pa se ne ve, niti se ne nihče potrdil, da bi ga izvedel. Koliko je še takih NN pokopanih po raznih krajih?

Za to stanje ni nobenega opravičila, zaradi tega bi bilo nujno v občinskih proračunih zagotoviti vsaj nekaj sredstev za ureditev teh stvari. Občinski odbori ZB bi morali sistematično razčistiti imena padlih, da bi vsaj

F. D.

za 20. obletnico osvoboditve res vsa grobišča dostojno uredili.

FRANC DERGANČ

Matični urad Črnomelj

V januarju sta bila izven občinske rojena 2 dečka.

Poročili so se: Janes Suštar, delavec iz Gornje Pake, in Stefanija Banovec, vrtnarica iz Doblič, Leopold Grabek, poljedelec z Rožanca, in Marija Lozar, platilja iz Lokve; Nikola Milčič, delavec iz Marindola, in Angela Klobučar, delavka iz Črnomlja; Slavko Hudorovac, delavec in Marija Hudorovac, delavka, oba iz Lokve; Bernard Grenc, kmet, in Marija Miheč, gospodinjica pomočnica, oba iz Dolenjih Radenc; Peter Arnič, sidar iz Banja Luke, in Namka Jelečević, gospodinja iz Črnomlja; Josip Steingel, delavec, in Nevena Hudorovac, delavka, oba iz Planine; Bogomir Trempus, livar, in Danica Milkovič, poljska delavka, oba iz Zorenčev.

Umrla so: Marija Butala, prožitkarica iz Mibelje vasi, 83; Katarina Malerč, upokolenka iz Črnomlja, 73; Janes Ivec, prežitkar iz Gornje Pake, 77.

Matični urad Vinica

V januarju je bil rojen izven občinske en deček.

Poročnik ni bilo. Umrla sta: Ivan Metel, kmetovalec iz Gornje Saborja pri Vinici, 74; Ana Snelar, gospodinja iz Damlja, 83.

Noben dinar porabljen za vzgojo kadrov ni izgubljen

V trebanjskem podjetju »Kemo-oprema« so si v novem proizvodnem letu zadali nalogo ustvariti za 180 milijonov dinarjev brutoprodukta. To so planirali na podlagi lanskih dosežkov in letošnjih naročil ter potreb svojih odjemalcev širom po Sloveniji. Ze uspeh prvega meseca tega leta, ko so proizvodni plan izpolnili brez posebnih naporov, je potrdil pravilno zastavljen nalogo mladega podjetja. Precej zgodaj pa so v »Kemo-opremi« spoznali, da bo treba tudi letos premagovati težave zaradi zakasnitev materialov, katere jim dobavljajo tavarne. Njihovi proizvodni programi niso usklajeni z zahtevami podjetij, katerim morajo po pogodbah —

tako tudi »Kemo-oprema« — dobavljati surovine. Navzlic vsemu je »Kemo-oprema« stopila v novo leto s precejšnjim optimizmom, brez bojznl, da svojih proizvodov ne bi mogli ne le izdelati, ampak tudi prodati. To pa zato, ker dela trebanj-

TREBANJSKE NOVICE

sko podjetje predvsem po naročilo. Letos bodo v Trebnjem izdelali štiri reaktorje in jih s kompletno tehnološko opremo postavili na naftnem polju v Lendavi. Vrednost teh del znaša okrog 60 milijonov dinar-

jev. Sicer pa bodo v tem letu še nadalje izdelovali svoje že dovolj znane kemične reaktorje raznih velikosti.

Letos namerava »Kemo-oprema« dokončati tudi lani začeto gradnjo nove proizvodne dvorane na zemljišču med novomeško in mirensko železnico. Stavba naj bi bila za vse-liteve pripravljena še to leto, tako da bodo v njej lahko izpolnili pretežni del letošnjega proizvodnega plana.

Po vselitvi nameravajo na novo zaposliti še okrog 60 delavcev, vendar od teh vsaj toliko polovico takih, ki že imajo kvalifikacijo. Nekvalificirani delavci bodo v podjetju na priučitvi in se bodo izobraževali predvsem na

delovnem mestu. Izobraževanju na delovnem mestu posvečajo v »Kemo-opremi« veliko pozornost. Med drugim se bo v režiji podjetja kmalu pričel pripravljalni tečaj za kovinsko stroko. Obiskovalo ga bo 25 nekvalificiranih delavcev. 25 takih delavcev pa že obiskuje prvi letnik nekakšne kovinske šole, ki nadomešča vajensko šolo. Ta šola, ki temelji predvsem na izobraževanju na delovnem mestu, bo trajala tri leta. Po potrebi se bo na ta način izobrazilo oziroma vpisalo v kovinsko šolo vsako leto 15 nekvalificiranih delavcev. Pri vzgoji in izobraževanju kadrov delovni kolektiv s sredstvi ne varčuje pretirano, ker meni, da je najgospodarnejša investicija tista, ki je porabljena za vzgojo kadrov.

Perspektiva podjetja, ki omenja tudi skrb za kadre, pa v nobenem primeru ne more biti zgrešena. »Kemo-oprema« je to torej že uredila. Zato tudi ni črnogleda, kar zadeva načrtovanje 7-letnega perspektivnega razvoja podjetja. Da bi to čim boljje steklo, bodo njeni predstavniki obšli vsa tista slovenska podjetja, ki so že ali ki bodo še lahko kupci trebanjskih izdelkov. Na tej poti se bodo predstavniki iz Trebnjega seznanili z načrti in potrebami slovenske industrije, za katere dela »Kemo-oprema«.

V Trebnjem: občinska zveza za telesno kulturo

Težnja po zdravem in ustvarjalnem človeku je privedla do tega, da dobiva telesna kultura vedno pomembnejše mesto, ne kot vrhunski šport, marveč kot področje zelo koristnega svobodnega udejstvovanja vsakega posameznika. Nujno je, da je to udejstvovanje množično, ker le na ta način doseže svoj namen. Občinske zveze za telesno kulturo imajo odgovorno nalogo, da s pobudami in organizacijo to zavestno vodijo in usmerjajo. Občina Trebnje je bila ena redkih občin, ki takega osrednjega organa, ki bi skrbel za raz-

voj športa, ni imela, čeprav obstajajo v občini telovadna društva Partizan in šolska športna društva, ki so že pokazala precejšnje uspehe, vendar so bili le-ti le plod dela posameznikov in njihovega veselja do športa.

Prejšnji teden je bila na pobudo občinskega odbora SZDL Trebnje ustanovljena športna zveza. Vso diskusijo je prevevala misel, da je treba na tem področju kar največ napraviti. Predvsem pri mladini, ki se želi izkazati in tekmovati, je potrebno vzbuditi večje zanimanje za šport, kajti to jo bo odtegovalo od

stranskih potov. Odgovorni organi morajo to delo ceniti in pokazati pripravljenost denarno pomagati. Naloga mladega odbora občinske zveze, ki vključuje tudi strelsko zvezo, je, da prek svojih strokovnih komisij skrbi za razvoj množičnih športnih dejavnosti, za potrebna materialna sredstva, za organizacijo tekmovanj, za šolanje vadiateljev, za povezavo turistov — šport in povezavo vseh, ki se s telesno kulturo ukvarjajo. Izraženo je bilo mnenje, da bo treba slediti zgledu drugih občin in zagotoviti trajnejši in večji vir finančnih sredstev, predvsem z ustanovitvijo sklada za telesno kulturo pri občinski skupščini. Pri podjetjih pa bo potrebno doseči, da bodo žrtvovala več sredstev za zdravo rekreacijo svojih delavcev.

Občinska zveza za telesno kulturo sama razpolaga s svojimi sredstvi in mora po svojih presoji razvijati tiste športne panoge, ki že imajo pristaše, so najcenejše in predvsem najbolj množične. Pri delu pa se ne sme omejevatil na določene centre v občini, temveč mora šport širiti povsod v smislu že velikokrat izrečene misli: Zdrav duh v zdravem telesu!

Debenec pričakuje turiste

Dobro uro hoda od Mirne na Dolenjskem se vzpenja Debenec, eden najvišjih z gozdom obraščenih hribov v Mirenski dolini. Med vojno je bil Debenec partizansko zavetišče, na njem se je predvsem zamajala Gubčeva brigada, drževala Gubčeva brigada, po vojni pa je znan kot ena najlepših turističnih postojank na tem območju.

Kot turistični kraj ima Debenec precej možnosti, da se razvije v enega najbolj obiskanih krajev na Dolenjskem. To je v zadnjem času tudi čutili, prav gotovo pa od tistokrat, ko so obnovili cesto, ki omogoča pristop do samega vrha motornim vozilom vseh vrst. Debenec ima turistično kočjo »Plaza«, ki jo zdaj upravlja Turistično društvo na Mirni. Ko bo na vrhu Debenca postavljen še razgledni stolp — otvoritev tega bo pred-

vidoma 1. maja — bo sem prihajalo še več turistov.

V zimskih dneh je turistična kočja na Debenec zaprta. Domačim in tujim gostom jo bodo odprli 15. marca. Vendar tudi pozimi lahko sprejme goste, če vnaprej najavijo svoj obisk. Na Debenec so lepa smučišča, zato bi bilo škoda, če bi ostala neizkoriščena. Delovni kolektivi Dolenjske in drugih predelov bi lahko tu našli zelo primerno postojanko za enodnevne izlete.

Kaj delajo organizacije v trebanjski občini?

● Krajevne organizacije Rdečega križa v trebanjski občini se temeljito pripravljajo na svoje letne občne zборе, ki se bodo začeli v prihodnjih dneh, končani pa morajo biti do konca februarja. Obravnavali bodo zdravstvena vprašanja posameznih krajev, tečaje prve pomoči, zdravstvena in druga predavanja itd. Več

govora bo kot pričakujejo, tudi o krvodajalstvu v maju, pri čemer naj služi za zgled lanskega uspela akcija, ko je 611 krvodajalcev darovalo 198 litrov krvi.

● Vojaški vojni invalidi se v teh dneh pripravljajo na občinsko konferenco ZVVI, ki bo še ta mesec. Na občnih zborih krajevnih organizacij, ki

so jih končali nedavno, so obravnavali zdravstveno stanje članov, priznavanje invalidnin družinskih upravičencev in podobno.

● Krajevne organizacije ZROP so imele občne zbere že v novembru in decembru, občinska konferenca pa bo 20. februarja.

● Občni zbori krajevnih organizacij ZB potekajo po občini te dni. Zelo uspel občni zbor so imeli 2. februarja na Mirni, kjer so ob polnoštevni obisku članstva razpravljali o obnovi in zaščiti spomenikov NOB, zbiranju zgodovinskega gradiva in drugem. Predlagali so tudi, naj bi tradicije iz NOB ne šle v pozabo, zato bo ustanovljena posebna mladinska brigada Matije Gubca. Ta bo prirejala pohode po poteh Gubčeve brigade, ki je bila ustanovljena na Trebnjem, zadrževala pa se je največ na Debenec in okolici. Predlog za osnovanje mladinske brigade je bil že sprejet, brigada pa bo šla prvič na pohod ob letošnjem prazniku mladosti. Vsi občni zbori krajevnih organizacij ZB bodo končani najkasneje do 15. marca, ko bo pripravljena občinska konferenca.

Občnega zbora organizacije ZB NOV z Mirne 2. februarja se je udeležilo kar 116 članov. Poročilo, ki ga je podal predsednik upravnega odbora Jože Zakrajšek, je bilo obširno. Odbor se je na sejah sestal kar devetkrat in je imel poleg tega še več izrednih sestankov. Organizacija se je zlasti potrudila pri raznih krajevnih proslavah in prireditvah, v katerih so borci pridno sodelovali.

Najbolj je uspela proslava krajevnega praznika na Mirni. Sodelovale so vse organizacije in društva. Množica ljudi je odšla na Roje k skupnemu grobu padlih, kjer so počastili njihov spomin. V sprevedu je bilo kar 9 praporov. Istega dne je bilo odlikovanih 50 udeležencev NOB. 28 članov organizacije se je udeležilo proslave krajevnega praznika v Trebnjem, krajevnega praznika v Mokronogu 30 članov, pa tudi na pogrebu pokojnega borca Franca Jeriča v Mokronogu se je zbralo mnogo borcev. 17 članov organizacije je odšlo na proslavo 20-letnice Kočevskega zbora v Kočevje, 21 članov pa se je s praporom udeležilo 20-letnice prvega kongresa APZ v Dobriču.

Lani, za dan mrtvih, je ZB priredila spominsko svečanost ob spomeniku na Rojah. Tudi takrat je bilo pri-

Člani Zveze borcev z Mirne so prizadevni

sofni mnogo okoliških prebivalcev. Spomenik, ki niti a napisom niti po arhitekturi ne ustreza več današnjemu času, bo treba prenoviti, organizacija pa žal nima dovolj sredstev za to. Na občnem zboru so predlagali, naj bi spomenik preuredili z združenimi sredstvi ostalih občin. Organizacija je šolam in delovnim organizacijam priporočila, naj sprejemajo v uk in zaposlitev otroke bivših borcev. Razen tega je bila podeljena štirim članom organizacije enkratna pomoč v denarju.

Zaradi govoric, ki so se začele širiti pri podelitvi 55 odlikovanj v minulem poletju, so na občnem zboru sklenili, da naj se vsi prizadeti člani, ki niso dobili odlikovanj, zglasijo na odboru ZB in povedo svoje mnenje. Odbor bo njihove pritožbe upošteval in posredoval predloge za odlikovanja pristojnim organom. Ob koncu občnega zbora je Alojzija Marin poudarila, da je še vedno treba zbirati gradivo iz časov revolucije. Zelo dobro bi bilo, ko bi vse še živeče borce letos fotografirali, da bi mladim rodovom ostale v spomin slike. Ker je v okolici Mirne, ki je za NOB veliko prispevala, mnogo krajev, kjer so se odigrali pomembni dogodki, ne bi bilo odveč zaznamovati jih s spominskimi obeležji in ploščami. Svoji padli, ki so pokopani na Rojah kot neznani borci, pa naj bi organizacija obvestila, da bi pri prenovitvi spomenika lahko upoštevali ta imena.

JOZE JAKIČ

Akcija za članstvo in prostore

Sela-Šumberk dobijo med prvimi v trebanjski občini klub krajevnih organizacij

Mesec januar so v trebanjski občini posvetili dvema izredno pomembnim akcijama: skrbi za članstvo SZDL in urejanju prostorov družbenih in političnih organizacij. Pot teh prizadevanj so začrtali na sestankih, ki so bili pred kratkim v vseh središčih krajevnih organizacij Socialistične zveze.

Pomanjkanje prostorov za delo organizacij na podeželju in majhno število volivcev v SZDL sta že večkrat nudili obsežno razpravno gradivo vrsti sestankov in posvetov najvišjih občinskih političnih predstavništev. Občinskemu odboru Socialistične zveze v Trebnjem je bilo že dolgo precej do tega, da dobi v organizacijo čim več volivcev, ker lahko na ta način neposredno vpliva nanje pri izpolnjevanju nalog. Bilo mu je tudi do tega, da svojim krajevnim organizacijam pri-skrbi prostore za obravnavanje teh nalog in sestanke. Ob vsem tem vsi pričakujejo, da bodo v članstvo vključili do konca akcije najmanj 60 odstotkov volivcev. Če upoštevamo, da je v SZDL zdaj znatno manjši odstotek občanov, je to ne le pomembna, pač pa tudi težka in odgovorna naloga. (Nedvomno bo zdaj prišel na dan tudi pogum posameznikov, ki jim je občinski odbor poveril izpeljavo te naloge.)

O načinu pridobivanja članstva in prostorov sta se temeljito pogovorila izvršni odbor občinskega odbora SZDL in njegova organizacijsko-kadrovska komisija. Medtem ko pri povečevanju števila članstva ne bo treba upoštevati takih in drugačnih načel, pa bodo pri preskrbi prostorov oziroma klubov pazili, da bodo to taki prostori, ki jih bo možno vsestransko uporabljati. Predvsem je važno poudariti, da se Socialistična zveza ne namerava zapreti v svoj delovni krog in se tako izobčiti iz vrste ostalih krajevnih organizacij. Skupna uporaba prostorov bo temeljila na skupnem lastništvu, kar bo zajelo sleherni zainteresirano organizacijo. Tu je tudi vzrok za skupno vzdrževanje ter bo moral vsak uporabnik prispevati nekaj sredstev v ta namen. Čisto

razumljivo je, da nima trenutno nobena krajevna organizacija, tudi Socialistična zveza ne, toliko sredstev, da bi prostore sama uredila in jih ustrezno opremila. Stvar bodo prepustili še skupščini občine, ki naj se na eni izmed sej odloči za svoj prispevek v tej akciji.

V tem prizadevanju se trenutno zdi, da je za spoznanje važnejše vprašanje prostorov, ki jih v trebanjski občini občutno primanjkuje. Na spisku je več središč krajevnih organizacij SZDL, ki naj bi v doglednem času dobila take prostore (klube). To so: Sela-Šumberk, Velika Loka, Trebnje, Catež in Mirna. Najnujnejša je rešitev v Selih-Šumberku. Del sredstev za ureditev kluba v tem kraju bo prispevala skupščina občine, del pa občani. Ti so s svojimi prispevki zgradili tudi mladinsko-gasilski dom, v katerem bo klubska soba družbenih in političnih organizacij. Sicer pa so že v vseh krajih, kjer bi bilo treba urediti vprašanje prostorov, predvideli mesta in izračunali vsote za take ureditve.

Danes v Mokronogu: TRIBUNA OBČANOV

Drugi bodo imeli Mokronožani javno tribuno, na kateri bodo med drugim obravnavali vprašanje zdravstva, vodovoda, zaposlovanja delovne sile in arondacijskega območja. Pred pričetkom tribune bodo v Mokronogu razgrnjene pregledne karte arondacijskega območja, kjer bo lahko vsak občan našel zarisano svoje zemljišče. O nalogah in načelih arondacije bo na tribuni govoril kmetijski strokovnjak.

Statut pred razpravo

Te dni so pripravili v Trebnjem tretjo inačico statutarnega osnutka trebanjske občine. Menijo, da se jim je v šestih poglavjih posrečilo statutar na določila postaviti tako, da pri razpravi o osnutku ne bo bistvenih pripomb. Osnutek statuta občine bodo po 20. februarju obravnavali zbori volivcev in zbori delovnih skupnosti.

Matični urad Šentrupert

Rojstev izven porodnišnice ni bilo. Poročila sta se: Matija Stepec, železnikar iz Razbor, in Alojzija Jerovšek, poljedelka iz Trstenika. Umrla sta: Frančiška Leskovec, pletilja v Brinju, 52; Anton Rejec, posestnik iz Bistrice, 62.

Matični urad Tržišče

V januarju je bila rojena ena deklica. — Porok ni bilo. Umrlj sta: Jožefa Lenič, gospodinja iz Pavle vasi, 76; in Alojzija Berk, gospodinja iz Gabrijel, 86.

Tihožitje z ribniškimi spominki (Foto: Drago Mohar)

Kaj pa osebni dohodki do 25.000 dinarjev?

»Ali smo že storili vse in dovolj, da bi naš delovni človek, ta, ki danes živi in ustvarja, lahko živel še bogatejši in boljše življenje, ali smo v resnici že uveljavili v vseh konkretnih primerih načelo delitve po delu in ali smo za uresničitev tega principa vedno in povsod ustvarili tudi potrebne objektivne pogoje...?« (Albert Jakopič na VI. razširjeni seji CK ZKS 21. 1. 1964)

Gre namreč za tiste delavce, katerih mesečni prejemki so manjši od 25.000 dinarjev. Vprašanje je postalo posebno aktualno zadnje čase, ko smo se pričeli resneje spraševati, kako lahko ljudje žive s tako imenovano »plačo okrog 20 ali tudi manj tisočev din. Vemo, da življenjski stroški stalno naraščajo, veliko hitreje kot osebni dohodki. Pri tem pa je še vrsta ljudi, ki morajo živeti s takimi dohodki,

vplivajo na take dohodke, lahko razdelimo na objektivne, subjektivne, skrbeti pa bo pač treba, da bo enih in drugih čim manj. V nekaterih industrijskih panogah in v kmetijstvu precej vplivajo na dohodke plafonirane cene proizvodov, visoke cene surovin in pomanjkanje strojnih delovnih sil. Med objektivne vzroke pa lahko štejemo zastarele, odslužene stroje, slabo organizacijo dela itd.

V Tekstilni npr. ima od 281 zaposlenih 118 delavcev nižje dohodke od 25.000. Eden glavnih vzrokov je zastarela oprema in težave, s katerimi se bore vse tekstilne tovarne. Kolektiv pa skrbno zasleduje tržišče in njegove potrebe in je z modo vedno na tekočem, kar mu v marsičem olajšuje delo.

V kovinski panogi je stvar veliko boljša. V Itasu ima le 10 odst. delavcev nizke osebne dohodke, to so predvsem tisti, ki se šele uvajajo v delo. Približno tako je tudi pri Kovinarju, v Inkopu pa so imeli od 168 zaposlenih doslej le sedem članov s tako nizkimi dohodki. Na seji DZ so na podlagi lanskoletnih pokazateljev sklenili urediti delitev osebnega dohodka tako, da ne bo nihče prejel manj kot 25.000 din.

V gozdarstvu osebni dohodki na prvi pogled niso manjši, se pa formirajo na način, ki za delavce ni najbolj ugoden. Primer: 56,8% prejemkov predstavlja os. dohodek delavca, 25,9% je terenski dodatek, 17,3% prejemka pa gre na račun obrabe orodja in za mazivo in gorivo. V osmih urah mora izdelati 2,08 m³ celuloze (norma), vendar je to le precej.

Za kub. meter celuloze dobi delavec 403 dinarje, 184 din terenskega dodatka in 123 din za obrabo orodja itd. Če v enem mesecu izpolni normo, zasluži 20.956 din, terenski dodatek je 9.568 din, za obrabo orodja in gorivo (motorne žage) pa prejme 6.396 din, skupaj torej 36.920 din. Ne smemo pa pozabiti, da delavec velikokrat izda na mesec za gorivo in orodje veliko več kot 6.396 din! Ko pa je bolan, gre na dopust ali v pokoj, dobi le 56,8% osebnega dohodka! Se pravi, da je tudi v gozdarstvu precej delavcev pod 25.000 din. Seveda starejši delavci težje delajo in izpolnjujejo normo, v zimskem času, ali ko je slabo vreme, pa sploh ne delajo...

Posebno majhne osebne dohodke imajo pri Zavodu za zaposlovanje invalidov v Kočevju: od 143 zaposlenih kar 119 (podatek za november). Povprečni osebni dohodek je 17.203 dinarje. Zavod posluje v glavnem s priučenimi delavci, storilnost je nizka (zastareli stroji, slaba organizacija dela in neprimerni prostori). Sedaj so sicer dobili nove prostore, vendar bi bilo treba vložiti v adaptacijo in opremo veliko denarja.

Nekaj je zaposlenih z nižjimi osebni dohodki tudi v družbenih službah in državni upravi (snažilke, kurirji in nekateri uslužbenci). Vzrok je v starem uslužbenskem sistemu (plačilni razredi) in nizka začetna osnova, posebno pri tistih, ki nimajo strokovnega izpita ali imajo nižjo izobrazbo.

Od 1.065 delavcev z nižjimi dohodki jih dela 10% po normah, 20% pa po režiji ali so plačani na uro ali pa imajo že določeno plačo.

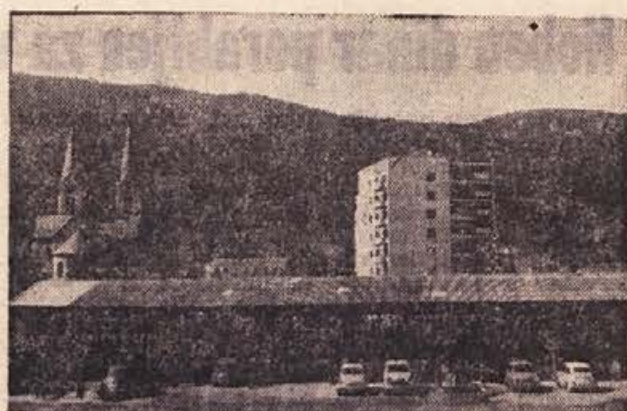
Naloga, ki sedaj stoji pred družbo, to je ureditev dohodkov najnižjih kategorij, ni lahka. Rešitev je morda predvsem v izboljšani organizaciji dela in uvedbi mehanizacije in modernizacije proizvodnje. Jasno je namreč, da bo treba denar, namenjen tem ljudem za zvišanje prejemkov, nekje dobiti, to je ustvariti. Naša glavna skrb je torej skrb za povečanje in pocenitev proizvodnje (izkoriščanje vseh notranjih rezerv, vseh minut, ki jih »preživimo« na delu, kar bremeni proizvodnjo in se končno tudi pozna na dohodkih). Pri tem bodo morali odigrati odločilno vlogo tudi statuti delovnih organizacij, saj bodo morali kolektivi že v te njihovi interni ustavi precizirati tudi standard zaposlenih.

Naj zaključim z besedami tov. Jakopiča: »Ni materialnega progressa in bogastva ne za komuno ne za kolektiv in niti za posameznika brez večje, cenejše in kvalitetnejše proizvodnje, in to realizirane proizvodnje...« F. G.

Turistična informacijska pisarna

V Kočevju bi nujno potrebovali turistično informacijsko pisarno, saj se tu, čez, ko pride v mesto, skoraj ne ve kam obrniti. Predvideno je bilo, da bi TOD imelo svojo pisarno v stari pošti, ki jo je adaptirala stanovanjska skupnost, vendar je prostor zelo majhen in odmaknjen od središča mesta. Najboljši prostor za informacijsko pisarno bi bil na Trgu 3. oktobra nasproti spomenika, to je v bližini hotela in parkirnih prostorov. Turistično društvo si bo prizadevalo dobiti prostor tu in ga primerno urediti. V informacijski pisarni bi bila morda tudi menjalnica denarja, ki bi bila v Kočevju potrebna.

MALI OGLASI V NAŠEM LISTU VAM PRINESEJO ZANESLJIV USPEHI

Lani so se pri AVTU KOČEVJE združile servise in mehanične delavnice, uspeh pa se je kmalu pokazal. Na sliki: del novih mehaničnih delavnic. Letos bodo za izboljšanje mehanične službe investirali še kakih 40 milijonov dinarjev

Ze vrsto let v Kočevju ugotavljajo veliko pomanjkanje strokovnih delavcev na vseh področjih. Statistično je ugotovljeno, koliko delovnih mest zahteva višjo oz. visoko izobrazbo in da delajo na teh mestih predvsem ljudje brez zadostne kvalifikacije, ki pa sicer imajo dovolj praktičnega znanja. Tako na kmetijsko-gozdarskem posestvu Kočevje in v zadrugah v Ribnici, Velikih Laščah in Dobropolju manjka ljudi z višjo izobrazbo. Da bi to vrzel zapolnila, je delavska univerza Kočevje ustanovila ob sodelovanju z višjo agronomsko šolo v Mariboru večerni oddelke te šole. Šolo obiskuje 12 slušateljev, predavanja pa so trikrat tedensko. Predavajo strokovnjaki iz Kočevja po programu matične šole.

Da bi si olajšali študij, nimajo vseh predavanj hkrati, ampak obdelajo posamezen predmet, slušatelji napravijo

Delavska univerza za izobraževanje

izpit, potem pa preidejo na nov predmet. Doslej so obdelali in napravili izpite iz družbene ureditve SFRJ in biologije, te dni pa bodo delali izpite še iz anatomije in iz fiziologije domačih živali.

Jeseni bo 36 slušateljev delalo zaključne izpite na ekonomski srednji šoli in 27 slušateljev na tehnični srednji šoli strojne stroke. Precej slušateljev je tudi v prvem letniku teh šol. Jeseni bo DU odprla tudi višjo komercialno šolo in višjo tehnično, če bo dovolj interesentov.

Hvalevredna je pobuda kočevske DU pri skrbi za izobraževanje delavcev. Zavedati se je pač treba, da bodo delavci dobri upravljalci le tedaj, če bodo imeli zadostno družbenoekonomsko izobrazbo. Lani spomladi so organizirali taka predavanja in tečaje po vseh kolektivih, žal pa je bil marsikje odziv slab.

Precej je delavcev, ki nimajo zaključene osnovne šole. Da bi omogočili tudi takim izpopolnjevanje v poklicnih šolah, je delavska univerza prejšnji teden odprla šest oddelkov večerne osnovne šole v Kočevju in Kočevski Reki. Šola je prav tako namenjena mladincem, ki niso dokončali osemletke, vendar morajo biti stari najmanj 17 let.

FG

KOČEVSKÉ NOVICE

ker drugačnih pač nimajo. Jasno, da pri tem nastaja vrsta problemov, da socialnih sploh ne omenjamo.

Kako živeti z manj kot 25.000 din in kako uskladiti osebne dohodke z najnujnejšimi življenjskimi potrebščini, to je vprašanje, ki si ga je zadala sindikalna organizacija, reševati pa ga bomo morali vsi skupaj.

V kočevski občini je, kakor smo zvedeli, še 1.065 delavcev (28 odst. vseh zaposlenih), ki imajo tako nizke osebne dohodke. Vzroke, ki

Kočevje: prihodnje leto dom Avto-moto

Avto-moto društvo Kočevje je v zadnjih letih doseglo kar lepe uspehe pri proizvodnji šoferjev in mopedistov. Tako so leta 1961 izdelali 783 voznikov, od tega 301 mopedista ter 161 pionirjev, ki so tek-

movali za srebrno značko AMSJ. Naslednje leto so izdelali 509 voznikov, od tega 239 mopedistov, 238 pionirjev pa se je potegovalo za srebrno značko. Preteklo leto je napravilo pri njih 586 voznikov izpite A in B kategorije, od tega 158 mopedistov. Določen odstotek novih voznikov so izdelali tudi za potrebe naše armade, in to s povprečno oceno 4,38 na zaključnih izpitih. V petih letih, kar dela kočevsko AMD za našo vojsko, sta na izpitih padla le dva mladince, kar dovolj zgovorno pričča o kvaliteti pouka. Zanimivo je tudi to, da so doslej imeli pri njih izučeni vozniki le redkokdaj karambole ali sitnosti na cesti. In kako pride lastnik avtomobila ali fička v Kočevju do vozniškega izpita? Ob vpisu plača 5000 din šolnine za teoretični pouk, ura vožnje na društvenem avtomobilu stane 1500 din, na lastnem pa 600 din.

Društvo ima prostore (spalnice, učilnice in garaže) na Tomšičevi cesti, vendar ne ustrezajo več svojemu namenu. Upravni odbor društva je že lani ugotovil, da je potrebno zgraditi nov društveni dom. V domu bi se šolali šoferji za potrebe JLA in civilni šoferji, uporabljali bi ga lahko za predvojaško in za regrutacije, pozimi pa bi bil dom lahko na razpolago (spalnice, ki bi jih bilo okrog 60) turistom oziroma športnikom. V domu AMD bi bila tudi društvena servisna delavnica.

Dom bo stal pri Seškovem domu, predračunska vrednost pa je okrog 30 milijonov dinarjev. Sredstva ima društvo že zagotovljena od oddelka za narodno obrambo okraja, od AMZS, AMSJ, nekaj jih imajo že sami, za ostalo pa bi najeli kredit. Precej materiala so zbrali tudi s prostovoljnimi delom, pomoč pa so

že dala (KGP, Snežnik) ali obljubila podjetja iz Kočevja in Ribnice.

Z gradnjo doma AMD bodo pričeli že letos, dograjen pa bo predvidoma prihodnje leto. (vec)

Poslanec kočevske občine Ignac Karničnik odgovarja na pet vprašanj:

Razvito gospodarstvo je osnova vsega napredka

Kočevska občina bo v tem letu, sodeč po sprejetem družbenem planu, napravila velik korak naprej, saj se bo družbeni brutoprodukt povečal od 14 na 16 milijard, narodni dohodek na prebivalca pa na 418.000 din. Ob sprejemanju družbenega plana smo zastavili Ignacu Karničniku, direktorju Kočevskega tiska in poslancu kočevske občine v republiškem gospodarskem zboru, nekaj vprašanj. Vprašali smo:

● Občani so osnutek družbenega plana obravnavali na zborih volivcev. So zbori volivcev v tem uspeli in kaj mislite o predlogih, ki so jih volivci podali?

● Volivci, predvsem izven mesta, so veliko govorili o premajhni skrbi za podeželje, da se vse preveč investira v mestu?

● Dokaj pereče je v občini vprašanje obrtništva. O tem je razpravljala že občinska skupščina, v družbenem planu občine pa je dan zasebni obrti tudi poseben poudarek?

● V občini je še nad 1000 zaposlenih s prejemki, nižjimi od 25.000 din. Kako uskladiti osebne dohodke teh delavcev z realnimi življenjskimi potrebami?

● Letos se bo v občini število zaposlenih dvignilo le za 1,1 odstotka, ob tem pa se trudimo z uvajanjem tretje izmene in s prehodom na skrajšan delovni čas. Kako so usklajeni ti podatki?

Zbori volivcev so potekali v vzdušju, ki je odražalo dokajšnjo mero poznavanja problemov, s katerimi se srečujemo v naši komuni. Lahko tudi trdimo, da je bil pri obravnavanju posameznih poglavitih družbenega plana storjen velik napredek. Sicer se občani niso toliko spuščali v široke obravnave programiranja investicij v gospodarstvu, ker menijo, da se bo to področje naše gospodarske aktivnosti odvijalo več ali manj neodvisno od stališča posameznega volivca ali volivcev določene volivne enote. O tem so bolj konkretno govorili volivci v delovnih organizacijah.

Obširneje pa so volivci obravnavali vprašanje družbenih služb, predvsem šolstvo in zdravstvo. Utemeljeni so

predlogi volivcev v mestu in okolici za gradnjo nove šole. Čeprav število šolobveznih otrok v prihodnje ne bo več tako naraščalo, je že za sedanje potrebe v obeh mestnih osemletkah premalo učnih prostorov. V posameznih oddelkih je celo nad 40 otrok, pouk v takih razmerah pa kljub prizadevanosti učiteljev ne more biti dober.

Z velikim zanimanjem spremljajo volivci tudi začetno gradnjo zdravstvenega doma. Zdravstvena služba v naši občini je v zadnjih letih napravila znaten napredek. Povečan obseg zdravstvene aktivnosti je omogočilo naraščanje števila zdravstvenih delavcev, predvsem zdravnikov. Toda zaradi tako dislociranih in med seboj ločenih zdravstvenih oddelkov je skoraj nemogoče obdržati zdrav-

stveno službo na določeni višini. Sodobna medicinska znanost zahteva drugačne pogoje dela, predvsem pa skoncentriranost oddelkov zdravstvenih služb in njene preventivne. To bomo v Kočevju dosegli z novim zdravstvenim domom.

Volivci so z zanimanjem spremljali poročilo o programu gospodarstva. Občanom je danes že jasno, da bo splošna gospodarska krepitve občine odločilno činitelj, ki bo urejal položaj občana, predvsem njegov družbeni in osebni standard.

Beseda podeželje ne pomeni zaostalosti in revščine

Glede na splošni napredek in razvoj naše komunale ureditve se bo moral menjati tudi pojem podeželja. Te besede nikakor ne smemo istovetiti s pojmom zaostalosti, oddaljenosti ali celo nekake revščine, predvsem pa ne moremo več smatrati za podeželje naselja blizu mesta, kot so Livold, Dolga vas, Šalka vas, Zeljine, Stara cerkev itd., ki so dva do štiri kilometre oddaljena od Kočevja. Ti kraji so organsko povezani z mestom in njihovi prebivalci so lahko deležni vsega tistega, kar jim mesto lahko nudi. Menim, da bi bilo nepravilno kategorizirati ljudi na meščane in podeželjane, pri čemer naj bi prvi imeli določene prednosti. Menim, da smo v povoljni gospodarski graditvi te ekonomske razlike med mestom (gospodarsko razviti predeli) in vasio (zaostala kmetijska drobna in celo naravna proizvodnja) odpravili. Predvsem pa to lahko velja za našo občino. Kar je pri tem ostalo morda še starega, je je konservativna miselnost kot ostanek preteklosti. S stališča, kako posamezni občan, proizvajalec, upravitelj sodeluje v organu upravljanja, družbenih službah, kulturnem in športnem življenju, je treba ocenjevati položaj posameznega državljanja, nikakor pa ne s stališča ali stanuje v vasi ali v mestu. To naj bo tudi osnovno merilo za družbeno veljavo občana.

Izhajajoč iz tega, moramo priznati, da je povsem napačno še naprej govoriti o podeželju kot ekonomsko zaostalem področju, pač

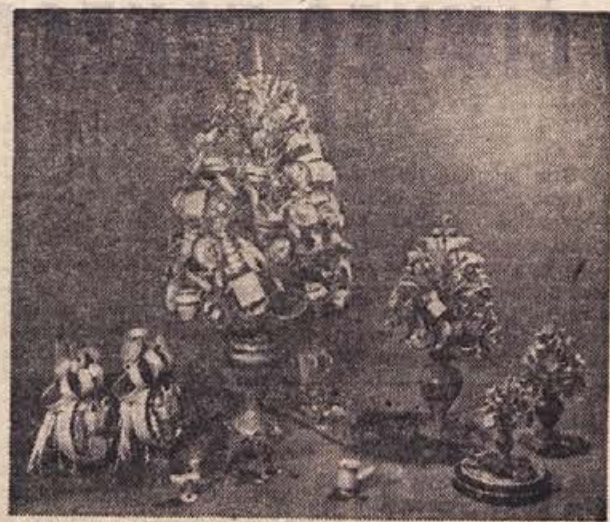
Ribnica potrebuje sodoben obrat družbene prehrane

Občani v Ribnici so na zborih volivcev med drugim opozorili tudi na pomanjkljive kapacitete družbene prehrane. Sedanja menza stanovanjske skupnosti je že zdavnaj odslužila, saj nima niti najosnovnejših pritlikin. Potrebe pa so v Ribnici iz leta v leto

večje. Predvsem se v menzi hranijo delavci iz Inlesa, Kovinskega podjetja, Gradbenika itd., vendar je to za vse potrebe odločno premalo. Stanovanjska skupnost je sklenila graditi nove, sodobnejše prostore družbene prehrane. Stavba naj bi stala v

štiri družinska stanovanja in dve samski sobi. Stanovanjska skupnost seveda nima sredstev za tako gradnjo niti ni sposobna za najetje dovolj velikega kredita. Sodelovati bodo morala vsa prizadeta podjetja z več-

jimi ali manjšimi zneski, prav tako občina in občinski stanovanjski sklad. Gradnja obrata družbene prehrane bo stala predvidoma okrog 60 milijonov, pričeli pa bi že letos (če bodo sredstva) in nadaljevali prihodnje leto. Če še računamo, da bo stanovanjska skupnost gradila z lastno gradbeno skupino, bo verjetno potrebnih precej manj sredstev. Z novim obratom družbene prehrane bi bilo ustrezno vsem zaposlenim, ki se hranijo v sedanji menzi, prav tako pa tudi Ribnici, saj pomanjkanje družbene prehrane ni problem samo stanovanjske skupnosti, ampak vse Ribnice.

Posebno privlačni so različni ribniški »pušeljci« (Foto: Drago Mohar)

Lipovec: dobili so brizgalno

Gasilska desetina v Lipovcu deluje v sklopu gasilskega društva Dolenja vas. Lipovski gasilci imajo dom, kjer je vaški televizor. Ob večerih se pred televizorjem zbira skoraj vsa vas. Gasilci bodo v domu napravili še nekaj omarič, da bodo vanje spravili gasilsko orodje. Pred kratkim pa so dobili novo brizgalno, ki je ob preizkušnji dobro delovala. Upajo, da jim bo koristno služila tudi pri gašenju morebitnih požarov.

REŠETO

neposredni bližini sedanje menze in bi bila velika 30 x 10 metrov. V spodnjih prostorih bo klet ter pralnica in kopalnica za potrebe Ribnice, v pritličju pa menza s 150 sedeži. V prvem nadstropju bo našel prostor vrtec, dovolj mesta bo pa še za šivalnico in krpalnico ter upravne prostore bodoče krajevne skupnosti. Če bi h gradnji pristopili tudi stanovanjski sklad, bi stavbo dvignili še za eno nadstropje in s tem pridobili

Več sredstev za štipendije

Potrebe po strokovnjakih so v Ribnici velike, v primeri s tem pa je 60 štipendistov le malo. Po drugi strani pa so štipendije nizke, kar tudi vpliva na študij, pa tudi razpored štipendij po posameznih strokah ni v skladu s potrebami. Na plenumu občinskega odbora SZDL so sklenili priporočiti gospodarskim organizacijam, naj v prihodnje odmerijo več sredstev za štipendiranje, potrebna pa je tudi načrtnejša in smotnejša štipendijska politika.

Enaindevetdeseti zbor gasilcev

Gasilci iz Dolenje vasi so v nedeljo podajali obračun dela in napravili načrt dela za prihodnje obdobje. Gasilstvo ima v Dolenji vasi in okolici bogate tradicije, saj je tu doma ustanovitelj slovenskega gasilstva Ignacij Merhar, ki je prvi uvedel v naša gasilska društva slovensko poveljevanje. Tudi sedanji dolnjevaški gasilci se opirajo na bogato tradicijo in so ponosni na številne diplome in pohvale ter na svojega rojaka Merharja.

častni predsednik Hönigman, France Pogorelec in številni drugi, prav tako pa tudi mlajši rod, ki si na vso moč prizadeva posnemati starejše tovariše in z enako požrtvovalnostjo skrbi za požarno varnost v vasi, pa tudi sosednjim vasem vedno takoj priskočijo na pomoč.

kot eno najvažnejših nalog v tem letu. Ker sami nimajo denarja, pričakujejo pomoč od obč. gasilske zveze Ribnica, sami pa bi sodelovali s prostovoljnimi delom. Da bi zapolnili praznino v društveni blagajni, bodo poleti spet organizirali veselico (dovolj žalostno je, da morajo gasilci, čeprav s svojim delom rešijo družbi marsikateri milijon, iskati sredstva sami z — veselicami!), še bolj pa bodo skrbeli za vključevanje mladih v gasilske vrste. Skušali bodo organizirati posebno pionirski četo, pa tudi drugi ne bodo smeli stati ob strani.

Pred letom dni, ko so se zbrali na devetdesetem občnem zboru, je precej članov dobilo diplomo za dolgoletno požrtvovalno delo v društvu, za svojo nesebično skrb in pomoč človeku v nesreči. Ziva zgodovina in pričevanje o razvoju društva so dolgoletni

Za letošnji občni zbor so malo dvoranico na krajevnem uradu lepo okrasili s številnimi diplomami in zastavami, da je bilo vzdušje kar malo slovesno. Z uspehi v preteklem letu so lahko zadovoljni, saj so bili vedno pripravljeno pomagati v nesreči. Ko so med zadnjim požarom v Prigorici uspešno posredovali, so ugotovili, da bi bilo nujno popraviti stolp za sušenje cevi. Ureditev oz. gradnjo stolpa so si naložili

Za uspešnejše delo bodo potrebovali gasilski avtomobil, ki ga bodo skušali nabaviti ob pomoči vinozemceva, prizadevali pa si bodo urediti večji društveni prostor. V vsakem primeru bodo tudi sami vložili veliko dela.

Naša skupščina ne more biti reprezentativen organ nekakšnih splošnih političnih interesov in koncepcij, temveč — v načelu in po smeri svojega razvoja — odgovorni samoupravni delovni organ ljudi v skupnem družbenem delu. Edvard Kardelj na zasedanju Zvezne skupščine 4. februarja

Upamo, da bodo dolnjevaški gasilci uspešno vsi obširni načrt dela in da bodo še naprej tako uspešno preprečevali nesreče pri požarih.

Uspešno delo rezervnih oficirjev

V Ribnici so 21. januarja zborovali rezervni oficirji in podoficirji iz ribniške občine. Občnega zbora ZROP se je udeležilo lepo število članov. Med gosti je bil tudi član okrajnega odbora ZROP Ljubljana Vlado Mišič. O delu organizacije v preteklem obdobju je obširno in tehtno poročal njen predsednik Matija Zobeč. Orisal je uspehe kakor tudi pomanjkljivosti v delu. Dotaknil se je najbistvenjših vprašanj, ki jih je reševala organizacija, zlasti strokovno vzgojo članov, aktivnost članstva itd. Omenil je tudi izvedbo raznih akcij v preteklem obdobju in dejal, da je bil program za leto 1962-63 v celoti izvršen. Obravnaval je tudi delo krajevnih

organizacij v Dolenji vasi, Sodražici, Ribnici in Loškem potoku. Rezervni oficir se mora stalno izpopoljevati. Le tako bo vedno na tekočem o vojaških veščinah. Znanje članov so ocenili s testiranjem, na katerem je sodelovalo 189 rezervnih oficirjev in podoficirjev. Najboljše znanje so pokazali člani iz sodražske organizacije, drugi so bili Fotočani, na tretjem mestu so bili Ribničani, na četrtem pa člani iz Dolenje vasi. Splošna ocena za znanje je bila zadovoljiva. Na zboru so ugotovili, da bo treba povečati skrb za idejno-politični dvig članov. Tudi čuvanje lika rezervnega oficirja bo treba v bodoče izboljšati. Prav v tem je bilo delo krajevnih organizacij po-

manjkljivo. Pač pa je krajevne organizacije treba pohvaliti glede aktivnosti, ki so jo pokazale pri vzgoji prebivalstva. Udeležba na predavanjih je bila lepa. V razpravi je poudarjeno, kako koristno je sodelovanje z garnizonom JLA, kar ima ta strokovno dober starejšinski kader, ki je veliko pomagal pri vzgoji članov ZROP ter pri ostalih oblikah izobraževanja civilnega prebivalstva. Po temeljiti razpravi so govorili tudi o tistih članih, ki so odšli na delo v Nemčijo in drugam. — Na kraju so izvolili nov, 15-članski upravni odbor in 3 člane v nadzorni odbor ter dva člana za okrajno konferenco.

Ravnatelj Trošt sedemdesetletnik

Pred kratkim je tiho in skromno praznoval sedemdesetletnico življenja za Ribnico in Ribniško dolino zelo zaslužni ravnatelj Janko Trošt. Na meščansko šolo v Ribnici je prišel l. 1920. V njej je učil in je bil njen dolgoletni ravnatelj vse do konca druge svetovne vojne. Soli je vtisnil pečat svoje močne osebnosti, strokovne sposobnosti in vestnosti. Večji del tega je hotel dati tudi mladini, ki se je šolala na njegovem zavodu. Absolventi meščanske šole v Ribnici so lahko z uspehom nadaljevali študij na katerikoli šoli. Kakor je imel šolo za svojo prvo dolžnost, za veliko mo-

rodno delo, je prosti čas posvetil Ribnici in Ribniški dolini. Spoznaval je njene ljudi in odkrival nove podobe. Kmalu so se mu odkrile skrivne lepote med Veliko in Malo goro, med Jesenco in Siemeni. To zemljo in njene ljudi je vzljubil. Ribniško dolino začutiš čez čas, ko se vživiš v ljudi in pokrajino. In ravnatelj Trošt se je tako vživel, kot da se je tukaj rodil. Ribničan je prehodil mnogo cest in sveta, da je zaslu-

Priprave za razpravo o statutu

Statut ribniške občine je v glavnem že pripravljen. Da bi ga čim bolj približali občanom, da bi ga lahko preštudiralo čim več ljudi, ga bodo natisnili v dva tisoč izvodih, potem pa bodo do 7. marca volivci razpravljali o njem. Do 15. februarja bodo v posameznih krajih sektor-ska posvetovanja, tako da bo potem razprava o statutu kar najlepše potekala. Do 15. februarja naj krajevne organizacije SZDL napravijo tudi razpored razprav o statutu.

Nadzidava ali gradnja nove šole?

Pisali smo že o velikih materialnih potrebah šole v Ribnici, kjer je za nadzidavo in adaptacijo poslopja potrebnih precej sredstev. Razen tega obstaja še drug predlog, ki ga nekateri vneto zagovarjajo, da bi namreč gradili novo šolo. Če pri tem upoštevamo, da bo adaptacija v vsakem primeru le začasna rešitev, bi bilo treba res preštudirati obe varianti.

Matični urad Ribnica

Rodili sta: Mihaela Zobeč, gos-podinja iz Nemške vasi — Danico: Marta Adamič, gospodinja iz Hudega konca — Marijo. Poročnik bilo. Umrlj so: Janez Rigler, preužitkar iz Praproč, 81; Aleš Lavriv, otrok iz Ribnice, 27 dni; Alojz Ambrožič, kmet iz Sušja, 82; Janez Pakič, kmet iz Jurjevice, 55.

Matični urad Loški potok

V januarju so rodile: Karolina Kljun, gospodinja iz Segove vasi — dekleko; Antonija Košmrlj, gos-podinja iz Retij — dečka; Breda Bartol, gospodinja s Hriba — dečka; Stanislava Stare, gospodinja iz Retij — dekleko. Poročili so se: Anton Knavs, delavec s Hriba, in Marija Sega, delavka iz Retij; Anton Žagar, kmet iz Bezgarjev, in Danila Benčina, delavka iz Retij. Umrlj so: Jože Lavrič, upokojeni mizar iz Travnika, 71; Alojz Benčina, upokojenec iz Travnika, 92; Janez Bamblj, preužitkar s Hriba, 83.

Obrt naj se razvija skladno z ostalimi panogami

Zadnja leta intenzivnega razvoja industrije so obrt v naši občini odmaknili nekoliko v ozadje. Enak pojav je opaziti v vsej Sloveniji. O problemih in razvoju obrti v SR Sloveniji sta na zadnjem zasedanju 31. januarja razpravljala republiški in gospodarski zbor skupščine SR Slovenije. Stališča, ki sta jih po obširni obravnavi zavzela

Vzrok je tudi v slabi opremljenosti obratov

Potrebno bo podpreti vsako akcijo za dvig osebnih dohodkov, ki stoni na načelu večje storilnosti in gospodarnosti. Toda dejstvo, da so kategorije delavcev, ki ne dosegajo mesečnega povprečja 25.000 din, najbolj zastopane v obrti, nam nalaga dolžnost, da tudi s tega vidika z raznimi sredstvi pospešimo modernizacijo in s tem večjo rentabilnost obrtnih podjetij. V sedanjem sistemu nagrajevanja ne moremo več trditi, da so nizki osebni dohodki samo posledica premalo izkoriščenih notranjih rezerv, premajhne intenzivnosti dela, delovne discipline itd., pač pa je osnovni vzrok v slabi opremljenosti obrtnih, pa tudi industrijskih gospodarskih organiza-

Število zaposlenih se ne bo veliko povečalo

Naše delovne organizacije so za leto predvidele znanen porast družbenega proizvoda (14,5 odst.), pa tudi storilnost se bo, računana z družbenim proizvodom na zaposlenega, povečala za 13,5 odst. Dvig zaposlenosti je v občini predviden le za 1,1 odst. Mislim, da je ta podatek nastal zato, ker so delovne organizacije hotele ne samo poudariti povečan obseg proizvodnje, temveč in predvsem povečano storilnost. Ker ni predvidenih novih večjih kapacitet v gospodarstvu, se število zaposlenih res ne more bistveno dvigniti. Toda nove okoliščine, ki bodo nastale pri skrajšanju delovnega časa, in s tem v zvezi uvedba izmeničnega dela, bodo verjetno narekovala dodatno zaposlitev. Za preostalo rezervo pa bo treba poskušati delovna mesta v razširjenih ali povsem novih kapacitetah v prihodnjih letih.

Te ugotovitve so bile izrečene tudi na seji gospodarskega zbora skupščine SR Slovenije lani decembra, ko smo obravnavali družbeni plan naše republike za letos.

Nizki osebni dohodki so postali močna ovira za dvig proizvodnje. Če danes omogočimo delavcu, da poveča svoj osebni dohodek na račun svoje večje prizadevanosti, znanja, iznajdljivosti in smotnejšega izkoristka proizvodnih kapacitet, ampak da bodo njegovi dohodki kljub njegovim prizadevanjem vedno isti ali le malo višji, ga bomo slej ko prej demotivirali. Dosedanje analize so pokazale, da so nizki osebni dohodki predvsem v podjetjih z nizkim organskim sestavom kapitala, torej z zastarelo opremo, kot jo imajo npr. v Tekstilni, medtem ko v podjetjih s sodobno opremo teh pojavov ni. Ta dejstva nam tudi odkrivajo načine, kako dvigniti osebni dohodek. Seveda pa pobude za dvig dohodka na podlagi večje storilnosti ne smejo obklicati le pri tem, da se povečajo osebni dohodki le nižjim kategorijam. Ta akcija naj bo kompleksna in naj stoni na temeljiti analizi, predvsem zato, ker bo treba znaten dvig storilnosti doseči tudi glede na uvedbo 42-urnega tednika. Borba za povečanje dohodkov najnižjih kategorijam naj bo le naš bližnji smoter, celotna akcija pa se ne sme nikjer ustaviti.

pa so ti kraji, čeprav jih imenujemo vasi, delavska naselja, seveda za enkrat še brez stolpnice, ki so postale urbanistična značilnost modernih delavskih naselij in mest. Kar zadeva podelitve v nekdanjem pomenu, je bila skrb za to področje v zadnjih nekaj letih le nekoliko učinkovitejša. Predvsem so se v precejšnji meri uresničile želje prebivalcev po elektrifikaciji. Elektrificirana so skoraj vsa naselja razen nekaterih v Strugah in v Kolpski dolini. Za letošnje predvidenih spet nekaj sredstev za elektrifikacijo (5-6 milijonov), vendar je to premalo, da bi v celoti rešili ta problem. Splošno mnenje volivcev in tudi stališče članov obč. skupščine je; naj se letošnje naložbe v elektrifikacijo povečajo. Volivci iz vasi so tudi načeli vprašanje stanovanjske gradnje, češ da se morajo posledice povečanja narodnega dohodka poznati tudi pri njih. Na pripomba volivcev iz Stare cerkve in drugod, češ da se grade stanovanja in v Kočevoju, je treba dati ustrezna pojasnila. Stanovanjska gradnja z urbanističnega vidika in ekonomičnosti zahteva gradnjo strnjenejših naselij v bližini komunalnih naprav (cest, vodovoda, elektrike, prostornih središč itd.). Nekateri stvari zagovarjajo stališče, da mora biti stanovanje delavca čim bližje delovnemu mestu. Menim, da je treba dati vso prednost prvi varianti, kajti stanovanje naj ne bo le privešek delovnega mesta in pogoj za delovno razmerje, ampak kot okolje za fizični in duševni odmor ter sprostitve v ožji družinski skupnosti. Predvsem pa bo treba spremeniti merila, ki sedanje dokaj močno določajo, kdo je lahko uporabnik stanovanja. Primerno stanovanje mora slej ko prej postati pravica slehernega državljanca oz. družine in ne sme biti toliko odvisno od tega, ali delovna organizacija lahko nudi svojim članom stanovanje ali ne. Pogostokrat prav ta okoliščina (stanovanje) odloča, koliko ima neka delovna organizacija izpopolnjena delovna mesta s strokovnimi delavci. Mislim, da je sedaj dovolj jasno, zakaj stanovanj ne gradimo stihajsko in glede na trenutne potrebe, temveč po določenem urbanističnem načrtu.

oba zbora, dokaj jasno govore o potrebi, da se industrija in obrt enakovredno razvijata, kajti to je osnovni pogoj za medsebojno dopolnjevanje. Tudi naša občinska skupščina je na seji 28. decembra razpravljala o problemih obrtništv. Osnovne ugotovitve kažejo, da se obrt sama po sebi ne bo mogla razviti in da je treba to gospodarsko panogo podpreti v njenem razvoju z določeno investicijsko politiko. Majhni osebni dohodki v obrti so rezultat nizkega organskega sestava proizvodnih sredstev. Perspektiva obrti je torej v njeni modernizaciji. Tudi zasebni sektor obrtništv je treba gledati z vidika, da so to enakovredni člani socialistične družbe ter so njihovi proizvodi in storitve enako pomembni za naše gospodarstvo kakor iz ostalih sektorjev. Tudi nagrado za svoje proizvode in storitve enako pomembni za naše gospodarstvo kakor iz ostalih sektorjev. Tudi nagrado za svoje delo smejo prejemati po načelu: za enako delo enako plačilo. Temu kriteriju se bo morala prilagoditi tudi naša davčna politika. Davki naj ne bodo le način, s katerim so si občine zagotavljale določene proračunske dohodke, temveč naj se obdavčuje predvsem dohodek, ne pa tudi del prometa. Menim, da bodo s tako politiko do obrtništv, ki jo je zastavila naša občina, dani pogoj za njen skladen razvoj z industrijo in ostalimi gospodarskimi panogami.

Število zaposlenih se ne bo veliko povečalo. Naše delovne organizacije so za leto predvidele znanen porast družbenega proizvoda (14,5 odst.), pa tudi storilnost se bo, računana z družbenim proizvodom na zaposlenega, povečala za 13,5 odst. Dvig zaposlenosti je v občini predviden le za 1,1 odst. Mislim, da je ta podatek nastal zato, ker so delovne organizacije hotele ne samo poudariti povečan obseg proizvodnje, temveč in predvsem povečano storilnost. Ker ni predvidenih novih večjih kapacitet v gospodarstvu, se število zaposlenih res ne more bistveno dvigniti. Toda nove okoliščine, ki bodo nastale pri skrajšanju delovnega časa, in s tem v zvezi uvedba izmeničnega dela, bodo verjetno narekovala dodatno zaposlitev. Za preostalo rezervo pa bo treba poskušati delovna mesta v razširjenih ali povsem novih kapacitetah v prihodnjih letih.

ČIMVEČ TAKEGA SODELOVANJA!

Koliko so prispevali kolektivi za komunalno ureditev?

Odkar je pred leti občina le izgubila bridko dolžnost, po kateri je bila edina dolžna graditi stanovanja za občane, se je stanovanjska gradnja v Novem mestu pa tudi v celotni občini hitro razvila. V Novem mestu, pa tudi v nekaterih večjih krajevnih središčih

Analiza delitvenih sistemov

Občinski sindikalni svet Novo mesto pripravlja v februarju analizo obstoječih delitvenih sistemov v delovnih organizacijah, kjer imajo preizkušne osebe dohodke. S takšno analizo namerava sindikalno vodstvo ugotoviti, katere delovne organizacije nimajo v zvezi z uvajanjem 42-urnega tednika in odpravljanjem kategorije osebnih dohodkov do 25.000 dinarjev možnosti za nadaljnji razvoj. Gre za to, da bi občinska skupščina dobila pravočasno opozorilo o tem, katerih delovnih organizacij ne velja podpirati in reševati z izrednimi ukrepi.

Tombola v kavarni Metropol

Požrtvovalni člani Aerokluba organizirajo že nekaj časa sobotne tombole v kavarni Metropol. Med plesnimi odmorji, ki so precej dolgi, prodajajo srečke in igrajo tombolo. Doselej so prodali že 2500 srečk v vrednosti 150.000 dinarjev. Aeroklubu je ostalo 40 odst. tega denarja, namerava pa ga uporabiti za nakup letal, ki jih bo dobil že spomladi. Člani Aerokluba si zelo prizadevajo, da bi zbrali čimveč denarja, zato so začeli organizirati tudi tombole. Razen Aerokluba ima nekaj dobrih tudi hotel Metropol, saj se gostje ob igri zabavajo, dobre volje pa so predvsem tisti, ki imajo pri igri srečo. J. G.

so zrasla pravicata stanovanjska naselja. K lepim stavbam marsikje ne spada dokaj neurejeno okolje s kupi zemlje, ki je ostala nezravnana še iz časa gradnje, z razritimi in neurejenimi potmi, pomankljivo javno razsvetlavo in podobnim. Pri tem stanovalci zelo radi s prstom kažejo na občino in se na zborih volivcev oglašajo, češ kakšna sramota je to, da občina tega ne uredi. Najbrž pa bo kar držalo, da bi delovni kolektiv, ki je zbral toliko sredstev, da je lahko zgradil stanovanje, stanovanjski blok ali stanovanjsko naselje, lahko pripo-

mogel k odpravi takšnih neveselosti. Res je sicer, da to ni dolžnost kolektiva, če pa pomislimo, da je v občinski blagajni velika suša in da samo s tem, če bomo kazali občino kot kriveca, ne bo nič urejeno, bomo ugotovili, da je lažje tako, kot so lani storili nekateri kolektivi.

13 delovnih organizacij iz novomeške občine je lani s prostovoljnimi delom in prispevki namenilo za ureditev raznih komunalnih naprav skupaj 9 milijonov 500 tisoč dinarjev. Ta sredstva so bila porabljena za ureditev javne razsvetljave, za ureditev zele-

nice v okolju novih naselij, za ceste, kanalizacijo, vodovod in elektrifikacijo podeželja. Največ prostovoljnih delovnih ur so kolektivi prispevali pri urejanju komunalnih naprav (predvsem pri urejanju zelenice, čiščenju snega in urejanju okolja stanovanjskih naselij). Med delovnimi kolektivi, ki so prispevali največ, so Komunalno podjetje iz Novega mesta, Novoles in Gozdno gospodarstvo — obrat Poljana. Želimo, da bi bilo takšnega sodelovanja v prihodnje še več, vsem kolektivom, ki so v tej lepi akciji sodelovali, pa javno priznanje!

Tudi na veseljih zdravo prehrano

Na kolegiju oddelka za medobčinske inšpekcijske službe skupščine občine Novo mesto so kritično razpravljali o poslovanju in strelbi gostom na veseljih in pridelitvah. Ugotavljali so, da so obiskovalci prireditev čisto kar postreženi s pokvarjenimi ali manjvrednimi jedmi in pijačami.

Inšpekcijski organi bodo letos posvetili vso pozornost kontroli jedi in pijače na takih pridelitvah. Če bodo ugotovili, da so v prodaji pokvarjena jedila ali pijače, bodo najostreje ukrepali in predlagali odgovorne ljudi za kaznovanje.

NOVOMEŠKA KOMUNA

Na veseljih navadno strežejo ljudje, ki niso zdravstveno pregledani, kar je v nasprotju z zdravstvenimi predpisi. Zavedati se moramo, da lahko bolna oseba, ki streže gostom, okuži na stotine

ljudi. Kdo bo odgovoren za posledice? Res je, da bi organizacija ali društvo, ki organizira prireditev, ne mogla plačati pregleda, za vse strežbo osebje, lahko pa bi za strežbo dobili le tiste, ki so zaposleni v živilski stroki in so tako in tako zdravniško pregledani.

Na kolegiju so razpravljali

tudi o tem, da imajo organizatorji prireditev večkrat izgubo, pri tem pa se okoristijo posamezniki ali tisti, ki skrbijo za nakup blaga, včasih pa tudi strežbo osebje. Prav zaradi tega naj bi odgovorni organi občinske skupščine pregledali tudi finančno poslovanje na veseljih in pridelitvah. J. S.

Topliške drobtine

● Trgovsko podjetje »Merkator« iz Ljubljane je že lani odkupilo v Dol. Toplicah dve hiši, ki jih bodo preuredili v moderen trgovski lokal, za katerega so načrti že izdelani. Spomladi se bo gradnja začela. Isto trgovsko podjetje namerava urediti svojo prodajalno tudi v Soteski.

● Mesarija je za zdraviliški in turistični kraj važna in za prehrano potrebna obrt, vendar prostori topliške mesarije ne ustrezajo higienskim predpisom. Mesarsko podjetje namerava v najkrajšem času v bližini sedanje mesarije urediti lokal, ki bo ustrezal vsem predpisom.

● Tudi v Dol. Toplicah je stanovanjska stiska silno velika. Ze pred poldrugim letom je začela občinska skupna z drugo in devljarskim podjetjem graditi štiri-stanovanjski blok, vendar še zdaj ni toliko zgrajen, da bi se lahko vanj vselili stanovalci. S to stavbo pa problem ne bo rešen, kajti Toplice bi potrebovale še več takih blokov.

● Topliščane vedno bolj tepe nezdelan regulacijski načrt. Volivci

so že nekajkrat ostro postavili zahtevo po tem načrtu, vedno jim je bil objavljen, načrta pa še zdaj ni. Mnogo je interesentov, ki bi radi v Toplicah gradili, pa ne morejo, ker jim lokacije ni mogoče odobriti zaradi nezdelanega regulacijskega načrta. Ljudje so zaradi tega vedno bolj nezadovoljni in kritizirajo tiste, ki imajo z načrtom opravka, sprašujejo pa se, kaj je vzrok zavlačevanju. D. G.

„Začeti z gradnjo novega doma...“

Mariboru se je v Sokolu zbirala napredna mladina in tako smo kaj hitro našli skupno pot.

— S katerimi športi ste se ukvarjali in od kdaj ste funkcionar?

— Ukvarjal sem se z atletiko, telovadbo, košarko, jahanjem in kolesarjenjem. Kot funkcionar pa sem aktivno začel z delom takoj po osvoboditvi v fizikulturnem društvu v Sempavju v Savinjski dolini. V Novem mestu sem od leta 1956.

— Kako je s športom v Novem mestu?

— Šport ima v mestu ob Krki neverjetne razvojne možnosti glede na zanimanje mladine in starejših. Če bi ljudem lahko nudili to, kar si žele, bi povečali množičnost in izboljšali kvaliteto. Zanimanje pa zaradi nemogočih razmer za delo pozimi nismo mogli nuditi pogojev ravno najmlajšim. Tako z množičnostjo nikakor ne moremo priti na zeleno vejo, ravno z njo pa bi si najbrž tudi finančno pomagali. Skrajni čas je, da bi začeli graditi športni dom, v katerem bi našli svoj kotiček otroci, delavska mladina in

seveda kvalitetni športniki.

— Kaj bi bilo treba storiti za kvaliteten dvig športa?

— Kot sem že omenil, predvsem zgraditi športni dom. Razen tega bi bilo potrebnega več razumevanja pri tistih činiteljih, ki lahko vplivajo na boljše materialne pogoje. Nujno pa bi bilo tudi, da bi dobili nekaj poklicnih trenerjev, ki bi izboljšali kvaliteto, z njo pa bi se povečalo tudi zanimanje za posamezne športne panoge.

— Kateri dogodki so vam od lani najbolj ostali v spominu?

— Dva dogodka bi omenil. Uspeh košarkarjev, ki so prišli in ostali v drugi slovenski ligi. Razočaran sem bil, ko so nam že tako prenatrpani urnik v obeh telovadnicah še bolj skrčili, tako da smo morali redno vadbo popolnoma ukiniti.

— Česa si v tem letu najbolj želite?

— Moja največja želja je zasadi prvo lopato za gradnjo novega športnega doma, ki ga Novo mesto tako nujno potrebuje in ki bo prav gotovo prelomnica uspehov novomeškega športa. —al

Novomeška kronika

■ Pred kratkim so mesarijo na Glavnem trgu (bivši Konciljev lokal) zaprli, ker ga preurejujejo. Gospodinjam, ki so bile vajene tu kupovati meso, to sicer ni všeč, najbrž pa bodo zadovoljne, ko bo prenovljen lokal odprt in bodo v njem sočloveške postrežene.

■ Zadnje čase je vedno pogosteje slišati opazke na račun zasebnih družic, ki se zbirajo v kuhinji novomeške kavarne na Glavnem trgu, pa menda tudi v drugih javnih lokalih, čeravno so kuhinjski prostori v gostinstvu namenjeni samo zaposlenim. Opaziti je vedno iste obraze, ki čisto posedajo po teh kuhinjah brez kakršnega koli opravka. Na goste to ne naredi dobrega vtisa!

■ Novomeški fotoklub je po dolgem času izmenjal fotografije v izlozbi na stavbi medobčinske zavarovalnice. Z novimi zimsimi motivi, od katerih so nekateri prav lepi, so člani tega kluba dokazali, da še živijo in delajo.

■ V prodajnem lokalu na novomeškem Glavnem trgu še vedno lahko opazimo starejše mladoletnike, kako puhačo cigaretni dim pod napisom »Kaditi ni dovoljeno«. Menda hočejo veljati za junake, ki si upajo kršiti predpise urejene družbe. Ni nikogar, da bi jih povelil?

■ Mladinska organizacija gimnazije in učiteljska je s pomočjo DPM-centra v torek popoldne priredila pustno zabavo, ki je trajala od 15. do 21. ure. V veseljem razpoloženju in poskočnih ritmičnih godbah doma JLA je čas na zabavi vce prehitro minil.

■ Zadnje dni je mrzav nekoliko popustil, kar je bilo čutili tudi na ponedeljkovem živilskem trgu. Bil je dobro založen z vsem, največ pa je bilo jajc; bilo jih je dobili že po 30 din in tudi ceneje. Priljubljeni so še motovilec, merico po 60 din, radič je imel isto ceno, fižol po 200—250 din/kg, črna redkev po 25 din/kos, kislo repo in zelje po 60 din/krožnik smetano v skodelicah po 120 din, strčke po 10 din/kos ter jabolka po 100 do 120 din/kg. Kokoši so veljale oko-

li tisočaka, orehi 200 din/firkoj in slivovka 600 din/litr.

Gibanje prebivalstva: rodili sta: Milena Berus iz Trdinove 43 — Aleša in Marija Škrbec iz Muzelske 8 — Alojza. — Poročili so se: Franc Hrastar, kmet z Vrha, in Marija Planin, poljedelka iz Dilančeve 7; Anton Urbančič, strojni ključavničar iz Gor. Polja, in Katarina Bahorič, bolničarka s Ceste komandanta Staneta 3; Anton Markelj, pravnik iz Ulice Majde Silc 18, in Amalija Berjak, uslužbenka z Nad mlini 28; Martin Gorenc, delavec iz Črešnjic, in Stefanija Kump, delavka iz Koščišove 28. — Umrli so: Franc Jaketič, čuvaj iz Trubarjeve 3, 44 let; Cveta Barle, upokojenka iz Adamičeve 12, 70 let; Andrej Peric, upokojenec iz Ceste v Ragov log 2, 74 let.

Matični urad Straža

Porok ni bilo. Umrla sta: Herman Lenassi, osebnih upokojenec iz Gor. Straže, 67; Bogdan Krese, delavec iz Podgore, 20.

Matični urad Dolenjske Toplice

Rojstev izven porodnišnice ni bilo.

Poročili so se: Janez Kulovec, strojni ključavničar, in Anica Kobe, uslužbenka, oba iz Uršnih sel; Milan Kavšček, strugar iz Vavte vasi, in Jožeta Zamida, šivilja iz Uršnih sel; Franc Bračič, avtomehaničar iz Obrha, in Marija Krakar, delavka iz Meniške vasi.

Umrli so: Olga Šobar, gospodinja iz Dobindola, 82; Franc Zupančič, upokojenec iz Kočevskih Poljan, 71.

Matični urad Hinje

V januarju je rodila Angela Škufca iz Zvirč — Jožico. Poročila sta se: Janez Pele, delavec, s Prevol, in Marija Blatnik, čistilka iz Ljubljane. Umrla sta: Janez Škufca, kmetovalec iz Zvirč, 86; Marija Vidmar, upokojenka iz Hinj, 83.

Umrli je Rudolf Zupanc

V Dol. Toplicah je v 89. letu starosti umrl Rudolf Zupanc, krojač in posestnik ter zaveden Slovenec, ki je dal pobudo za ustanovitev pevskega društva. V začetku leta

1905 je bilo v Toplicah res ustanovljeno bralno in pevsko društvo, v katerem se je zbirala napredna mladina in se izobraževala. Rudolf Zupanc si je mnoga leta nesebično in vztrajno prizadeval za napredek rojstnega kraja. Ustrahoval se ni nobenega dela in ga je vedno opravil, četudi je šlo na račun njegove obrti. Lahko rečemo, da je pokojni Zupanc precej pripomogel k temu, da so bile Dol. Toplice v nekaj letih napredne, kar se je pokazalo zlasti v narodnoosvobodilni vojni.

Njegovo delo nam bo ostalo v najlepšem spominu! D. G.

Ōtroško veselje na Dvoru

— Micika, greva gledat televizijo?

— Flanci, ali se ne ves, da je ze pol leta pokvaljena...«

Pozdrav z Jahorine

Svojo ženo, hčerko in starše lepo pozdravlja Alojz Hočevar s Krke, ki je pri vojakih na Jahorini. Kolega Jože Olovec iz Podbočja pa pozdravlja mamo, sestro in ostale vaščane.

Mariji in Karlu Žibertu prisrčne čestitke za petdesetletnico skupnega življenja

50 let skupnega življenja

Prelekle soboto sta slovesno proslavila petdeset let skupnega zakonskega življenja Marija in Karlu Žibert z Zagrebške ceste v Novem mestu. 83-letni mož in 71-letna žena sta ob tej priložnosti v krogu svojih petih otrok in 11 vnukov obujala spomine na prehojeno življenjsko pot, ki ni bila lahka. Med zanjno vojno sta dva izmed otrok odšla med prvimi Novomeščani v partizane, zaradi tega je

okupator znesel svoj bes nad očetom, mamo in najmlajšim sinom in jih konec leta 1944 poslal v internacijo.

Zibertova mama in oče sta po končani vojni obnavljala domačijo in kaj kmalu so mivila leta. Želimo jima v imenu Zveze borcev, da bi zadovoljna in srečna uživala večer življenja.

30. decembra lani je v zgodnjih jutranjih urah, preganjan od psov čuvajev, pridivil v vas Lopato jelen. Več kot uro je letel po vasi mimo hiš in hlevov ter dvignil iz postelje skoro vse domačine. Ljudje so stali pred hišami z različnimi predmeti v rokah, da bi ga udarili, če bi prilika nanesla. V vasi so trije lovcu, toda le Jožetu Hočevarju je uspelo najti trenutek za strel. Vendar jelen ni podlegel; zbesnel se je zapodil naravnost pred hišo Jožeta Rojca, kjer ga je na pragu gospodinja z metlo v rokah odpodila.

Obkoljen od množice ljudi, preganjan od psov, je iskal poti v gozd. Ze ranjenemu in izmučenemu se je

Jelen na obisku v Lopati

posrečilo zbežati po poti proti gozdu. Nedaleč od vasi se mu je približal na sto metrov lovec Stanko Zore in ga ustrelil.

Lovska družina Lazina pri Hinjah je ves čas odprtega lova iskala po lovišču enega izmed treh jelenov, ki ga je hotela ustreliti. Vendar ji ni uspelo. Jelen je prišel v vas le dan prezgodaj, kajti od 1. januarja dalje je lov na jelene zaprt.

Lovske družine bi morale poskrbeti, da bi gospodarji priklepali pse, ker bi se podoben lov lahko ponovil tudi v prepovedanem času. Letošnja zima je zelo neugodna za jelene in srnjad, ker se je na snegu napravila ledena skorja, ki se pod nogami udara. V takih okoliščinah pa se lahko občutno zmanjša stalež divjadi.

Tone Škufca

„Proga je strupena, teren pa izreden!“

Slovenska smučarska elita, ki se je zbrala na V. republiškem smučarskem tekmovanju gozdarjev, lesarjev in lovcev v Črmošnjicah, je ondoino smučarske terene ocenila kot izredne

Organizatorji in prireditelji letošnjega V. republiškega prvenstva gozdarjev, lesarjev in lovcev so prevzeli dokaj odgovorno, pa tudi nevarno nalogo. Tekmovanje v Črmošnjicah je bilo prvo republiško smučarsko srečanje na dolenskih smučarskih terenih. Če pride nemo k temu se dejstvo, da združujejo gozdarji v svojih vrstah mnoge najboljše slovenske smučarje, je to odgovornost organizatorjev še povečalo. Po mnenju večine udeležencev pa je tekmovanje poteklo brezhibno in sodi med najboljše organizirana tekmovanja, kar so se jih udeležili. Pripravljalni odbor se je zavedal odgovornosti, pa tudi tega, da je od prvega stika tolikšnega števila tekmovalcev z Dolensko veliko odvisno. Organizacija tekmovanja in vse ostalo je bilo brez spopadov. Poudariti velja tudi to, da je Zdravilišče Dolenski Toplice — kolektiv se je res nadvse potrudil — zapustilo v tekmovalcih nepozaben vtis. Presenetila jih je prisrčna gostoljubnost, ki so je bili deležni pri sprejemu in vse tri dni bivanja pri nas. Dvodnevno tekmovanje, ki se ga udeležijo 140 tekmovalcev, ni majhna stvar.

Se posebej so nas vzbudile izjave, ki so vse tri dni, ko so se tekmovalci kot naši gostje mudili v Dol. Toplicah in v Črmošnjicah, kar deževalo. Ker je bilo za veliko večino tekmovalcev hkrati tudi prvo srečanje z Dolensko, je bilo slišati na vsakem koraku: »Poglej, tudi na Dolenskem so gore! Fant, ta proga za veleslalom pa je strupena, ta nam bo dala po duši! Ali si se že kopal? Topla voda, zdaj pozimi, v bazenu, pomislil, kaj takega še nisem doživel! Če kakšno bomo nesli domov vse, kar so nam dali? Dolenska je pa sro lepa, sem bom pa še večkrat prišel in tudi prijateljem bom povedal!«

Seveda ne moremo naštetih vseh takšnih in podobnih izjav, saj jih je bilo res toliko, kot deža spomladi. Tekmovalci so bili presenečeni nad gostoljubnostjo, s katero smo jih sprejeli, zelo so bili veseli tega, da je vsak tekmovalec ob prihodu prejel mapo z brošuro, s kopico dolenskih turističnih prospektov, s tekmovalno značko in da so jim pionirji iz Dolenskih Toplic vsakemu posebej izročili zavojček turističnih spominkov z naše ga področja. Z gostoljubjem, ki jim ga je nudilo zdravilišče Dolenski Toplice, so bili nadvse zadovoljni. Poglejmo zdaj malo поблиže, kaj so menili o tekmovanju in o smučarskih terenih v Črmošnjicah in Gačah najboljše tekmovalci, in pristojnim njihovim izjavam.

Za našo mladino, ki je najvnetejši pristaš zimskih sportov, je bilo tekmovanje v Črmošnjicah svojevrstno doživetje predvsem zato, ker so lahko mnogi izmed njih tokrat prvič v življenju videli Janeza Poldo, Tinčka Muleja, Janka Stefeta in Franca Cvenkelja, naše stare smučarske ase, ki so s svojimi smučmi ponosni slavo Jugoslavije v svet v tistih najtežjih dneh, ko so se naši narod borili za svoj gospodarski obstoj.

Janez Poldo:

»To tekmovanje je mladim spodbuda!«

— Tudi na Dolenskem imate gore! Veste, sem-nisem se nikdar zašel, na Dolenskem sem bil najdlje do Skofljice... Tereni so pri vas, kot sem videl, boljši, kot jih imamo na Gorenjskem, zlasti za teke, veleslalom in tudi za skoke. Na desno od vzhodne imate lepo prilagoditveno skakalnico, ki ne bo terjala veliko sredstev.

Tu v Črmošnjicah, tako sodim, že nastaja zibelka zimskega športa na Dolenskem. Vaša mladina je že začela, o tem sem se prepričal. Vaši fantje so krepki, to tekmovanje pa jih bo spodbudilo. Največ bodo pomenile Črmošnjice mladini, šolskim otrokom, če bodo prihajali sem! To jim bo spodbuda za smuč. Marsikdo bo ob smučeh pozabil na frakelje, na pot od gostilne do gostilne in na vse druge neumnosti, ki mladega človeka rade zavedajo. Veliko boljše je: nahrbtnik na rami, v roko dilatorje in palice, pa v hrib in po ce in palice, ki je življenjski navzdol! To je življenjsko, to krepki telo in bistri glavo in to je hkrati tudi najboljša vzgoja za smučarski rod.

Poglejte mene! Smučarji in hola po hribih me držita pokonci! Z mladino, zlasti s šolarico, sem izmel vedno veselje, in kar miha me, da bi ostal tu pri vas nekaj tednov in se počepal med drobiž! Vsem mladim prijateljem z vašega področja pa moj pozdrav in najlepše želje za dober smuk in

razvoj smučarje na Dolenskem!

Tako je povedal Janez Poldo. Ze 27. januarja, dan zalem, ko je bilo republiško smučarsko tekmovanje gozdarjev, lesarjev in lovcev zaključeno, se je spet vrnil v Črmošnjice, ko je zvedel, da je tam tečaj za mlade smučarje, ki ga je priredila občinska zveza za telesno vzgojo iz Novega mesta, je sklenil ostati med njimi nekaj dni. Vse tečajnike so, čim so zagledali Poldo, jeji zanimati skokli. Pod njegovim vodstvom so v Črmošnjicah kar iz snega naredili skakalnico in skakali, da je bilo kaj! Hvala, tovariši Poldo, za tople besede, za vso skrb in pomoč!

Franca Cvenkelj: »Proga za veleslalom lahko samo pohvalim!«

— Na Dolensko sem zašel prvič lani, ko sem bil celo v Dragatušu v Beli krajini. Delam pri Elanu v Begunjah, takrat pa smo montirali telovadnico v dragatuški soli. V športu sem še vedno aktiven, deloma na dilcah, deloma pa tako, da pri Elanu odgovarjam za opremo telovadnic in za servisno službo...

Smučati sem začel 1947. leta. V predvojni Jugoslaviji ni bilo ne časa ne priložnosti za to. Treba je bilo delati. Ko sem začel smučati, sem se kmalu povzpela. Otrokom je treba dati opremo, jim prirediti tečaje, pa se mlade kmalu vname za smuk in naravo. To možnost boste imeli odslej tudi pri vas, ko si gradite zimskošportni center na Črmošnjicah.

Proga za veleslalom lahko samo pohvalim! Odlično je pripravljena z ozirom na veliko strmino in to, da je malo snega. Organizacija tekmovanja je odlična!

Mulej in Štefe

ne govorita veliko

Tinček Mulej in Janko Štefe štejeta med tiste, ki ne govorijo radi. Kar nekako iznikala sta se, zvedavim vprašanjem, čeprav je okoli njih vedno bučalo od prešernega smeha. To, kar sta povedala, sta povedala zmogljivo. Tudi ona sta bila mišljenja, da je v okolici Črmošnjic in Gač pravi smučarski raj. Vse, kar sta povedala, lahko povzamemo v kratko ugotovitve:

— Proga za veleslalom je strupena, tereni pa so takšni, da jim ni primere!

V soboto, 25. januarja, je bilo tekmovanje v tekih. Kaj menijo o naših smučarskih terenih smučarji tekači, ki so zasedli prva mesta?

Nova obzorja telesne vzgoje

Plenum ObZTK, katerega se je udeležilo 33 predstavnikov iz cele komune, je zasedel 28. januarja. Glavna tema razgovorov je bila problematika razvoja telesne kulture in športa v občini. Tov. Avčeva je v poročilu podala pregled dela in problemov, s katerimi se ObZTK bori. Posebno je poudarila, da mora priti do tesnejše povezave med ObZTK in svetom za kulturo, prosveto in telesno vzgojo, ki je pri občinski skupščini pristojen za reševanje tovrstnih predmetov. ObZTK bo morala svet pogosteje in podrobneje seznanjati s svojimi problemi, tako da bo

Razvedrilo mladine na Cerovcu

Tudi mladina na Cerovcu in v okolških vaseh je željna razvedrila in zabave. Ker smo precej oddaljeni od kina in drugih prireditelj, predvsem v zimskem času, smo si morali izbrati za razvedrilo drugo pot.

Tako smo na mladinskem sestanku sklenili, da se bomo večkrat ob sobotah ali nedeljah zbrali v naši dvorani, kjer bomo prirejali igranje in drugo zabavo. Za ples nam igra mladinski gramofon, vmes pa se ob neznanih talentih-humoristih poslušamo nasmejevo. Tudi o upriporitvi manjših odrskih del smo se menili, saj je mladina že pokazala, da je zato sposobna.

Prav lepo zabavo pa smo imeli nekaj nedelj nazaj, ko so nam mladi smučarji in skakalci pokazali svoje znanje v zimskem športu. Nad njimi je bila navdušena vsa vas. Videli smo nekaj prav lepih skokov in lep smuk. Pri skokih so se posebno izkazali Milan Štublar (13 m), Martin Radoš (13 m), Branko Štublar (9 m), Ivan Papič (8 m), Anton Dušak (7 m) in drugi.

Štiri izjave iz treh področij, vse pohvalne

Med »najboljšimi tekmovalkami in tekmovalci v tekih smo izbrali štiri za razgovor. Pri tem ni kot merilo služil toliko doseženi plasma, kot področje Slovenije, odkoder je tekmovalci doma. Smučanje je bilo doslej najbolj razvito na Gorenjskem, na Štajerskem, pa tudi Ljubljana je dala mnoge republiške reprezentante. Zanimalo nas je predvsem to, kako sodijo najboljše tekmovalke iz predelov, ki sliovijo kot zibelka slovenskega smučarstva, o naših smučarskih. Dobro smo vedeli, da so tokrat prišli na naših snežnih poljanah.

Jožica Grlič iz Lovrenca na Pohorju, v tekih žensk je zasedla 1. mesto: — Proga mi je ugajala, ni se mi zdelo posebno težka. Vesela sem, da sem osvojila prvo mesto! Upam, da mi bo tudi na prihodnjem tekmovanju, ki bo, kot vse kaže, pri nas na Pohorju, sreča mila. Tereni za tek pa so na Dolenskem veliko boljše kot pri nas na Pohorju!

Anica Rozman z Bleda na Gorenjskem, v tekih žensk je osvojila 4. mesto: — Smučarski tereni na Dolenskem so zelo lepi! Proga ni bila težka. Ker je bila to moja prva tekma v letošnji sezoni, sem bila v krizi. Proge za teke na Gorenjskem so navadno težje, kot je vaša!

Viktor Brezovšek iz Ljubljane, v tekih moških je osvojil 1. mesto: — Tokrat sem se četrto udeležil republiškega tekmovanja gozdarjev, lesarjev in lovcev. Prav presenečen sem nad lepoto pokrajine, tereni pa so pri vas zelo primerni za teke. Snežne razmere so zelo ugodne. Skoda je, da ni bilo 10-kilometrska proga speljana v eni zanki. »Sled je bila preozka, na Gorenjskem am vajeni širši, sicer pa je bila proga dovolj zahtevna.

Franca Gregorič z Bleda, v tekih moških je osvojil 2. mesto: — Z Brezovškom se strinjam z vsem, kar je povedal, dodal bi le to, da mi je bilo zlasti všeč dejstvo, da so bili rezultati tekmovanja objavljeni takoj po tekmovanju. Na smučarskih srečanjih drugod smo navadno težko čakali na rezultate in jih zvedeli šele naslednji dan!

Iz vseh razgovorov in vseh ocen, ki so bile izrečene v dneh tekmovanja, lahko razberemo nekaj pomembnih dejstev:

Smučarski tereni v okolici Gač in Črmošnjic so primerni za vse vrste smučarskih disciplin: za smuk, teke, veleslalom in skoke. To smo razbrali iz izjav posameznih tekmovalcev, ki se pač navdušujejo za nekatere panoge. Zelo spodbudno je tudi splošno mišljenje udeležencev, ki je našlo odmev v izjavi tov. Leopolda Kreseta: tereni na Črmošnjicah so upoštevaje organizacijske sposobnosti, ki so jih pokazali dolenski smučarji, kot organizatorji tega tekmovanja, primerni za republiška in državna smučarska tekmovanja. Morda najpomembnejše pa je dejstvo, da na Črmošnjicah nastaja zimskošportni center, ki bo naši mladini nudil vse pogoje za smučarski šport. Vse naštetu naj pretehtajo načrtovalci, ki pripravljajo načrte.

nje udeležencev, ki je našlo odmev v izjavi tov. Leopolda Kreseta: tereni na Črmošnjicah so upoštevaje organizacijske sposobnosti, ki so jih pokazali dolenski smučarji, kot organizatorji tega tekmovanja, primerni za republiška in državna smučarska tekmovanja. Morda najpomembnejše pa je dejstvo, da na Črmošnjicah nastaja zimskošportni center, ki bo naši mladini nudil vse pogoje za smučarski šport. Vse naštetu naj pretehtajo načrtovalci, ki pripravljajo načrte.

V nedeljo skoki za pokal Dolenske

Na 40-metrski skakalnici na Mirni bo v nedeljo, 16. februarja tekmovanje predstavnikov občinskih komitejev ZMS dolenskih občin za pokal Dolenske. Na tekmovanju bodo dobili tudi prvaka med osnovnimi šolami in prvaka mladina do 18 let. Razen smučarskih skokov bo na Mirni tečaj za podnike tekmovanje na smučarskih skakalnicah. Nedeljska prireditve se bo začela ob 14. uri in bo prav tako zanimiva kot tekmovanje v smučarskih skokih ob otvoritvi mirenške skakalnice.

• V stoževni proizvodni sezoni, ki je bila nedavno končana, je Jugoslavija proizvedla 31.330 vagonov sladkorja. 13 sladkornih tovarn je v ta namen predelalo 245 tisoč vagonov sladkorne pese. Sedanja potrošnja sladkorja v Jugoslaviji je 16,5 kg na prebivalca. Evropsko povprečje je doseženo s 25 kg samo v Sloveniji.

Prvaki v tekih iz Črmošnjic: od leve proti desni: Anica Rozman (4. mesto, ženske), Viktor Brezovšek (1. mesto, moški), Franca Gregorič (2. mesto, moški), Jožica Grlič (1. mesto, ženske), Krista Pliberšek (2. mesto, ženske)

Tudi odbojka je zaživela

V jesenskem obdobju je aktivnost brežiških športnikov porasla. Zaživela je nekdanje zelo popularna panoga med brežiškimi športniki — odbojka. Okrajna zveza za telesno kulturo je organizirala zimsko okrajno ligo, ki je razdeljena na tri skupine: savinjsko, celjsko in zasavsko. Brežiška ekipa v sestavi: Rezer II, Milanović, Zeković, Zraković, P. Rovnan, Popović, Pintarič, Bajde, Setinec in tehnični vodja Franjo Lončarič je tekmovala v zasavski skupini. Po napornem tekmovanju so Brežičani osvojili prvo

mesto v skupini in si s tem pridobili pravico nastopiti na zaključnem tekmovanju v Celju, kjer se bodo prvaki vseh skupin povegovali za naziv okrajnega prvaka. Tekmovanje v zasavski skupini se je odvijalo v dveh mestih v obliki turnirja. Prvi del tekmovanja je bil 12. januarja v Sevnici, drugi pa 26. I. v Bregani v klubski telovadnici. Uspeh odbojkarjev je z ozirom na doseženo neaktivnost te športne panoge velik in ves jim želimo, da bi na zaključnem tekmovanju v Celju nadaljevali svoj zmagoviti po-

Medobčinsko prvenstvo v Črmošnjicah

Lepo sončno vreme in dokaj ugodne snežne razmere so v nedeljo privabile nad sto smučarjev v Črmošnjice. V izvedbi občinske zveze za telesno kulturo v Novem mestu je bilo medobčinsko prvenstvo v veleslalomu in tekih. Tekmovanje članske skupine je veljalo tudi za pokal Vinka Paderišča. Za udeležence šol pa je bilo izbrano tekmovanje za republiško prvenstvo, ki bo 1. marca v Kranjski gori. Naj-

številnejše so bil zastopani smučarji iz Novega mesta, Sentjerne, Dolenskih Toplic in Smarjete. Iz trebanjske občine so prišli poleg tekmovalcev iz Trebnjega tudi smučarji iz Mirne in Mokronoga. Pogrešali pa smo smučarje iz Metlike in Črnomlja, od koder je prišel samo eden. Tudi Črmošnjice je zastopala nekaj smučarjev, med njimi Vinko Lipar — najboljši v tekih.

Prostrana smučišča na Gačah so omogočila, da se je tekmovanje nemoteno odvijalo. V zgornjem delu so tekmovali v veleslalomu člani, mladinci, v spodnjem delu pa so krmarili skozi vrata pionirji, pionirke in mladince. Smučarji tekači pa so imeli speljano proggo proti Semlicu. Pa poglejmo rezultate najboljših:

VELESALOM:
Pionirji: 1. Bogdan Murro (o. š. N. m.) 52,1, 2. Peter Turk (o. š. N. m.) 55,1, 3. Iridij Belović (o. š. N. m.) 55,7.

Pionirke: 1. Damjana Furjan (o. š. N. m.) 54,1, 2. Lučka Dolenc (o. š. N. m.) 55,0, 3. Marjeta Cvelbar (o. š. N. m.) 72,1.

Mladinci: Zdenko Vožič (gimm. N. m.) 56,9, 2. Marjan Pavlin (gimm. N. m.) 60,9, 3. Janes Doljak (Partizan N. m.) 66,4.

Mladinke: I. skupina: 1. Boža Rus (Trebnje) 72,5; II. skupina: 1. Irena Glonar (gimm. N. m.) 46,3, 2. Ida Kotnik (gimm. N. m.) 63,2.

Člani: 1. Jože Pogorelec (Rog, N. m.) 54,1, 2. Leopold Motoh (Partizan, N. m.) 55,0, 3. Vojko Potrbin (Partizan, N. m.) 72,1.

TEK (1 km):
Pionirji: 1. Mirko Lipar (Črmošnjice) 7,56, 2. Milan Gantar (o. š. N. m.) 8,25, 3. Marjan Rifej (o. š. N. m.) 8,50.

Pionirke: 1. Danica Močnik (o. š. N. m.) 13,47, 2. Milena Bambič (o. š. N. m.) 15,26, 3. Ivica Rahne (o. š. N. m.) 16,20.

V tekmovanju za pokal Vinka Paderišča so dosegli največ točk tekmovalci smučarskega kluba Rog iz Novega mesta. Pri pionirjih pa so se ekipno najbolje plastrali smučarji SSD Katje Rupena iz Novega mesta. Njim so sledili smučarji iz Mokronoga in Trebnjega. Med mladinci in mladinkami so osvojili največ točk smučarji SSD gimnazije Novo mesto.

Po končanem tekmovanju je bila razglasitev rezultatov. Najboljši v vsaki panogi so prejeli diplome.

Zimska košarkarska liga

V dvorani Gospodarskega razstavišča v Ljubljani se je v nedeljo začela tradicionalna zimska košarkarska liga. Novomeščani igrajo v skupini z Medvodami, Sežano, Spodnjo Šiško, Zeleno jama in Jesico, to je s močvirji druge slovenske lige.

Ze v prvem kolu je novomeški Partizan naletel na najmočnejšega tekmeča in glavnega favorita za zmago v skupini, na ekipo Medvod. Medvode so zmagale s tesnim

izidom 38:34 (20:15). Rezultat je nizek predvsem zato, ker igrajo vsako tekmo deset minut manj kot navadno, saj je prijavljenih veliko ekip.

Novomeščani so igrali v naslednji postavi: Uhan 9, Setina 4, Knoll 12, Franko 4, Polensek 4, Blažič 1 in Falkner.

V polju so bili novomeški košarkarji kar dobri in so bili povsem enakovredni Medvodam, vendar so precej grešili pri metanju na koš. To pa je razumljivo, saj nimajo primernega prostora za zimsko vadbo. Prav zato je igraje v zimski ligi za Novomeščane zelo pomembno, saj bodo tako lahko trenirali vse do prvenstva, ki se začne 28. aprila, ko bodo igrali prvo tekmo v Postojni. Tekmo z Medvodami je pravzaprav odlično izredno slabo izvajanje prostih metov partizanovcev, saj so od štirinajstih zgrešili kar deset, to pa je bilo odločilnega pomena. Novomeščani so imeli lepo priložnost, da bi v zadnji minuti izenačili, a so od šestih metov iz osebne napake zadeli v črno le dvakrat. Tako so zmagale Medvode, čeprav bi bil z malo sreče rezultat prav lahko obrnjen.

Kljub temu porazu še niso izgubljene vse možnosti za prvo mesto, posebno če bodo Novomeščani v preostalih štirih tekmah s stariimi nasprotniki zaigrali dobro in učinkovito.

Vode primanjkuje

Izredno dolga in suha zima letošnjega leta je povzročila, da je pričelo v mnogih krajih na Kočevskem primanjkovati vode. Ze nekaj časa vozijo vodo iz Kočevja s cisternami v posamezne kraje, kjer so obrati KGP, in to predvsem v Stari Log, Cvišterje, Rajhenau in nekaterih druge kraje. Vode primanjkuje nekaterim prebivalcem v okolici Drage in v Poljanski dolini ob Kolpi. Tudi nekaterim prebivalcem v okolici Kočevja, ki nimajo vodovoda, je pričelo zmanjkovati vode.

RADIO LJUBLJANA

VSAR DAN: poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

SOBOTA, 15. FEBRUARJA: 8.05 Vedre melodije za konec tedna. 9.25 »Zimsko veselje. 10.15 V ritmu polke in valčka. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Tone Potocnik: Novi poljedelski stroji v praksi v ljubljanskem Agrokombinatu. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Gremo v kino. 18.45 Novo v znanosti. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Dvajset minut priljubljenih popevk.

NEDELJA, 16. FEBRUARJA: 8.00 Mladinska radijska igra — M. Sušmel: Zadeva, imenovana volk. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Se pomni-te, tovariši... Vera Hreščak, Vlado Mičica, Nace Vidrih, Jože Andolšek: To je bilo v XIV. diviziji. 11.50 Godala v ritmu. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 13.30 Za našo vas. 14.10 Nekaj melodij — nekaj ritmov. 15.05 Nedeljski mozaič zabavne glasbe. 16.00 Humoreska tega tedna — L. Russell: Novi

snobizem. 17.15 Radijska igra — Stefa Kalinik: Neutruden avto. 18.20 Glasba iz znamenitih oper. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Izberite svojo popevko.

PONEDELJEK, 17. FEBRUARJA: 8.55 Za mlade radovedneže. 9.25 Poljeta Nada Vidmar in Miro Brajnik. 10.55 Glasbena medigra. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Janez Milnar: Kaj razume-mo pod kompleksnim gospodarjenjem z gozdovi. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 S knjižnega trga. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Glasbena križanka št. 10. 18.10 Zabavni kalejdoskop. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Koncert mladih glasbenih umetnikov.

TOREK, 18. FEBRUARJA: 8.35 Nekaj domačih v zasedbi harmonike, kitare in basa. 9.45 Pesmi Marijana Lipovška. 10.15 Helmut Zacharias s svojim orkestrom. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 RRU — inž. Jelka Hočevar: Izkušnje s herbicidi v poljedelstvu in vrtnarstvu. 12.25 Domače pesmi in napevi za prijetno popoldne. 13.30 Isaac Albeniz: Iberia-simfonična suita. 14.35 Poslušajmo harmonikarski zbor »Svoboda iz Sentivice. 15.30 V torku na svide-nje. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05

Koncert po željah poslušalcev. 18.45 Na mednarodnih križpotjih. 19.05 Glasbene razglednice. 20.20 Radijska igra — Hans Rothe: Zabrisani sledovi.

SREDA, 19. FEBRUARJA: 8.55 Pisani svet pravilje in zgodb. 9.25 Za prijetno razvedrilo. 10.45 Clovek in zdravje. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Erik Eiselt: S pravilnim krmiljenjem brejih krav dobimo odpornejša teleta in več mleka. 12.25 Domači napevi za prijetno popoldne. 13.30 Ritmi in melodije. 14.35 Poljske, bolgarske in sovjetske popevke. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.42 Iz fonoteke radia Koper. 18.45 Ljudski parlament. 19.05 Glasbene razglednice. 20.30 Plesni orkester Ray Conniff, Jackie Gleason in Marty Gold.

CETRTEK, 20. FEBRUARJA: 8.05 Z opornih in koncertnih odrov. 9.25 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe, orkestri in ansambli. 10.15 Pihalna godba Walter Schacht. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Igor Maver: Program poljedelske proizvodnje na zemlji našega kombinata in v kooperaciji. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.15 Turistična oddaja. 18.45 Kulturni kronika 1905 Glasbena razglednica. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Sobota, 15. februarja: Vesela Nedelja, 16. februarja: Danilo Ponedeljek, 17. februarja: Silvin Torek, 18. februarja: Dragoslava Sreda, 19. februarja: Miroslav Četrtek, 20. februarja: Leon Petek, 21. februarja: Irena.

PREKLIC

Terezija Hočevar iz Bršlina 40, Novo mesto, preključem vse, kar sem govorila o Julki Nemanic, Bršlin 26, Novo mesto.

ZAHVALE

Ob izgubi nepozabnega moža, očeta, starega očeta

FRANČA KOVACICA

iz Goriške vasi pri Mirni peč so zahvaljujemo sosedom, sorodnikom in znancem ter vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in nam izrekli sožalje.

Posebno zahvalo izrekamo kolektivoma Dolenjskega lista in splošne bolnišnice ter Alojzu Prijateljju, ki je nudil pomoč.

Zalujoči: žena Angela, sinovi in hčere: Franc, Tone, Pepca, Malca, Marica z družinami ter Angela in Rozalka.

Ob težki izgubi našega ljubelega moža, očeta in starega očeta

FRANCA RENKA

iz Kloštra pri Gradcu v Beli krajini izrekamo posebno zahvalo vsem sosedom, znancem, prijateljem, vsem organizacijam in ustanovam, ki so nam izrazili sožalje, darovali vence in ga spremlili na zadnji poti.

Zalujoči: žena Neža, sinovi Slavko, Jože, Edo, hčerka Pepca z družinami ter sin Franc in hčerka Ivanka.

KRIVOGLASJA

PRODAM izgotovljeno košanjevo kolje za vinograd, Franc Vese, Dolenja vas 5, Otočec ob Krki.
 PRODAM rabljeno, dobro ohranjeno spalnico iz mehkega lesa. — Novo mesto, Partizanska 4.
 POCENI PRODAM spalnico z vložki in vzmetni. Glavni trg 21, I. nadstropje.
 PRODAM motor MZ 125 ccm. Novo mesto, Brod 27.
 ODDAM sobo samski osebi. Naslov v upravi lista. (56-64)
 SPREJMEMO VEČ DELAVCEV za akordno delo. Hrana in sta-

VEČ KNJIŽNIH OMAR

ali dobro ohranjenih omar, ki se lahko predelajo v knjižne omare ali police, **takoj kupimo.**

Naslov in ceno sporočite pisмено ali po telefonu na naslov:

Uprava Dolenjskega lista, Novo mesto, Glavni trg 3 (telefon: 21-227)

MARTINA BERLANA

iz Slovenske vasi pri Kočevju

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti.

Posebna zahvala družinam Arko, Pahulja iz Kočevja in družini Oblak iz Ponikev. Zahvaljujemo se tudi darovalcem vencev in cvetja.

Zalujoča žena, sinovi in hčere z družinami.

ZNANCIEM IN PRIJATELJEM SPOROČAMO, DA JE 8. FEBRUARJA 1964 V 57. LETU STAROSTI UMRL DOLGOLETNI ČLAN NASEGA KOLEKTIVA

FRANJO POJE-GAŠPER

NEPOZABNEGA IN VESTNEGA TOVARISA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.

KOLEKTIV DIP ČABAR

novanje v podjetju. — Ponudbe pošljite na naslov GP »Tehnograd«, Ljubljana, Tomazičeva 26. OCALA sem izgubil 2. februarja od Metropola prek Florjanovega trga do vulkanizerja Pipana. Poštenega najditelja prosim, da jih vrne proti visoki nagradi na naslov: Vinko Gradšar, Novi trg 2, Novo mesto.

ZDRAVILISCE ROGASKA SLATINA — Zaprtje je zelo zoprna nadloga, ki vam povzroča bolečine, hkrati tudi celo vrsto nevarnih bolezni. Najučinkovitejšo prirodno sredstvo »Donata« vrelec. Zahlevajte ga v svoji trgovini, te ga pa dobe v Novem mestu pri trgovskem obratu »ZADRŽNIK«, telefon 129 (KGPK).

KINO

Crnomelj: 16. februarja ameriški barvni film »Zadnji vlak iz Gun Hillas«, 18. in 19. februarja francoski film »Okus nasilja«, 21. februarja ameriški barvni film »Kozoniljo zvonovita«.

Brežice: 16. in 17. februarja italijanski film »Sanmsion proti nasilnikom«, 18. in 19. februarja francoski film »Igra resnic«, 21. in 22. februarja jugoslovanski film »Radopolje«.

Dol. Toplice: 15. in 16. februarja nemški film »Ljubavna zmeda«.

Kočevje — Rudnik: 15. in 16. februarja ruski barvni film »Pravljica o zemlji sibirski«, 19. in 20. februarja ameriški film »Hudičev učencec«.

Kočevje — Jadran: 17. in 18. februarja nemški barvni film »Kralj

čaršas«, 19. in 20. februarja italijanski film »Vse v roku službe«, 21. in 23. februarja nemški barvni film »Ponočna revija«.

Kostanjevica na Krki: 16. februarja jugoslovanski film »Tistega lepega dne«.

Metlika: 16. in 17. februarja ameriški film »Alamo«, II. del, 19. in 20. februarja jugoslovanski film »Peščeni grad«.

Mokronog: 15. in 16. februarja ameriški film »Pesek Ivo Džimes«.

Novo mesto — Dom JLA: od 13. do 16. februarja »Fania«, od 17. do 19. februarja italijanski film »Vsi zaljubljeni«, od 20. do 23. februarja angleški film »Krik strahu«.

Novo mesto — Krka: od 15. do 17. februarja ameriški barvni film »Milijonarka«, 19. in 20. februarja »Aljoškina ljubezen«, od 21. do 24. februarja ameriški barvni film »Taranova največja pustolovščina«.

Oslinca: 16. februarja italijanski film »Vojna se nadaljuje«.

Predgrad: 16. februarja ameriški barvni film »Prijatelj Joe«.

Ribnica: 15. in 16. februarja ameriški barvni film »Pot v sredino zemlje«.

Sodražica: 15. in 16. februarja italijanski film »Benetke, mesec in ti«.

Sevnica: 15. in 16. februarja ameriški barvni film »Vikingi«, 19. februarja angleški film »V soboto zvečer in nedeljo jutraj«.

Stara cerkev: 15. in 16. februarja italijanski film »Lepi Antonios«.

Straža: 15. in 16. februarja nemški film »Fredy pod tujimi zvezdami«.

Trebnje: 15. in 16. februarja francoski film »Dobra lekolija«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD NOVO MESTO

Od 3. do 10. februarja je bilo rojenih 29 dečkov in 13 deklic.

Poročili so se: Alojz Krese, delavec iz Čušnje vasi, in Marija Brulc, delavka iz Gor. Suhadola; Franc Gazvoda, šofer iz Vel. Brusnic, in Antonija Megle, delavka iz Malenc; Franc Nadelj, krojač iz Smolenje vasi, in Jožeta Jane, delavka iz Lešnice; Jože Brulc, delavec, in Viktorija Božič, hči posestnika, oba iz Gor. Suhadola; Alojz Per, kmetovalec, in Marija Hrastar, poljedelka, oba iz Vrba pri Pah; Martin Teršinar, mizar, in Angela Lukšič, poljedelka, oba iz Jurne vasi; Jože Kovač, mizar, in Ivanka Virant, uslužbenka, oba

iz Bršlina; Alojz Može, čevljar iz Srebrnič, in Vida Podrvinca, delavka iz Birčne vasi; Stefan Rozman, poljedelec, in Pavla Pekolj, poljedelka, oba iz Gor. Globodola; Jože Novak, delavec iz Srednjega Gričevja, in Angela Ilar, knjigovodkinja iz Dol. Težke vode; Vincenc Rabzelj, skladiščnik iz Lutrskega sela, in Marija Kosec, poljedelka iz Vel. Brusnic; Janez Spindel, delavec iz Birčne vasi, in Marija Franko, delavka iz Vel. Brusnic; Franc Udovc, delavec iz Crmošnjic, in Veronika Eriah, delavka iz Stopič; Antop Junc, delavec iz Šmarjeških Toplic, in Terezija-Blanka Gotlib, delavka iz Otočca; Franc Miklič, žagar iz Dol. Kamenja, in

Obvestilo za vlaganje prošenj in prigrasitev za sečnjo

Odssek za gozdarstvo skupščine občine Novo mesto sporoča vsem lastnikom gozdov, da traja rok za vlaganje prošenj in prigrasitev za sečnjo v letu 1964/65

od 1. februarja do 15. marca 1964.

Prošnje za izdajo sečnega dovoljenja vlagajo lastniki gozdov na področju krajevnih uradov Žužemberk in Hinje, kjer gozdovi niso urejeni.

Prošnje se kolkujejo z 250 din.

Vsi ostali gozdni posestniki, ka-

terih gozdovi so urejeni, prigrasijo sečnjo v okviru določenega etata.

Prigrasitve se kolkujejo s 50 din.

Prošnje in prigrasitve za sečnjo se vlagajo:

na gozdnem obratu Straža in revidnem vodstvu Žužemberk, na gozdnem obratu Poljane, na gozdnem obratu Novo mesto, na gozdnem obratu Kostanjevica — revidno vodstvo Sentjernej in krajevnih uradih Brusnice, Dolenj-

ski Toplice, Otočec, Skočjan, Mirna peč, Hinje ter Šmarjeta.

Prošnje in prigrasitve se vlagajo na obrazcih, ki jih dobite na navedenih gozdnih uradih, revirnih vodstvih in krajevnih uradih.

Vse naknadno vlozene prošnje bodo morale biti kolkovane s kolkom za 1250 din.

Prigrasitve se po razpisnem roku ne bodo sprejemale.

Odssek za gozdarstvo skupščine občine Novo mesto

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Zora Starič iz Dobriča — Bojana, Ivanka Saje iz Lipovca — Francija, Julijana Kravcar iz Skovca — Jožico, Ana Vidrih iz Rdečega kala — Antona, Vera Marolt iz Vrhpeti — Alojza, Zdenka Murn iz Crnomlja — Branla, Ana Bučar iz Rožnega doia — Darjo, Jožeta Tomazin iz Smednika — Jožeta, Jožeta Gričar iz Mikot — Franca, Zdenka Hrašovec iz Podturna — Stanislava, Draga Zamida iz Hriha — Aleksandra, Rozika Macedoni iz Dolenjskih Toplic — deklico, Angela Avsec iz Dolža — Jožeta, Jožeta Svalj iz Kočarije — Jožico, Alojzija Cimermančič iz Velikega Orehka — Andreja, Martina Gršič iz Metlike — Andrejko, Marija Majcen iz Sentjanša — Andreja, Majda Barič iz Crnomlja — Jožeta, Marija Gorenčič iz Gornjega Ajdovca — Valentina, Terezija Perpar iz Trebnjega — Mojco, Terezija Kržič iz Pušcave — Darjo, Ljudmila Avhar iz Malenske vasi — Marinko, Vladimira Spiletič iz Zabe vasi — Manjo, Mara Vardič iz Krasinca — Iveta, Antonija Pozes iz Studenca — Brigito, Amalija Pust iz Dolnjih Kamenc — dečka, Ana Erpič iz Zgornjih Mladetič — dečka, Alojzija Štepic iz Cirkna — deklico.

KRONIKA + NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Alojz Zupančič, posestnik iz Goriške vasi, je padel pod voz in si poškodoval prsni koš in glavo; Francu Penca, sinu posestnika iz Smolenje vasi, je sod padel na levo roko; Vincenc Jesih, delavec iz Dobljč, je padel in si poškodoval levo koleno.

RAZPIS JUBILEJNEGA NAGRADNEGA ŽREBANJA

Vsem našim starim in novim naročnikom sporočamo, da smo jim letos namesto tradicionalnega novoletnega žrebanja pripravili JUBILEJNO ŽREBANJE ob vstopu v 15. leto izhajanja Dolenjskega lista. V spomin na »srečni dogodek« (naš »fant« se je rodil 17. februarja 1950) bomo takoj potem, ko bo v celoti pobrana naročnina za I. polletje 1964, razdelili med naše naročnike

106 NAGRAD

v skupni vrednosti 302.000 dinarjev

Naročnik, ki bo izžreban prvi, bo dobil 50.000 dinarjev;

sledilo bo 25 nagrad po 5.000 din, nato še 50 nagrad po 2.000 din, 30 naročnikom pa bomo podaljšali celoletno naročnino.

Skupno bomo torej razdelili ob našem jubileju med naročnike DOLENJSKEGA LISTA v denarju in naročninah 302.000 dinarjev.

ZATO: če še nimate Dolenjskega lista, si ga takoj naročite!

Zadostuje dopisnica, ki nam jo pošljete, sicer pa ima naročnico za vas tudi vaš pismonoša. — EDINI POGOJ za udeležbo pri tokratnem jubilejnem žrebanju bo v redu poravnana polletna naročnina (450 din). Vsem novim in starim naročnikom v Sloveniji sporočamo, da so pismonoše medtem že začeli pobirati naročnino za I. polletje, medtem ko naj naročniki izven Slovenije t a k o j sami nakažejo celoletno naročnino s položnico, ki so jo dobili v naši novoletni številki!

OBJAVE — RAZPISI —

Razpis mesta tajnika

Osnovna šola Vavta vas razpisuje mesto

tajnika.

Pogoji: ekonomska srednja šola ali administrativna šola v najmanj petletno ustrezno prakso.

Plača po pravilniku Stanovanjskega odbora.

RAZPIS DELOVNIH MEST

Zavod za zaposlovanje invalidov, Kočevje, razpisuje naslednja delovna mesta:

1. tehnika trikotarje
2. tehnika gumarske industrije
3. računovodje
4. materialnega knjigovodje
5. finančnega knjigovodje
6. skladiščnika
7. KV pletilje in šivilje.

RAZPIS

Industrija čevljev »BOR«, Dol. Toplice, razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. računovodje
  2. materialnega knjigovodje
  3. administratorke.
- Na vsa delovna mesta se lahko javijo zainteresirani z ustreznim znanjem in prakso.
- Družinsko stanovanje zagotovljeno.
- Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, France Grivec, Miloš Jakopec, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. NB v Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 3 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Casopisno podjetje DELO v Ljubljani.